

12/2022

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
DECEMBER – GRUDEN

*»V gozdu sto tisočih dreves niti dva lista
nista enaka. In nobeni potovanji po isti poti
nista enaki.«*

Paulo Coelho

Srečno in zdravo 2023!

*Uredništvo Louca
Upravni odbor LZS*

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CV., št. 12
december – grudni

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilozidaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kóveš
Marjan Gselman, Jurij Lampe,
dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič,
Ivan Kuljaj

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic
Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.
Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovec pošljite na e-naslov lovec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovec ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovec oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovec

Foto: Miran Krapež

IZ VSEBINE:

<i>B. Zakrajšek:</i>	Pregled dela Strokovne službe LZS v letu 2022	568
<i>L. Bradač:</i>	Predsednikov pogled	570
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		572
LOVSTVO		574
<i>G. Šuler:</i>	<i>Rjavi medved v Republiki Sloveniji – med zavarovanjem in upravljanjem</i>	574
DREVESNE VRSTE		580
<i>M. Kišek Vovk:</i>	Smreka	580
LOVSKI NABOJI		584
<i>G. Hodnik:</i>	8,5 x 55 Blaser	584
PO LOVSKEM SVETU		587
<i>U. Kmetec:</i>	68. zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora namenjeno medvedu	587
<i>B. Leskovic:</i>	Največji lovski sejem v Italiji odpovedan zaradi zaskrbljenosti za številčno zmanjšanje nekaterih vrst	588
<i>B. Leskovic:</i>	Prepoved trofejnega lova bi lahko živali bolj prizadela, kot jim pomagala	589
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		590
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		595
<i>B. Leskovic:</i>	Na prašiče, a tudi za prašiči ...	595
LOVSKO PESNIŠTVO		599
<i>A. Rant:</i>	Sorško polje	599
LOVSKA ORGANIZACIJA		600
<i>U. Kmetec:</i>	Sedmi Dobrodelni ples Lovske zveze Slovenije	600
<i>M. Toš:</i>	Stoletnica organiziranega lovstva v ZLD Prekmurje	601
<i>M. Toš:</i>	LZ Maribor v letu 2022	602
JUBILANTI		603
MLADI IN LOVSTVO		604
<i>S. Gabrijel:</i>	Lovski tabor mladih ZLD Novo mesto 2022	604
<i>M. Kišek Vovk:</i>	Lovski običaji	605
LOVSKO OPRNTNIK		606
<i>M. Čadež:</i>	Praznik lovcev na Dvorcu Visoko	606
<i>J. Veber:</i>	Babnopoljska polharska noč	606
<i>B. Zakrajšek:</i>	LD Pugled se je predstavila na Dnevih četrtno skupnosti Sostro	607
<i>A. Rant:</i>	Kaj ostane za nami?	608
<i>P. Novak:</i>	Hubertova maša v Bogojini	608
<i>B. Žerdin:</i>	Lovci posadili lipo pokojnemu lovcu	609
<i>M. Toš:</i>	Polharska dediščina Loške doline	609
<i>Progrips:</i>	Afriška prašičja kuga – kako preprečiti njen vnos in širjenje	610
<i>Optics Trade:</i>	Predstavljamo: termovizijski strelni daljnogledi Pulsar Thermion 2	611
<i>M. Toš:</i>	Maistrov bojevnik, policijski komisar in cenjen štajerski lovski funkcionar	612
<i>Žan in Eva:</i>	Pečena divja raca z mandarinino omako	612
V SPOMIN		613
LOVSKA KINOLOGIJA		614
<i>J. Krivec:</i>	Srečanje krvosledcev in privržencev krvosledništva	614
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	614

SLIKA NA NASLOVNICI:

Gams (*Rupicapra rupicapra*)

Foto: Urban Košir

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljavanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Šiva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Pregled dela Strokovne službe LZS v letu 2022

Mag. Božo Zakrajšek, dr. vet. med.,
direktor Strokovne službe LZS

»udarno« pisanje, ki mora poleg informativnega dela vsebovati tudi sporočilno noto. Naj bo tudi tokrat tako! Morda bo moj uvodnik bolj »veterinarsko obarvan«, saj je to vendar moj osnovni poklic, ki ga zdaj dopolnjujem s statusom »lovca«, zaposlenega na LZS, kar je včasih kar težko dojeti in še težje praktično izvesti.

Če bi želel opisati vse aktivnosti in dogodke, ki so zaznamovali delo Strokovne službe LZS v prejšnjem letu in posebno v letošnjem, bi z lahkoto zapolnil celotno decembrsko številko Lovca. Omenil bom le tiste, ki so najbolj zaznamovale moje delo in delo mojih sodelavcev. Vsak, ki si želi vedeti kaj več o dogajanju na LZS, lahko to prebere na naši spletni strani, kjer so kronološko zapisana poročila o delu LZS za nekaj let nazaj, ki poleg drugega zajemajo tudi vsakoletno poročilo Strokovne službe LZS.

Zagotovo smo v Strokovni službi lani in letos izvedli največ aktivnosti, povezanih s sprejetjem novega Zakona o nujnih ukrepih v povezavi z afriško prašičjo kugo (APK) pri divjih prašičih (ZNUAPK), ki je prinesel veliko novosti pri lovu tudi za nas lovce. O tem je bilo veliko napisanega v reviji Lovca in na spletni strani LZS, kjer smo naše lovce sproti obveščali o vseh izobraževanjih in drugih obveznostih upravljavk lovišč, povezanih z navedenim zakonom. Strokovna služba je imela veliko dela s pripravo akcijskega načrta upravljavcev lovišč z že omenjenim zakonom, dobili smo tudi veliko vprašanj lovcev in upravljavk lovišč na to temo in na vsa tudi odgovorili bodisi v pisni ali ustni obliki. S pomočjo akcijskega načrta so upravljavci lovišč lažje pripravili svoje načrte ravnanja za izvajanje biovarnostnih ukrepov za preprečevanje in zgodnje odkrivanje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, ki so jih morali poslati na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). K biovarnostnim ukrepom spada tudi postopek kategorizacije živalskih stranskih proizvodov (ZSP) – iztrebljeni organi, kože in drugi ŽSP, postavitve zabojnikov za ŽSP in njihovo neškodljivo odstranjevanje. V pomoč upravljavkam lovišč je Strokovna služba na spletu objavila pomembne informacije o pogojih njihovega prevzema s strani koncesionarja KOTO oziroma drugih odobrenih obratov, registriranih za to dejavnost. Priložena so bila navodila in dodana ponudba za prevzem ZSP kategorij 1 in 2 od lovskih družin ter vzorec pogodbe o izvajanju gospodarske službe. Morda ne bo

odveč apel oziroma prošnja vsem lovskim družinam, ki so omenjeni načrt ravnanja že pripravile, naj ga v praksi tudi izvajajo, čeprav sta za marsikatero upravljavko lovišča to dodatno delo in obremenitev. Rad bi omenil, da bo v prihodnje več nadzora uradnih veterinarjev Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) glede izvajanja načrta. V tej številki Lovca se predstavlja podjetje Progrips, d. o. o., ki je v Sloveniji edino specializirano podjetje za zaščitno opremo proti APK in ponuja opremo za preprečevanje širjenja APK in visokokakovosten lovski program. Med drugim ponuja osnovni paket zaščitne opreme za izvajanje biovarnostnih ukrepov proti APK že za slabih 220 evrov. Priložnost več za lovske družine, ki ga še nimajo oziroma bi ga želele dopolniti in tako zadostiti osnovnim zahtevam načrta ravnanja ter se posledično izogniti morebitnim težavam z inšpekcijskimi nadzori.

Skupaj z UVHVVR smo že lani organizirali videokonferenco z več kot tristo sodelujočimi lovci na temo izvajanja nujnih ukrepov zaradi APK, na kateri so predstavniki MKGP in UVHVVR predstavili novosti že omenjenega zakona in obveznosti ter povsem nove naloge, ki jih bodo morale skladno z zakonom izvajati upravljavke lovišč. Skupaj s kolegi iz UVHVVR smo pripravili tudi program in izvedli še izobraževanje za aktivno iskanje poginulih divjih prašičev za člane skupin za izvajanje izrednega odstrela na območjih z omejitvami. Pri teoretičnem delu, ki je potekalo na daljavo, je sodelovalo več kot šesto lovcev iz vseh lovskih družin v Sloveniji in revirni lovci iz lovišč s posebnim namenom, praktični del pa smo izvedli na različnih lokacijah v Sloveniji. LZS je na to temo z UVHVVR podpisala pogodbo o izvedbi že omenjenih izobraževanj v vrednosti 59.000 evrov. Na podlagi stroškovnika smo posameznim upravljavkam lovišč, ki so aktivno sodelovale pri tem projektu, na koncu izplačali tudi denarna nadomestila za njihovo opravljeno delo na terenu oziroma za uporabo lovskih objektov in strelišč v ta namen. Tudi letos smo nadaljevali s tako utečeno prakso, ki prinaša dodatna finančna sredstva LZS in upravljavkam lovišč.

Dejstvo je, da moramo slovenski lovci izvajati ukrepe proti APK, če se želimo izogniti omejitvam ali prepovedi lova, predvsem pa velikim izgubam v lovskem sektorju v primeru okužbe z APK pri divjih prašičih. Ravno tako lahko veliko storimo, da bi preprečili morebitno širjenje APK, če iščemo poginule divje prašiče v lovišču in na številko 112 prijavimo vsako najdbo divjega prašiča. Nenazadnje je zelo pomembno tudi izvajanje biovarnostnih ukrepov lovcev iz načrta ravnanja pri lovu, še posebno pri lovu na divje prašiče.

Lani smo aktivno in zelo uspešno sodelovali tudi na »suhi« simulacijski vaji, ki je potekala prek aplikacije Microsoft Teams, s katero so strokovnjaki iz UVHVVR preverili odzivnost in delovanje služb, ki bi se aktivirale ob pojavu APK v Sloveniji. Naša Strokovna služba se je odzvala v predvidenem času in konstruktivno sodelovala v strokovni razpravi. Od UVHVVR smo dobili javno pohvalo za našo ažurnost, strokovnost, odzivnost in sodelovanje v omenjenem dogodku. Letos v oktobru pa je UVHVVR na lokaciji športnega letališča Prilozje pri Metliki prav tako organizirala simulacijsko vajo afriške prašičje kuge (APK), kjer pa je bil poudarek na praktičnem prikazu določenih aktivnosti na terenu, na kateri sva skupaj

s sodelavcem za ekologijo divjadi Gregorjem Bolčino tudi aktivno sodelovala. Organizator je poleg Zveze lovskih družin (ZLD) Bela krajina in lovcev z že opravljenim usposabljanjem za iskalce poginulih divjih prašičev, ki so pozneje sodelovali pri aktivnem iskanju divjih prašičev v gozdu, povabil tudi predstavnike Zavoda za gozdove Slovenije, Nacionalni veterinarski inštitut (NVI), Direktorat za gozdarstvo in lovstvo, Civilno zaščito in Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije ter številne druge udeležence, med drugim tudi uradne veterinarje iz vseh območnih enot UVHVVR v Sloveniji. Praktični del je zajemal aktivacijo skupine za iskanje divjih prašičev (največ je bilo naših lovcev iz ZLD Bele krajine), biovarnost, odvzem vzorcev, razkuževanje vozil in opreme, prikaz delovanja razkuževalne točke in postopek od najdbe poginulega divjega prašiča v gozdu do obvestila NVI o tem ter prikaz odvoza kadavra iz gozda, samo vzorčenje pri poginulih divjih prašičih in prikaz odstranjevanja kadavrov ter razkuževanja udeležencev, opreme in vozil. Lahko rečem, da je simulacijska vaja izvrstno uspela in lahko pohvalim lovce za aktivno sodelovanje pri iskanju poginulih divjih prašičev v gozdu, ki ga je bilo mogoče vseskozi spremljati v živo na zaslonu računalnika v šotoru. Lovci smo ponovno dokazali svoje znanje, pripravljenost in odločnost pri nalogah za preprečevanje in izkoreninjanje APK pri divjih prašičih. S tem zahtevnim projektom, povezanim z izvajanjem že omenjenega zakona (ZNUAPK), ki nam je vzel ogromno časa in terjal veliko logističnih in organizacijskih naporov, smo si pridobili nove izkušnje, ki jih bomo uporabili tudi v prihodnje. Nenazadnje je LZS skupaj z lovci ponovno pokazala veliko znanja in volje ter zagotovo pridobila na veljavi. Na najbolj verodostojen način je poskrbela za svoje naravovarstveno poslanstvo ter promocijo varovanja in zaščite divjadi ter preprečevanja in prenosa kužnih bolezni.

Med lovskimi organizacijami širom po Sloveniji je veliko začudenja in strahu povzročil nedavni poziv različnih območnih uradov UVHVVR za posredovanje dokumentacije (dokazil) oziroma komercialnih dokumentov o odvozu ŽSP v letih 2021 in 2022. Vzrok za to so bili podatki, ki jih je pridobila UVHVVR, da kar 200 lovskih družin od 411 v Sloveniji ni oddalo nikakršnih ŽSP, ki nastanejo ob pregledu uplenjene divjadi (le-ti sodijo v kategorijo 3 ŽSP). Namen omenjenega poziva je bil, da UVHVVR od teh lovskih družin dobi pojasnilo, kako z omenjenimi ŽSP ravnajo in komu jih oddajajo. Zato velja apel lovskim družinam, da je treba omenjeno zadevo jemati resno. Tudi stališče LZS v tem primeru je jasno in stremi k spoštovanju veterinarskih predpisov.

Drugi najpomembnejši dogodek letos, ki je za vse zaposlene v Strokovni službi LZS velik izziv, pa je bila ponovna organizacija 12. Mednarodnega sejma lovstva in ribištva (Zagledani v naravo!), ki je potekal v Gornji Radgoni od 8. do 10. aprila na sejmišču Pomurskega sejma. S pripravami na ta dogodek smo začeli že takoj po novem letu, saj sama organizacija lovskega sejma terja ogromno logistike – od sestankov z organizatorjem sejma pa tudi same postavitve stojnice LZS –, za katero že vrsto skrbijo pridni lovci ZLD Prlekije pod vodstvom predsednika Milana Kolariča. Tudi letos je bilo tako in »kulisa« stojnice LZS je zagotovo izstopala in so jo obiskali številni slovenski ter tudi tuji lovci in obiskovalci. Ker je bilo o tem dogodku že veliko napisanega v eni od prejšnjih izdaj Lovca, ne nameravam podrobno opisovati vseh že omenjenih dogodkov in drugih aktivnosti na tem sejmu. Lahko pa rečem, da je bil obisk lovcev in tudi drugih obiskovalcev velik ter je presegel vsa naša pričakovanja. Ob slovesu smo organizatorjem obljubili, da se bomo čez dve leti ponovno srečali. Sredi leta pa nas je presenetilo vabilo, ki so nam ga poslali organizatorji Celjskega sejma in nas povabili k svojemu novemu projektu Prvi Dnevi lovstva in ribištva, ki naj bi potekal prihodnje leto od 17. do 19. marca. Glavni sklopi sejma bi bili lovstvo, športno strelstvo, kinologija, sokolarstvo, strokovne razstave in predavanja ter razna tekmovanja, med drugim tudi državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Na LZS

se bomo z veseljem pridružili omenjenemu projektu, morda tudi zato, ker dobivamo številne klice nekaterih lovcev iz bolj oddaljenih krajev Slovenije, da je pot v Gornjo Radgono predolga in si želijo obiskati podoben sejem bolj v centru Slovenije. Nenazadnje nas je k temu vodilo dejstvo, da ima LZS kot institucija, ki je v svoje poslanstvo zapisala varovanje narave, izjemno in nepogrešljivo vlogo, saj si prizadeva za ohranitev sonaravnega okolja in izboljšanje življenjskega prostora živalskih in rastlinskih vrst, posledično pa tudi za ohranitev in izboljšanje zdravega življenjskega okolja ljudi ter trajnost vsega živega. Prvi Dnevi lovstva in ribištva bodo tako odlična priložnost za strokovno in splošno javnost, ki opozarjata na problematiko varovanja okolja in prostoživečih živali, da predstavita svoja prizadevanja in rešitve na poti ohranjanja naravnega ravnovesja.

Omembe vredno je bilo tudi odprtje razstave Narava, divjad, lovstvo oktobra v Zlatorogovi galeriji na sedežu LZS v Ljubljani, na kateri so s svojimi deli sodelovali udeleženci likovnega tabora ZLD Novo mesto. Za kulturno popestritev so poskrbeli rogisti Lovske družine (LD) Trdinov vrh in Brane Praznik. ZLD Novo mesto je namreč že poleti organizirala peti likovni tabor, tokrat na temo narave, divjadi in lovstva. Tabora se je udeležilo 38 ustvarjalcev, ki so likovna dela predstavili kot olje na platnu, akril na platnu in slikarskem papirju, kar so pozneje prenesli na trdo podlago, ustvarjali pa so tudi akvarele in perorisbe. Avtorji so nekaj del namenili za dražbo na sedmem Dobrodelnem plesu LZS, ki je bil 4. novembra v Hotelu Radin v Radencih. Poleg prijetnega druženja je bil dogodek tudi tokrat namenjen zbiranju sredstev za Zeleni sklad LZS, s katerim zagotavljamo solidarnostno pomoč lovkam in lovcem ter njihovim svojcem v izrednih življenjskih situacijah.

Svoj prispevek naj zaključim kulturno in omenim dogodek, na katerega je bila LZS povabljen v oktobru in sem se ga z veseljem udeležil. V kinodvorani v Kobaridu je bila 20. oktobra premiera filma Čudovita narava Slovenije, katerega avtor je lovec Silvo Jelinčič - Pančo, ki je kar sedem let snemal utrinke in jih strnil v čudovit film. Težko je prešteti ure, nemogoče je prešteti korake, ki jih je v svojem entuziazmu porabil avtor, da je uspel v objektiv kamere ujeti prizore, ki jih večina ljudi ne doživi nikoli. Posnetke, dostojne profesionalnih snemalcev, je uspel združiti v harmonično predstavitev prečudovite narave Posočja. Silvo je že dobrih 52 let zvest svoji LD Kobarid, poznamo ga tudi kot soavtorja filmov Evropska srna (2011) ter Garjavost pri gamsu in kozorogu (2012), ki je nastal pod okriljem osnovne šole Dušana Muniha z Mosta na Soči za Komisijo za izobraževanje LZS. Pri organizaciji premiere filma je pomagala Lovska zveza Gornje Posočje, ki je poskrbela tudi za pogostitev vseh obiskovalcev in za čudovit ter nepozaben lovski kulturni dogodek.

Prihaja december, čas pričakovanja, in čas, ko tudi lovci zaključujemo leto ter se želimo umiriti in se pripraviti na nove izzive ter dogodke v prihodnosti in nenazadnje najti nek notranji mir. Slovenskim lovkam in lovcem želim obilo doživetega miru, bodisi v družbi svojih lovskih tovarišev, najbližjih, prijateljev, na čakanju na lovskih prežah v dolgih in murzlih zimskih večerih, ki prihajajo, ali pa ob poslušanju »zvonjenja« lovskih psov gonitčev na skupnih lovih.

V svojem imenu in tudi v imenu vseh sodelavcev v Strokovni službi LZS voščim prijetne in doživete božično-novoletne praznike, v prihodnjem letu pa obilo sreče in zdravja ter predvsem »dober pogled«.

»Če bi želel opisati vse aktivnosti in dogodke, ki so zaznamovali delo Strokovne službe LZS v prejšnjem letu in posebno letošnjem, bi z lahkoto zapolnil celotno decembrsko številko Lovca.«

Predsednikov pogled

Udeležba tokratnega že sedmega Dobrodelnega plesa Lovske zveze Slovenije (LZS) je bila zopet odlična. Kar 260 ljudi, ki se zbere na enem kraju, je zadosten razlog, da so tovrstni plesi postali tradicionalni. Zbrana sredstva, več kot 10.000 evrov, pa so znesek, s katerim je mogoče pomagati lovcem. Predsednik Zelenega Sklada Ivan Malešič bi sicer zagotovo želel za Zeleni sklad zbrati še več. Predvsem pa se mu moramo zahvaliti za idejo in trud, ki ju je vložil v organizacijo dobrodelnih plesov. Spomnim se organizacije prvega plesa, ki je bil leta 2014 v Hotelu Union, pa vseh plesov, ki so sledili do letos, ko pri organizaciji ni več veliko presenečenj. Za to ima zasluge utečena ekipa Strokovne službe LZS. Čeprav pri tem dogodku sodelujejo vsi, ima ključno vlogo Urša Kmetec, ki tudi sicer skrbi za prireditve na LZS. Upam, da so bili vsi udeleženci zadovoljni in se bodo tudi v prihodnje udeležili plesov. Nekateri imajo značke, ki veljajo kot vstopnice na ples, z vseh dobrodelnih plesov in tudi to šteje. Vsem, ki ste se kadarkoli udeležili dobrodelnega plesa: Hvala. Še posebej pa zahvala vsem darovalcem!

V četrtek, 6. oktobra, ob 18. uri je bilo odprtje likovne

Mag. Lado Bradač, predsednik Lovske zveze Slovenije

razstave Zveze lovskih družin Novo mesto v Zlatorogovi galeriji v Zlatorogovi vili na Župančičevi ulici v Ljubljani. Prostori z razstavljenimi deli so na voljo za ogled in v njih bomo organizirali tudi dražbo Zlatorogove vile. Na podlagi odločitve Občnega zbora LZS smo pripravili vse potrebno za prodajo vile. Od prvotne ideje do nakupa zemljišč na Lukovici in po več letih dela je pred nami zaključna faza izgradnje novega Nacionalnega centra Zlatorog. Ko bo gradnja stekla, bo potreben temeljit nadzor izvajalca. Projekt in načrti so pripravljeni za gradnjo poslovne stavbe s pripadajočimi dvoranami in muzeja. Če smo imeli srečo pri nakupu obeh zemljišč, ki sta dandanes vredni bistveno več, upam, da bo podobno tudi z izborom izvajalca. Seveda bi želel, da bi se gradbena dela začela čim prej. Pripravljen je tudi razpis za izbor izvajalca gradbenih del. Razpis bo objavljen, ko bo uspela prodaja Zlatorogove vile na Župančičevi ulici. Sicer bomo začeli le s pripravljalnimi deli pri Gradiškem jezeru na Lukovici. Ko bo objavljen ta prispevek, bo tudi znano, ali je bila ocena vrednosti pravilna. Trg določa ceno. Resnično pa si želim, da bi se našel kupec, ki bo znal družinsko vilo oživiti v novi podobi.

Generalna skupščina FACE, ki predstavlja stališča sedmih milijonov lovcev, je 25. oktobra 2022 soglasno sprejela novo stališče o kriminalu, povezanem s prostoživečimi živalmi, in tako okrepila naše dolgotrajno stališče o ničelni toleranci do nezakonitega lova prostoživečih živali. To stališče posebej priznavajo Bernska konvencija, Evropska komisija, Konvencija o selitvenih vrstah (CMS) in Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalmi in rastlinami (CITES). LZS ima že vrsto let ničelno toleranco do nezakonitega lova prostoživečih živali. Vendar nismo ostali samo pri izjavah, pač pa smo pripravili nekaj konkretnih projektov in aktivnosti, s katerimi v sodelovanju s strokovnjaki in policijo razvijamo metode preiskovanja ter širimo znanje med zainteresiranimi. Vsem skupaj nam bo uspelo uveljaviti odgovoren odnos in preprečiti nezakonita ravnanja, v primeru odkritja takih dejanj pa zagotoviti učinkovitejše odkrivanje storilcev.

Čas je tudi, da bi nadgradili naloge in pooblastila lovskih čuvajev. Že pred leti smo skušali na novo ovrednotiti vlogo lovskih čuvajev tudi s prevzemanjem nalog naravovarstvenih nadzornikov. Žal ni bilo poslušna Ministrstva za okolje in prostor (MOP). Tudi zdaj razmere niso nič boljše. Čeprav je sodišče presodilo, da je treba trajnostno upravljati tudi z odstrelom, če je populacija prevelika, na MOP kljub vsemu žal ni napredka. Pričakoval bi, da bodo do 1. oktobra pripravili ustrezne akte. Žal se zaradi nedelovanja uradnih poti večja nezadovoljstvo in povečuje tveganje za nezakonita ravnanja! Ob tem verjetno upravičeno pričakujemo aktivno delo in moramo opozoriti, če temu ni tako. Verjamem, da bo zato spet slaba volja in kopica izgovorov, a o

Nekateri imajo značke, ki veljajo kot vstopnice na ples, z vseh dobrodelnih plesov in tudi to šteje.

Vse foto: Andrej Miklavčič

V četrtek, 6. oktobra, ob 18. uri je bilo odprtje likovne razstave Zveze lovskih družin Novo mesto v Zlatorogovi galeriji v Zlatorogovi vili na Župančičevi ulici v Ljubljani.

tem bo zagotovo beseda na sestanku z ministrom! V preteklosti smo lovci vložili veliko truda in energije pri aktivnem upravljanju tudi z zavarovanimi vrstami ter poskrbeli za njihovo ohranitev oziroma za njihovo okolje. Odboren je projekt INTERREG Slovenija - Hrvaška, zato bi se morali že sedaj pripravljati na razpise oziroma je kar nekaj drugih odprtih težav, o katerih sem že pisal. Preseneča me, da minister za okolje in prostor Uroš Brežan od imenovanja do danes ni našel časa za

sestaneke s predstavniki LZS! Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je drugače – aktivnosti potekajo, in sicer za spremembo lovskega zakona in upam, da bomo lahko odpravili nekatere krivice, ki so bile storjene v preteklosti.

V oktobru smo organizirali sestanek s tajniki območnih lovske zvez. Srečanje je potekalo na Obali v prostorih Izobraževalnega centra Lovske zveze Koper. Predsednik Fabio Steffe je predstavil njihovo delo in tudi načrte. Center je skupaj s streliščem na enkratni lokaciji in omogoča dobro delo. Na sestanku, ki so se ga udeležili tudi nekateri predsedniki območnih zvez in zaposleni iz Strokovne službe LZS, je bilo zanimivo. Izmenjali smo si izkušnje pri našem delu in se dogovorili oziroma uskladili glede prihajajočih aktivnosti. Mogoče bi kazalo tovrstne sestanke organizirati dvakrat na leto. Drugačna in bolj sproščena je komunikacija, če se vidimo v živo. Nadaljevali smo z lovom, ki je bil odlično izpeljan, izvrstno pa je bilo poskrbljeno tudi za varnost. Hvala organizatorjem lova v Marežigah. Svoje je dodala tudi lepa jesen in mogoče še kakšna goba, ki so jih nabrali udeleženci lova.

Letošnjo jesen imam priložnost, da sem pogosteje na različnih lovske dogodkih. Prijetno je biti med lovskimi tovariši in tovarišicami, ki znajo negovati lovske tradicijo in običaje.

V oktobru smo organizirali sestanek s tajniki območnih lovske zvez. Srečanje je potekalo na Obali v prostorih Izobraževalnega centra Lovske zveze Koper. Center je skupaj s streliščem na enkratni lokaciji in omogoča dobro delo.

Foto: Blaž Ocvirk

PRED PETDESETIMI LETI: LOVSKA RAZSTAVA V MARIBORU

VEČER V SOBOTO, 15. 10. 2022 (Gabrijel Jesenšek) – V dvorani B mariborskega razstavišča je prirediteljem uspelo na relativno majhnem prostoru prikazati vso pestrost in bogastvo naših lovišč: od nižinske pa vse do visokogorske divjadi. Obiskovalce presenečata neverjetna doslednost in ambient, ki so ga razstavljalci znali pričarati za vsako posamezno območje (lovišče). Na razstavišču se je mogoče srečati z miniaturo vsega tistega, kar ponujajo prostranstva slovenske narave. Vsi eksponati so postavljeni v naravno okolje, vsak v tako, v kakršnem se giblje v naravi, vse pa je zlito v prečudovito celoto, ki prav gotovo slehernemu vzbuja zadovoljstvo.

Tod se obiskovalec sreča z našim lovskim živalstvom v tako izvirnem elementu, da skoraj pozabi, da gre za razstavo, za sicer pravo, vendar nagačeno divjad.

GORSKI REŠEVALCI REŠILI DVA LOVCA, KI STA SE ZAPLEZALA POD ČRNELSKO ŠPICO

STA in www.24ur.com, 16. 10. 2022 – Lovca sta se pod Črnelsko špico v Občini Bovec zaplezala na nadmorski višini okoli 2000 metrov. Posredovali so reševalci Gorske reševalne službe (GRS) Bovec in združena ekipa helikopterske nujne medicinske pomoči ter GRS Brnik. Kot je poročala Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, so lovca, ki sta se zaplezala, s helikopterjem

Slovenske vojske nepoškodovana prepeljali v dolino.

LOVSKI LONEC: JEDLI GOLOBE, JEREBE IN KLJUNAČE

SLOVENSKE NOVICE, 18. 10. 2022 (Špela Ankele) – Med zapiski Ane Hafner najdemo tudi recepte za pripravo divjačine, je ob nedavnem lovskem prazniku na Visokem omenila Mojca Šifrer Bulovec, kustosinja Loškega muzeja: »Na Visokem so uživali meso gamsa, srne, srnjaka, košute in jelena ter divjega prašiča, medveda, vidre in polha. Med ptiči so uživali divje golobe, race, gosi, fazane, gozdne jerebe in kljunače ali šnefe, ki so veljali za specialiteto.« Kot je dodala Mojca Šifrer Bulovec, so najprej porabili njihovo drobovje, ki so ga narezali in prepražili na čebuli ter dodali začimbe: »K tej jedi

so ponudili črn kruh in kozarec temnega vina.« Na Visokem so iz divjačinskega mesa pripravljali še nekaj – lovski lонец, pa tudi »obare, golaže ter dušene jedi iz polhov, jelenovega ali košutinega mesa in celo iz medvedovih tac pa divjih golobov, jerebic, rac, fazanov in gozdnih jerebov«. Nekaj receptov je zapisanih v knjigi Ta dobra stara kuha.

KRAJČIČ Z LOVSKO ZVEZO O UPRAVLJANJU RAZLIČNIH VRST DIVJADI

STA, 20. 10. 2022 – Državni sekretar dr. Darij Krajčič in vodstvo Lovske zveze Slovenije sta naslovila več perečih problematik v lovstvu. Med aktualnimi temami so lovci izpostavili predvsem problematiko upravljanja

različnih vrst divjadi ter možnosti za izboljšanje monitoringa divjadi. Državni sekretar dr. Krajčič je poudaril, da na ministrstvu cenijo delo vseh lovskih organizacij, čeprav včasih prihaja do različnih mnenj: »Delo vseh lovcev je izjemnega pomena za slovenski prostor, rečemo lahko, da sistem lovskih družin deluje optimalno. Sodelovanje ministrstva z vsemi lovskimi organizacijami je konstruktivno, zato trenutno ni potrebe po spreminjanju. To pa ne pomeni, da se upravljanja z divjadjo ne da še izboljšati.« Napovedal je, da bodo pripravili predlog sprememb in dopolnitev zakona o divjadi in lovstvu.

ZARADI DIVJADI NA CESTI ŠTEVILNE PROMETNE NESREČE NA GORIŠKEM

PRIMORSKE NOVICE, 11. 10. 2022 (pn) – Tolminski policisti so obravnavali povoz divjadi, ki se je zgodil med Slapom ob Idrijci in Dolenjo Trebušo. Voznica avtomobila je vozila po glavni cesti iz Slapa ob Idrijci proti Dolenji Trebuši, med vožnjo pa ji je z leve strani nenadoma na vozišče skočila srna. Voznica se trčenju z živaljo ni mogla izogniti in jo je zbila s prednjim delom avtomobila. Po trku z vozilom je srno odbilo v obcestni jarek, kjer je obležala in nato poginila. Na

vozilu je nastala materialna škoda. Prav tako so policiste obvestili, da je voznik osebnega vozila na cesti med naseljem Trnovo in zaselkom Rijavci (Mestna občina Nova Gorica) povozil srno, ki je po trku z vozilom zbežala v bližnji gozd. Povoz divjadi so policisti še enkrat obravnavali na Tolminskem. Voznik osebnega avtomobila je med vožnjo na Volarski ravnini (glavna cesta Tolmin–Kobarid) povozil srno, ki je pritekla na vozišče. Po trku je divjad zbežala v bližnji gozd. Na vozilu je po trku nastala majhna poškodba. Tudi ajdovski policisti so prejeli obvestilo o povozu divjadi na cesti Tevče–Dolenje. Voznik osebnega avtomobila je vozil v smeri naselja Dolenje, med vožnjo pa mu je z leve strani v prednja leva vrata pritekla srna. Trku z omenjeno divjadjo se ni mogel izogniti in jo je zadel. Po trku je srna pobegnila neznanu kam.

V PRESTOLNICI SE JE NASELILO 40 ŠAKALJIH DRUŽIN

DELO, 21. 10. 2022 (Jaroslav Jankovič) – V zadnjih dvajsetih letih je šakal poselil vso Slovenijo. Ker povzroča zanemarljivo škodo, le tu in tam odnese kakšno kokoš, se je brez večjih težav razširil po vsej Evropi. V Sloveniji je trenutno dva tisoč šakalov in njihovo število se

veča. Okoli Ljubljane jih živi 160. Šakali se do naselij prihulijo ponoči. Strokovnjaki ne vedo, ali bo šakal premešal karte v naravi.

SVOBODA VOLKU, VOLKA V PREKMURJE

KMEČKI GLAS, 21. 10. 2022 (Franc Fortuna) – Medtem ko evropske kmete glede škode zaradi zveri, še posebno volka, v nekaterih državah podpirajo vlade, parlamenti ali vsaj njihove stanovske organizacije, pa je v Sloveniji kmet, rejec domačih živali in pridelovalec hrane, prepuščen samemu sebi. Največja stanovska organizacija Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je na to temo nazadnje javno izrazila protest že 8. januarja 2019, Sindikat kmetov Slovenije pa zaradi slabega gospodarjenja s populacijo medveda in volka že 26. aprila 2019 pred Ministrstvom za okolje in prostor (MOP). In potem – vse tiho je bilo! Rejci drobne, govedi in konj pa obupujejo zaradi volčjih pokolov. Kmetijsko ministrstvo se ob tem ne oglasi, če pa se, potem državni sekretarji že desetletje rejcem predavajo o električnih pastirjih, visokih elektroograjah, pastirskih psih ... MOP, pristojno za zverjad, pa oškodovanemu rejcu pod nos vrže še krilatico »dobrega gospodarja«, in to ob tem, da je samo zelo slab gospodar z zverjadjo, saj z njo ne upravlja.

V METLIKI PREVERJALI PRIPRAVLJENOST NA APK PRI DIVJIH PRAŠIČIH

DOLENJSKI LIST, 25. 10. 2022 (M. K.) – Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) je v sodelovanju z Nacionalnim veterinarskim inštitutom organizirala simulacijsko vajo Afriška prašičja kuga pri divjih prašičih 2022. Vaja je potekala na območju Občine Metlika. Namen vaje je bil preveriti pripravljenost služb ob pojavu afriške prašičje kuge (APK) pri divjih prašičih, ki je trenutno prisotna v desetih državah članicah. Rezultati vaje so pokazali, da je Slovenija na pojav dobro pripravljena, sporočajo iz ministrstva za kmetijstvo. Na vaji so sodelovali predstavniki lovskih organizacij, Zavoda za gozdove Slovenije, Veterinarsko - higienske službe in Nacionalnega veterinarskega inštituta, Veterinarske fakultete, Direktorata za gozdarstvo in lovstvo, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Slovenske vojske, Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter terenski veterinarji in uradni veterinarji območnih uradov UVHVVR.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

RJAVI MEDVED V REPUBLIKI SLOVENIJI – MED ZAVAROVANJEM IN UPRAVLJANJEM

Ureditev statusa rjavega medveda v notranjem pravu Republike Slovenije ni prav nič posebna. Slepo in skoraj dobesedno sledi Direktivi Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst¹ (v nadaljnjem besedilu: Direktiva o habitatih), kar se bo v nadaljevanju izkazalo kot ena glavnih ovir za tako upravljanje z rjavim medvedom, ki bi upoštevalo dejansko stanje vrste in njenega okolja tako pri nas kot v nekaterih drugih državah.

Ureditev statusa rjavega medveda v notranjem pravu Republike Slovenije

¹ (UL L, št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L, št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193).

V obdobju od leta 1976 do leta 2004 je v naši državi veljal oziroma se je uporabljal *Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč*,² po katerem je bil rjavi medved opredeljen kot divjad. Na območju, ki ga je določil,

² Uradni list SRS, št. 25/76 in 29/86, ter Uradni list RS, št. 29/95 – ZPDF in 89/99 – ZDru-A).

dandanes bi rekli minister, pristojen za lovstvo, ga je bilo dovoljeno loviti od 1. oktobra do 30. aprila, zunaj tega območja pa vse leto.³ Opisana ureditev pa je, kljub ureditvi v zakonu, veljala le do leta 1993, ko je bil rjavi medved z *Uredbo*

³ 10. člen ter drugi odstavek 13. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč.

V obdobju upravljanja z rjavim medvedom kot divjadjo, torej v obdobju od leta 1976 do leta 1993, obstoj rjavega medveda kot vrste v Sloveniji nikoli ni bil ogrožen, upravljanje s to živalsko vrsto pa še zdaleč ni povzročalo toliko konfliktov, napetosti in slepega navijaštva kot smo jim priča danes.

Foto: Marjan Artnak

V obdobju od leta 1976 do leta 2004 je v naši državi veljal oziroma je bil v rabi Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč, po katerem je bil rjavi medved opredeljen kot divjad. Na območju, ki ga je določil, dandanes bi rekli minister, pristojen za lovstvo, ga je bilo dovoljeno loviti od 1. oktobra do 30. aprila, zunaj tega območja pa vse leto.

medved tako ni več divjad, za katero bi veljal splošni varstveni režim po Zakonu o ohranjanju narave,⁶ upravljanje z njim pa bi bilo urejeno z Zakonom o divjadi in lovstvu⁷ in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Kljub temu se Zakon o divjadi in lovstvu ni mogel v celoti izogniti ureditvi vprašanj, povezanih z rjavim medvedom. V njem je namreč določeno, da je »poseganje v populacije prostoživečih vrst ptic in sesalcev v skladu s predpisi s področja varstva zavarovanih vrst in na način lova, kot ga določa ta zakon,«⁸ javna naloga, ki jo upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom pod pogoji javne službe opravljajo v imenu države. »Poseganje v populacije prostoživečih vrst sesalcev« pa v primeru rjavih medvedov ne pomeni nič

⁶ 14. člen.

⁷ (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 - odl. US, 17/08, 46/14 - ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 - popr., 203/20 - ZIUPOPĐVE, 44/22).

⁸ 15. točka prvega odstavka 21. člena Zakona o divjadi in lovstvu.

o zavarovanju ogroženih živalskih vrst⁴ zavarovan kot ogrožena vrsta, lov nanj pa je izjemoma in pod določenimi pogoji dovolil minister, pristojen za lovstvo. V obdobju upravljanja z rjavim medvedom kot divjadjo, torej v obdobju od leta 1976 do leta 1993, obstoj rjavega medveda kot vrste v Sloveniji nikoli ni bil ogrožen, upravljanje s to živalsko vrsto pa še zdaleč ni povzročalo toliko konfliktov, napetosti in slepega navijaštva, kot smo jim priča dandanes. Ob upoštevanju novih spoznanj znanosti in stroke, korenitih spremembah v okolju ter vse večje družbene senzibilnosti je zahteva po vrnitvi na stari sistem seveda nesmiselna, prepričan pa sem, da bo slepo vztrajanje pri veljavni ureditvi obstoječe konflikte le še poglabljalo.

Direktivo o habitatih v pravni red Republike Slovenije prenaša Zakon o ohranjanju narave,⁵ ki skupaj s podzakonskimi akti rjavega medveda opredeljuje kot mednarodno varovano vrsto, kot ogroženo živalsko vrsto in zato posledično kot zavarovano živalsko vrsto. Rjavi

⁴ Uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS, št. 57/93).

⁵ (Uradni list RS, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 61/06 - ZDru-1, 32/08 - odl. US, 8/10 - ZSKZ-B, 46/14, 21/18 - ZNOrg, 31/18, 61/20 - ZIUZEOP-A, 82/20, 3/22 - ZDeb).

Zaradi časovne omejenosti izdanih dovoljenj za odvzem in opisanih procesnih možnosti je tako mogoče že s samo uporabo procesnih institutov onemogočiti ali bistveno ovirati dovoljeni odvzem rjavih medvedov, ne da bi se sploh spustili v vsebinsko presojo argumentov za ali proti določenemu odvzemu.

Foto: Marjan Artnak

Leta 1993 je postal rjavi medved z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst zavarovan kot ogrožena vrsta, lov nanj pa je izjemoma in pod določenimi pogoji dovolil minister, pristojen za lovstvo.

drugega kot dolžnost njihovega odstrela. *Zakon o divjadi in lovstvu* ter na njegovi podlagi izdani predpisi urejajo tudi nekatera druga vprašanja, povezana z rjavim medvedom, in sicer vprašanja krmljenja, odstrela ter evidentiranja odvzema.

Rjavi medved že dalj časa tudi ni predmet lastninske pravice. To vprašanje je sicer lepo in celovito urejeno od zadnje novele *Stvarnopravnega zakonika* iz leta 2020, po kateri živali niso stvari, temveč čuteča bitja. Njihovo zaščito urejajo posebni zakoni.⁹ V skladu s tem *Zakon o ohranjanju narave* določa, da so rastline in živali pod posebnim varstvom države, lastninska pravica na živali pa se na podlagi zakona vzpostavi s trenutkom odvzema iz narave, in sicer v korist tistega, ki jo je odvzel za namene in pod pogoji zakona,¹⁰ torej zakonito. Dokler je v naravi, je tako rjavi medved čuteče bitje, ki uživa posebno varstvo države v skladu s predpisi, ki so predstavljeni v nadaljevanju. Enaka ureditev od aprila letos, ko je začel veljati novi *Zakon o varstvu okolja*,¹¹ velja tudi za divjad, s tem da *Zakon o divjadi in lovstvu* izrecno določa, da z divjadjo upravlja Republika Slovenija.¹²

Z ambicioznimi načeli *Zakona o ohranjanju narave* se je mogoče v celoti strinjati, bolj problematična pa je ureditev v podzakonskih aktih, ki vsebinsko urejanje področja v celoti prepušča ministru, pristojnemu za ohranjanje narave, in vladi. Tako je minister, pristojen za ohranjanje narave, na podlagi zakonskega pooblastila¹³ izdal *Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam*,¹⁴ s katerim je rjavi medved uvrščen v kategorijo *prizadete vrste (kategorija E)*, torej vrste, katere obstanek na območju Republike Slovenije ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. Rjavi medved je po črki citiranega pravilnika vrsta, katere številčnost naj bi se v Sloveniji zmanjšala na kritično stopnjo oziroma njegova številčnost naj bi se zelo hitro zmanjševala v večjem delu areala. Koliko ima ta, normativno opredeljeni status zavarovanja rjavega medveda še povezuje s stvarnostjo, naj presodi vsak sam.

⁹ 15. a člen *Stvarnopravnega zakonika* (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13, 23/20).

¹⁰ 12. in 13. člen *Zakona o ohranjanju narave*.

¹¹ Uradni list RS, št. 44/22.

¹² Tretji odstavek 1. člena *Zakona o divjadi in lovstvu*.

¹³ 80. člen *Zakona o ohranjanju narave*.

¹⁴ (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10).

Lovska zveza Slovenije se je odločila, da spoštovanje zakonodaje doseže na edini še mogoč način, torej z doslednim vlaganjem tožb zoper izdana dovoljenja.

Foto: Marjan Artnak

Rjavi medved že dalj časa tudi ni predmet lastninske pravice.

Na podlagi ugotovitve o dejanski ali morebitni ogroženosti je vlada dolžna sprejeti akt o zavarovanju rastlinskih in živalskih vrst,¹⁵ kar je storila z izdajo *Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*,¹⁶ ki zagotavlja varstvo ogroženih prostoživečih živalskih vrst in mednarodno varovanih živalskih vrst na območju Republike Slovenije. Še posebej se mi zdi pomembno, da Uredba ne zagotavlja le varstva samih živalskih vrst, temveč varuje tudi njihove habitate. Rjavi medved sodi med vrste, za katere je določen varstveni režim, in hkrati med vrste, za katere so določeni ukrepi varstva habitatov.

Uredba vsebinsko ureja večino vprašanj, povezanih z rjavim medvedom. Tako je tudi rjavega medveda prepovedano zavestno poškodovati, zastrepiti, usmrtiti, odvzeti iz narave, loviti, ujeti ali vznemirjati.¹⁷ Ne glede na to pa ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, dovolj usmrtitev, odvzem iz narave, ujetje, vznemirjanje, zastrepitev ali poškodovanje rjavega medveda, **če ni druge zadovoljive možnosti ter to ne škoduje ohranitvi ugodnega stanja populacije**.¹⁸ Ministrstvo pa ne more dovoliti lova, čeprav gre pri tem za golo sprenevedanje, saj je medved na koncu mrtev, ne glede na to ali smo ga ulovili ali odvzeli. Poleg navedenih pogojev mora biti za odvzem ali drugo obliko usmrtitve izpolnjen vsaj še eden od razlogov, in sicer:

– zagotavljanje koristi varstva živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanja habitatnih tipov,

¹⁵ 81. člen *Zakona o ohranjanju narave*.

¹⁶ (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 - odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16, 62/19).

¹⁷ Prvi odstavek 5. člena *Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*.

¹⁸ Prvi odstavek 7. člena *Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*.

– preprečitev resne škode, zlasti na posevkih, živini, gozdovih in drugem premoženju,

– zagotavljanje zdravja in varnosti ljudi ali zaradi drugih nujnih razlogov prevladovanja javne koristi, ki je lahko tudi socialna ali gospodarska, in zaradi koristnih posledic, bistvenega pomena za okolje,

– selektivnega in omejenega odvzema nekaterih živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu. Uredba sicer navaja še vrsto drugih razlogov, ki se lahko nanašajo tudi na rjavega medveda, vendar so omejeni na posamezne osebe, v praksi pa bi jih lahko upoštevali le izjemoma.

Ukrep odvzema (torej samo odvzema, ne pa usmrtitve, ujetja, vznemirjanja, zastrepitve ali poškodovanja) rjavega medveda iz narave lahko v primeru iz zadnje alineje (torej selektivnega in omejenega odvzema nekaterih živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu) z odlokom sprejme tudi vlada,¹⁹ pri čemer je dodaten pogoj predhodna priprava strokovnega mnenja z natančno predpisano vsebino. Strokovno mnenje v primeru odvzema rjavega medveda pripravi **Zavod za gozdove Slovenije**, temu pa mora biti priloženo pisno stališče **Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave**. Pri tem se morata obe mnenji v bistvenih točkah ujemati, v nasprotnem primeru pa Uredba določa postopek usklajevanja.²⁰ Če so za določeno živalsko vrsto sprejeti strategija, akcijski načrt ali drugi programski dokument, mora odlok vlade upoštevati tudi usmeritve iz omenjenih dokumentov.²¹ Za rjavega medveda sicer

¹⁹ 7. a člen *Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*.

²⁰ 8. člen *Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*.

²¹ Prvi odstavek 7. a člena *Uredbe o zavarovanih*

Dokler je v naravi, je rjavi medved čuteče bitje, ki uživa posebno varstvo države v skladu s predpisi.

obstaja *Strategija upravljanja z rjavim medvedom (Ursus arctos)*, ki pa je iz leta 2002 in katere vsebina je zastarela, vsi poskusi njene posodobitve pa so zaenkrat ostali v obliki osnutkov.

Iz navedenih določil Uredbe je razvidno, da odvzem rjavega medveda iz narave praviloma ni dovoljen, izjeme, ki jih določa 7. člen Uredbe, pa se nanašajo na odvzem posameznih živali te vrste. Predpis namreč uporablja dikcijo »živali«, z zadnjo novelo Uredbe v letu 2019 pa je bila v primeru »selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave« pred besedo živali dodana še beseda »nekaterih«, s čimer je še bolj poudarjena številčna omejitev, ki jo dovoljuje ta izjema. Samo po sebi se torej postavlja vprašanje, ali je navedena pravna podlaga sploh primerna za odvzem 222 rjavih medvedov, ki naj bi jih v Republiki Sloveniji odvzeli v letu 2022. Tako številčen letni odvzem ima naravo rednega upravljanja z rjavim

prostoživečih živalskih vrstah.

medvedom, ne pa narave »selektivnega in omejenega odvzema nekaterih živali«, saj gre za ukrep, katerega cilj je zmanjšati populacijo medveda v Sloveniji za 20 odstotkov do leta 2023.

Uredba sicer z birokratsko natančnostjo ureja številna druga vprašanja, kot so vsebina dovoljenj za odvzem iz narave, vsebina strokovnega mnenja, obvezne sestavine vloge za odvzem iz narave, vsebina strategij in akcijskih načrtov, vprašanje zadrževanja živali v ujetništvu, ravnanje z mrtvimi živalmi in številne evidence, kar pa neposredno ne vpliva na stanje vrste.

Prav tako Uredba ostaja na načelni ravni oziroma se sklicuje na druge predpise pri normiranju drugega pomembnega področja, to je področja varstva habitatov. Gre za vprašanja, ki jih je konkretnje sicer teže normirati, vendar so prav tako pomembna, če ne celo pomembnejša za ohranjanje ugodnega stanja živalskih vrst. Še slabša pa je praksa države in lokalnih skupnosti na področju varstva habitatov,

Ena od osnovnih značilnosti predpisov je v tem, da odnose med ljudmi urejajo z določenim časovnim zamikom, saj se najprej pojavi težava, njej pa sledi njena pravna ureditev. Tako je tudi z rjavim medvedom v Sloveniji, saj smo prišli do točke, ko normativna ureditev skoraj nima več povezave s stanjem v naravi.

katerih organi tako rekoč dnevno sprejemajo odločitve, s katerimi finančni interesi prevladajo nad interesi ohranjanja narave. Če imajo divjad in zavarovane živalske vrste, vključno z rjavim medvedom, kljub vsemu bolj ali manj dobronamerne zagovornike, pa je raven ozaveščenosti glede varstva habitatov tudi v javnosti (vključno z lovsko) bistveno slabša.

Direktiva o habitatih

*Direktiva o habitatih*²² zagotavlja pravno podlago tako za ohranjanje naravnih habitatov in habitatnih vrst kot tudi za varstvo samih vrst. *Priloga II* tako opredeljuje živalske in rastlinske vrste v interesu skupnosti, za ohranjanje katerih je treba določiti posebna ohranitvena območja, ki jim po domače rečemo *Natura 2000*. Med živalskimi vrstami, v korist katerih se vzpostavlja to usklajeno evropsko ekološko omrežje, je naveden tudi rjavi medved. Po že opisanem načelu pa je rjavi medved uvrščen tudi v *Prilogo IV*, to je med rastlinske in živalske vrste v interesu skupnosti, ki jih je treba strogo varovati. Dolžnost Republike Slovenije torej je, da vzpostavi sistem strogega varstva rjavega medveda v **njegovem naravnem območju razširjenosti** (na vprašanje, ali je alpski prostor v Republiki Sloveniji območje naravne razširjenosti rjavega medveda, bi dobili zelo različne odgovore), ki vključuje zlasti prepoved vseh oblik namernega ubijanja in namernega vznemirjanja.²³ Glede na to, da je prepovedano tudi namerno vznemirjanje rjavega medveda, se mi postavlja vprašanje, ali je res treba legalizirati komercialno ogledovanje medvedov na krmiščih, kar je ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, že poskusilo z novelo *Zakona o ohranjanju narave* v letu 2019.

Tako strogo načelo seveda dopušča izjeme,²⁴ ki so bile po vsebini skoraj dobesedno prepisane v *Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*, zato

²² Rjavi medved je zavarovan tudi z mednarodnimi dokumenti, med katerim sta najpomembnejši Konvencija o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov (Bernska konvencija) in Konvencija o biološki raznovrstnosti, ki pa ju zaradi omejitev pri dolžini prispevka izpuščam.

²³ Prvi odstavek Člena 12 Direktive o habitatih.

²⁴ Prvi odstavek Člena 16 Direktive o habitatih.

Foto: Michael Migos

Rjavi medved sodi med vrste, za katere je določen varstveni režim, in hkrati med vrste, za katere so določeni ukrepi varstva habitatov.

jih ne gre ponavljati. Treba pa je dodati, da *Direktiva o habitatih* vsebuje tudi *Prilogo V*, v kateri so navedene rastlinske in živalske vrste, pri katerih za odvzem iz narave in izkoriščanje lahko veljajo ukrepi upravljanja. Na tem seznamu je na primer zlati šakal, ki je bil v Sloveniji v letu 2019 črtan kot zavarovana vrsta in uvrščen med divjad, tako da se z njim upravlja skladno s predpisi s področja lovstva.

Glede na to, da se *Direktiva o habitatih* v razgovorih redno navaja kot nepremostljiva pravna ovira, je treba dodati naslednje. Tudi ta akt je predpis, torej nekaj, za kar smo se dogovorili ljudje, zato ga je mogoče tudi spremeniti. Že sama *Direktiva o habitatih* določa, da ukrepi, sprejeti na njeni podlagi, upoštevajo gospodarske, družbene in kulturne potrebe in regionalne ter lokalne značilnosti.²⁵ Nadalje morajo države članice spremljati stanje ohranjenosti naravnih habitatov in vrst, vsaki dve leti komisiji poročati o odstopanjih od predpisanih prepovedi, vsakih šest let izdelati poročilo o izvajanju ukrepov, ki jih določa direktiva, vzpodbujati znanstveno in raziskovalno delo ter pri tem sodelovati in si izmenjevati informacije z drugimi članicami. So vse našete aktivnosti same sebi namen, ali pa naj služijo kot podlaga za presojo, ali dogajanje v naravi terja tudi kako spremembo *Direktive o habitatih*? Konec koncev sama direktiva vsebuje tudi določila glede spreminjanja prilog, pri čemer se v vsebinskem pomenu terja spremembo priloge v skladu s tehničnim in znanstvenim napredkom. Za okoliščino, da je *Priloga IV* mogoče spremeniti samo na podlagi soglasne odločitve **Sveta Evropske unije** na predlog **Evropske komisije**, pa niso krivi »slovenski« rjavi medvedi. Oni nosijo posledice, za tako ureditev pa smo se dogovorili ljudje.

²⁵ Tretji odstavek člena 2 Direktive o habitatih.

Odvzem rjavih medvedov v Republiki Sloveniji v praksi

Glede na številčno stanje rjavega medveda v Sloveniji se njegov odvzem načrtuje vsako leto oziroma za določeno časovno obdobje. Dovoljenja za odvzem kot pravne podlage so načeloma upravni akti, zoper katere je v nekaterih primerih dopustna pritožba, v vseh primerih pa se njihova zakonitost lahko presoja v sodnih postopkih na podlagi tožb pred pristojnim upravnim sodiščem. Sama dovoljenja kot posamični upravni akti so časovno omejena na določeno obdobje, zato po izteku tega obdobja odvzem ni več mogoč.

Organi, ki so odločali o odvzemu, in vrste aktov, ki so jih le-ti izdajali, so se v preteklosti pogosto spreminjali. V določenem obdobju je o odvzemu osebkov rjavega medveda s pravilnikom odločal minister, pristojen za ohranjanje narave, po posegu **Ustavnega sodišča Republike Slovenije** in spremembi predpisov pa je pristojnost za odločanje prešla na **Agencijo Republike Slovenije za okolje** kot organ v sestavi **Ministrstva za okolje in prostor**, njene odločitve so imele obliko dovoljenj. Zoper izdano dovoljenje je bila dopustna pritožba, ki ima suspenzivni učinek, kar pomeni, da je vložena pritožba v praksi zadržala izvrševanje izdanega upravnega akta. Vložene pritožbe so tako onemogočile ali vsaj skrajšale obdobje, ki je bilo na voljo za izvršitev dovoljenega odvzema rjavih medvedov. Po novejši praksi dovoljenja za odvzem izdaja Ministrstvo za okolje in prostor. Zoper to dovoljenje sicer ni mogoča pritožba, odločitev ministrstva pa je dovoljeno izpodbijati s tožbo v upravnem sporu. Pri tem ima tožnik na voljo tako imenovano začasno odredbo,²⁶ na podlagi

²⁶ 32. člen Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 26/07 - skl. US, 119/08 - odl. US,

katere lahko sodišče do izdaje pravnomočne odločbe zadrži izvršitev izpodbijanega akta, če bi se z njegovo izvršitvijo tožniku prizadela **težko popravljiva škoda**. Odvzem medvedov z odstrelom pomeni škodo, ki je pozneje, če bi bilo tožbi ugodeno, ni mogoče popraviti. Zato sodišče redno ugodi vloženi zahtevi za izdajo začasne odredbe ter tako v večini primerov onemogoči izvajanje odvzema. Od vložitve tožbe do pravnomočne odločitve sodišča praviloma tudi poteče obdobje, za katero je bil dovoljen odvzem. Zato sodišče na koncu zavrže še tožbo za ugotovitvijo, da zaradi poteka izpodbijanega dovoljenja tožnik nima več pravnega interesa za tožbo.

Tovrstne pritožbe in tožbe v praksi vlagajo različne nevladne organizacije, ki imajo status društev, ki po *Zakonu o ohranjanju narave* delujejo v javnem interesu, zato jih mora organ, ki vodi postopek, po uradni dolžnosti povabiti, da se postopka udeležijo kot stranski udeleženci. Zaradi časovne omejenosti izdanih dovoljenj za odvzem in opisanih procesnih možnosti je tako mogoče že s samo uporabo procesnih inštitutov onemogočiti ali bistveno ovirati dovoljeni odvzem rjavih medvedov, ne da bi se sploh spustili v vsebinsko presojo argumentov za ali proti določenemu odvzemu. **Upravno sodišče Republike Slovenije** je tudi v letu 2022 s sklepom ugodilo zahtevi za izdajo začasne odredbe ter do končne odločitve prepovedalo izvrševanje aktualnega dovoljenja za odvzem 222 osebkov rjavega medveda. Vendar se je v tem primeru prvič spustilo v vsebinsko obravnavo zadeve in s pravnomočno sodbo²⁷ zavrnilo tožbeni zahtevek ter omogočilo odvzem 222 osebkov rjavega medveda v obdobju od začetka julija 2022 do 20. septembra 2022. Sodišče je ugotovilo, da je v nasprotnem primeru velika verjetnost, da bi nastala resna škoda za javno varnost oziroma varnost ljudi, zlasti zaradi možnosti pojavljanja rjavega medveda v naseljih in njihovi neposredni bližini. Prav tako je velika verjetnost, da bi nastala resna škoda na živini in drugih vrstah premoženja, za preprečitve navedenih posledic pa ni druge zadovoljive možnosti, razen odvzema. Po oceni sodišča predlagana višina odvzema tudi ne bo škodovala vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacije rjavega medveda v Republiki Sloveniji.

107/09 - odl. US, 62/10, 98/11 - odl. US, 109/12, 10/17 - ZPP-E).

²⁷ Sodba Upravnega sodišča Republike Slovenije I U 305/2022-55 z dne 16. 6. 2022.

Posledica slepega nasprotovanja odvzemu bo stalno številčno povečevanje populacije, kar bo porajalo vedno več konfliktov med rjavim medvedom in človekom, vključno z realno možnostjo resnih napadov na zdravje ali življenje ljudi.

V sodelovanju z drugimi državami z zadovoljivo populacijo rjavega medveda je treba doseči spremembo Direktive o habitatih, in sicer tako, da se rjavi medved iz Priloge IV premesti v Prilogo V, s čimer se omogoči upravljanje s to živalsko vrsto.

Ob opisani praksi je treba omeniti še en popolnoma neprimeren poskus reševanja zamud in zaostankov pri odvzemu rjavih medvedov. Tako je vlada v letu 2019 v **Državni zbor Republike Slovenije** posredovala predlog *Zakona o interventnem odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave*,²⁸ Državni zbor pa ga je gladko sprejel. Zakon je imel enako vsebino, kot jo imajo upravna dovoljenja Agencije Republike Slovenije za okolje oziroma Ministrstva za okolje in prostor. Ustavno sodišče je zato po hitrem postopku zakon razveljavilo,²⁹ saj je ugotovilo, da gre v tej zadevi po vsebini za posamičen akt, za katerega izdajo je pristojna izvršilna veja oblasti, za presojo njegove zakonitosti pa sodna veja oblasti. S sprejemom take odločitve v obliki zakonskega akta je tako zakonodajna veja oblasti nedopustno posegla v izvršilno in sodno vejo oblasti, s čimer je bilo kršeno ustavno načelo delitve oblasti.

Opisani sistem odvzema z izdajanjem dovoljenj je sporen tudi z vidika upravljavcev lovišč, ki so naslovniki dovoljenja za odvzem in ki kot izvajalci javne naloge »poseganja v populacije prostoživečih vrst ptic in sesalcev« iz 15. točke prvega odstavka 21. člena *Zakona o divjadi in lovstvu* morajo odvzem tudi izvršiti. Kljub tako naloženi obveznosti jim upravni organi v dosedanjih postopkih praviloma niso priznali lastnosti strank oziroma jih niso povabili k udeležbi v postopku, kar je očitna kršitev 9., 44., 142. in 143. člena *Zakona o splošnem upravnem postopku*.³⁰ Še huje pa je, da se pripravljavci in izdajatelji odločb tega zavedajo in da iz

²⁸ Uradni list RS, št. 43/2019.

²⁹ U-I- 194/19-24 z dne 9. 4. 2022.

³⁰ Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 - ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 36/20

povsem praktičnih razlogov pristajajo na nezakonito prakso. K udeležbi v postopku bi kot stranke namreč morali povabiti praviloma več kot sto upravljavcev lovišč. Glede na to, da vsa opozorila niso dala nobenih rezultatov, se je **Lovska zveza Slovenije** odločila, da spoštovanje zakonodaje doseže na edini še mogoč način, torej z doslednim vlaganjem tožb zoper izdana dovoljenja.

Na koncu je treba opozoriti še na eno improvizacijo države v povezavi z rjavim medvedom, to je na odvzem posameznega rjavega medveda, ki neposredno ogroža življenje oziroma zdravje ljudi ali njihovo premoženje, ali posameznega rjavega medveda, ki je bil poškodovan v prometu. Za reševanje takih primerov je država v letu 2014 pri Zavodu za gozdove Slovenije ustanovila skupino za hitro ukrepanje v primeru ogrožanja življenja ljudi in premoženja zaradi velikih zveri. Ne da bi se spuščali v razloge, zaradi katerih je omenjena skupina prenehala z delovanjem, pa je Ministrstvo za okolje in prostor ponovno ubralo najlažjo pot, in sicer tako, da je to nalogo poskušalo prenesti na pleča upravljavcev lovišč z izdajo ustnih odločb, ki jim je nato sledila tudi izdaja pisnega dovoljenja. Na tak način je ministrstvo kršilo eno temeljnih načel splošnega upravnega postopka, to je načelo zakonitosti. *Zakon o divjadi in lovstvu* med javnimi nalogami, ki jih opravlja Zavod za gozdove Slovenije, določa tudi »izvajanje ukrepov za zagotovitev sožitja zavarovanih vrst velikih zveri s človekom, v skladu s sprejetimi strategijami in akcijskimi načrti s področja varstva zavarovanih vrst«.³¹ Zato izvajanja te javne naloge ni mogoče enostavno prenesti na upravljavce lovišč samo zato, ker je Zavod za gozdove Slovenije ne zna ali noče izvajati.

In kaj lahko zapišemo za zaključek?

Ena od osnovnih značilnosti predpisov je v tem, da odnose med ljudmi urejajo

- ZZUSUDJZ, 61/20 - ZZUSUDJZ-A, 175/20 - ZIUOPDVE, 203/20 - ZIUOPDVE, 3/22 - ZDeb.

³¹ 9. točka 20. člena Zakona o divjadi in lovstvu.

z določenim časovnim zamikom, saj se najprej pojavi težava, njej pa sledi njena pravna ureditev. Tako je tudi z rjavim medvedom v Sloveniji, saj smo prišli do točke, ko normativna ureditev skoraj nima več povezave s stanjem v naravi. Iz prejšnjega poglavja je tudi razvidno, da državni organi, ki morajo spremljati stanje v povezavi z rjavim medvedom in na spremenjeno stanje tudi reagirati, ravnajo po načelu inercije. Agencija Republike Slovenije za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor, **Vlada Republike Slovenije** ter celo Državni zbor Republike Slovenije tako raje privolijo v očitno nezakonite prakse, kot da bi se problematike lotili na pravem koncu, to je pri *Direktivi o habitatih*.

Če pogledamo katerokoli dovoljenje za redno odvzem medveda iz narave, spoznamo, da dovoljuje relativno številčen odvzem, ki se nalaga večjemu številu upravljavcev lovišč oziroma lovišč s posebnim namenom. Odvzem je razdeljen po posameznih območjih, določena je notranja struktura odvzema, obdobje, v katerem se lahko opravi, določena so dopustna odstopanja ter način evidentiranja odvzema. Gre torej za povsem identično vsebino, kot je vsebina načrtov upravljanja z divjadjo, zato se postavlja vprašanje, zakaj je treba z rjavim medvedom »upravljati« drugače in zakaj so pristojnosti za živalske vrste, ki živijo v istem prostoru in bistveno vplivajo druga na drugo, razdeljene med dve ministrstvi.

In ne nazadnje si lahko postavimo vprašanje, ali rjavemu medvedu s pretiranim varstvom bolj škodujemo kot koristimo. Posledica slepega nasprotovanja odvzemu bo stalno številčno povečevanje populacije, kar bo porajalo vedno več konfliktov med rjavim medvedom in človekom, vključno z realno možnostjo resnih napadov na zdravje ali življenje ljudi. Bojim se, da se bo javno mnenje, podžgano z medijsko gonjo, takrat obrnilo proti rjavemu medvedu, v isti rog pa bo zatulila tudi politika, ki jo trajno muči pomanjkanje hrbtnice. Bomo torej padli v drugo skrajnost in bomo na vse pretege in ne glede na letni čas »pobjjali« rjave medvede, kot se je to v preteklosti v omejenem obsegu že dogajalo?

In če povemo naravnost in brez ovinov: v sodelovanju z drugimi državami z zadovoljivo populacijo rjavega medveda je treba doseči spremembo *Direktive o habitatih*, in sicer tako, da se rjavi medved iz *Priloge IV* premesti v *Prilogo V*, s čimer se omogoči upravljanje s to živalsko vrsto. V notranjem pravu Republike Slovenije bi nato medveda opredelili kot divjad, z njim pa upravljali po strokovnih merilih, vendar vedno v povezavi z upravljanjem z drugimi velikimi zvermi ter rastlinojedo divjadjo.

Goran Šuler, univ. dipl. iur.

Foto: Miha Krofel

SMREKA

Vrsta v odhajanju

Smreka (Picea abies (L.) Karsten) je najpogostejše drevo naših gozdov. Morda ste nekateri ob uvodni povedi zamahnili z roko in želeli preskočiti branje tega članka, češ da smreko pa res poznate. Toda prepustite se branju in spoznali boste, da je v tej drevesni vrsti mnogo več skrivnostnega in neznanega, kot bi si sprva upali pomisliti. Drevesna vrsta, ki smo je pred stoletji množično podtikali v naše prostrane gozdove, neizbežno odhaja. Vrsta, ki jo lastniki gozdov naravnost obožujejo, bo odšla in za seboj pustila praznino. Pri nas ji postaja preprosto prevroče in presuho, da bi še rasla in se borila z vsemi nadlogami in škodljivci, ki jo preganjajo. Le katero drugo drevo bi jo lahko nadomestilo?

Doma z mrazišč in gora

Smreko so na večino območij, kjer raste sedaj, prinesli pred približno dvema stoletjema. Takrat je bilo sajenje smreke nekakšen gozdarski modni trend, ki se je izkazal za napako. Na nekaterih rastiščih pa je smreka že od nekdaj doma – predvsem v redkih mraziščnih dolinah in v gorskih gozdovih Slovenije, kjer so ključni dejavnik nizke temperature. Je značilna vrsta

varovalnih gozdov na strmih pobočjih, imenujemo jo tudi borealno alpska vrsta. V Sloveniji prava smrekova rastišča zavzemajo zgolj 1,4 % vseh gozdnih rastišč. Kljub temu je smreke v lesni zalogi naših gozdov več kot 30 %. Je pomembna drevesna vrsta v najbolj kakovostnih gozdnih sestojih z velikimi lesnimi zalogami, najdemo jo tudi v prebiralnih gozdovih poleg jelke in bukve. Prebiralni gozdovi so gozdovi, v katerih najdemo drevesa vseh debelin in

Pravočasno odkrit napad podlubnikov. Pod skorjo so vidni materinski rovi, znotraj katerih so jajčeca osmerozobega smrekovega lubadarja, ki se razvijajo v ličinke. Le-te nato izrtajo rove in vsaka vrsta podlubnikov pod skorjo dreves nariše svoj, značilen rovni sistem.

starosti na zelo majhni površini. Zanje je značilna velika lesna zaloga.

V naše gozdove so gozdarji večino smreke prinesli v drugi polovici 19. stoletja, saj so na tak način obnovili opustošene gozdove, ki so trpeli zaradi čezmernega, netrajnostnega izkoriščanja. Zakaj so to storili? Pritegnila jih je predvsem velika prilagodljivost smreke, ki se je dobro znašla na skoraj vseh rastiščih, kamor so jo prinesli. Poleg tega je smreka tudi zelo široko uporabna drevesna vrsta, ki poleg vsega še zelo hitro prirašča. Je ravne rasti in njen les odlikujejo zelo dobre tehnične lastnosti. Les je uporaben v številnih dejavnostih, še posebno nepogrešljiv je v gradbeništvu.

Smreka je tako zašla v naše nižinske gozdove in gozdove srednjih nadmorskih višin, kjer bi morali v gozdovih sicer prevladovati različni listavci. Ker je omenjena drevesna vrsta prilagojena na gorske podnebne razmere in razvije enega najbolj plitkih koreninskih sistemov med vsemi drevesnimi vrstami, je v večini naših gozdov resno ogrožena. Vse pogostejše in vse hujše suše, vroča poletja z malo ali celo nič padavin ter vse bolj onesnažen zrak smrekovi prav nič ne koristijo. Vitalnost smrekovih sestojev se zmanjšuje, drevesa postajajo vse bolj občutljiva in dovzetna za napade številne vojske miniaturnih nadlog – podlubnikov. Zdrave smreke v ugodnem okolju se namreč znajo in zmorejo upreti njihovim nadležnim napadom tako, da jih zalijejo s smolo.

Vse foto: Mateja Kišek Vovk

Smrekovi gozdovi, ki poraščajo Pohorska barja.

Viseči smrekovi storži

visoko drevo – več kot 50 metrov, pa tudi premeri debla so lahko zavidljivi. V enem izmed najbolj ohranjenih pragozdov na evropskih tleh v Peručici (Bosna in Hercegovina) smreke merijo v višino več kot 60 metrov.

Kjerkoli se pojavi smreka, zelo vpliva na rastiščne razmere. Je sencozaštrna drevesna vrsta in raste v gostih, strnjjenih sestojih. Zato so svetlobne razmere na gozdnih tleh neugodne za rast drugih dreves in celo grmov. Smreka gozдна tla tudi zakisa, saj se njen opad razkrajja zelo počasi.

Med nebom in zemljo

Dandanes je smreka za nas zelo pomembna z ekonomskega in gospodarskega vidika in skoraj ne poznamo njenih drugih lastnosti – tistih, ki so prežete s simboli, miti in legendami. Nekoč so stara ljudstva verovala, da kot sveča pokončna smreka povezuje nebo in

Smrekove iglice so dolge do 2,5 cm in iz vejice izraščajo spiralno. Ob dotiku bodejo.

Viseči storži, spiralno nameščene iglice

Že osnovnošolski otroci se učijo preprostega prepoznavanja in ločevanja med smreko in jelko. Hitijo pripovedovati, da ima smreka storže »dol«, jelka jih ima pa »gor«. No, taka poenostavljena razlaga je tudi resnična. Storži smrekam visijo z vej z vrha krošnje. Smreke imajo polni obrod na vsaka tri do štiri leta, na hladnejših rastiščih celo na osem let. Storži so lahko dolgi do 16 cm in dozrijejo v oktobru istega leta, kot cvetijo. Odpirati se začnejo v februarju in takrat krilata semena naokrog raznaša veter ali pa jih kljuvajo ptice. Storži pristanejo na tleh šele v naslednjem poletju. Medtem jelkini storži sedijo na vejah »kot sveče« in tudi ko že opravijo svojo vlogo, razpadejo kar na drevesu in redkokdaj se zgodi, da celi padejo na tla. Druga pomembna razlikovalna lastnost med jelko in smreko so iglice, ki so pri smreki spiralno nameščene okrog vejice, pri jelki pa rastejo razporejene v dveh redih. Smreka lahko zraste v izjemno

Nad vse zanimiva smreka s številnimi zadebelitvami debla

Smreka rane na deblu zalije s smolo in tako poskuša preprečiti vdor bakterij, gliv in drugih mikroorganizmov, ki bi lahko resno poškodovali les. Na fotografiji je drevo, ki raste ob vlaki in je poškodovano zaradi spravila lesa.

zemljo. Šamani so se s svetom duhov povezovali prav prek smrek, pri čemer pa so za pomoč uporabljali še mušnice, ki živijo v sožitju s smrekami.

Vedno zelene smrekove iglice pomenijo večno mladost in plodnost; še dandanes prav zato v vaseh postavljamo smrekove mlaje, ki vsem v okolici sporočajo, da je v hiši slavljenec ali da se na koledarju približuje praznik – prvi maj. Nekoč so na Slovenskem prav vejice trdožive smreke, ki se z vedno zelenimi vejami zmore upirati celo hudi zimi, uporabljali v različnih

Zdravilen pripravek iz smrekovih vršičkov

obredih. Zelene smrečice so bile v okras na svatovskem vozu, ob novem letu pa so se tepežkali s smrekovo vejico in si ob tem zaželeli veliko sreče. S smrekovimi vejami so okrasili domač vodnjak in se tako poskušali prikupiti vodi – naj je v naslednjem letu ne bi bilo niti preveč niti premalo, temveč ravno prav.

Še preden je krščanstvo stopilo v vse pore življenja poganskih slovanskih ljudi, so si v najtemnejših in najhladnejših dnevih leta v svoje preproste hiše nosili smrekove vejice, katerih zelenje jim je

obredih. Tako se je izvorno poganska smreka obdržala v naših domovih vse do danes, ko ji sodobni kapitalistični svet vsako leto znova navesi še bolj bleščeče in še bolj lesketajoče se okraske in lučke, ki v sebi nimajo prav nobene vsebine več. Zgodbo o jaslicah pa ob vsem tem marsikje zamenjuje zgodba o neumno dragih darilih in neskončnem potrošništvu.

Nekoč je smrekova smola v hiši pomenila, da so prazniki. Po domačiji so kadili s kurjenjem smrekove smole ob božiču in veliki noči. Obred naj bi v dom priklical

Smreka je zelo občutljiva za vremenske ujme, kot so vetroolomi.

dalo upanje, da bo prijaznejša pomlad vendarle kmalu prišla. Sprva manjše vejice so pozneje postale prava drevesa, ki so visela s stropov hiš, obrnjena navzdol. V sredini 16. stoletja so na zelena hišna drevesca obesili okraske in sveče, duhovščina pa je pod smreko postavila jaslice in božič-

dobro in domače ter kmetijo obvaroval pred vsem hudim.

Kraljica smole in eteričnih olj

Kdor se je kadarkoli motal okrog smrekovih dreves, se verjetno ni mogel izog-

Smrekova vejica, ozaljšana z ivjem.

nitni smrekovi smoli na oblačilih, ki je trdovraten madež in se ga je težko rešiti. Smola je obrambni sistem drevesa in smreke jo izločajo na vseh mestih, kjer v lesu nastanejo poškodbe zaradi žuželk, odlomljenih vej ali drugih nevarnosti. Smrekova smola je tudi zdravilna, o

čemer je pisal že Hipokrat. Smola ima zelo dober protibakterijski učinek in zavira rast gliv ter raznih mikrobov. Na človeka deluje protivnetno in spodbuja obnovo tkiv. Nekateri izdelujejo mazila, ki vsebujejo smrekovo smolo in z njo mažejo rane, boleče sklepe, vnete vezi. Smola ima izrazito močan vonj zaradi velike vsebnosti eteričnih olj, kar lahko izkoristimo, kadar nas mučita kašelj, prehlad in vneto grlo.

V cvetočem maju se lahko lotimo nabiranja aromatičnih smrekovih vršičkov, katerih okus spominja na limono. Preliti z žganjem in sladkani so odlični pripomoček pri zdravljenju bolečega grla in kašlja ter so nepogrešljiv del domače lekarne. Nekateri pripravljajo čaj iz svežih ali posušenih smrekovih vršičkov. Spomladi lahko drobno sesekljane vršičke dodaja-

mo solatam. Pravi gurmani jih namočijo v stopljeno čokolado in z njimi krasijo torte in sladice.

Smrekovi vršički in smola so le postranski proizvod smreke. Daleč, daleč najbolj uporaben je njen les, ki je mehak in prožen, najboljši se imenuje resonančna smrekovina. Njena značilnost je vsakoletna enakomerna rast drevesa v debelino (enakomerna rast branik), ki daje lesu posebne akustične lastnosti in iz nje izdelujejo ohišja glasbil (na primer kitare in godala).

Gosta in enakomerna rast smrek je zaželena tudi pri izdelavi skodel, s katerimi so nekoč tradicionalno pokrivali stare hiše, ponekod pa je tak način izdelave streh živ še dandanes. Pri nas najboljša resonančna smrekovina raste na Jelovici, Pokljuki in nad Drago na Kočevskem. Gozdarji, ki znajo resonančno smrekovino prepoznati že v gozdu, so redki ter so pravi mojstri v poznavanju gozda in smrek. Na trgu resonančna smrekovina dosega visoke cene, ki so še precej višje kot vrednosti furnirske smrekovine.

Ali veste ...

... koliko je stara najstarejša smreka na svetu?

Najstarejša smreka na svetu je stara več kot 9550 let. Drevo samo po sebi sicer ni videti prav nič nenavadno. Njegova posebnost tiči v tem, da je zraslo iz panja in iz že obstoječega koreninskega sistema, katerega starost je ocenjena na opisana leta.

... katera je najvišja slovenska smreka?

V Sloveniji najvišja smreka raste v strmi grapi v Zgornji Orlici na domačiji Sgerm. Z 61,80 metra je najvišja smreka v celotni osrednji Evropi, njen obseg v

prсни višini meri 354 cm, premer v prsni višini pa je 108 cm.

... kako na najlažji način odstraniti smolo z oblačil?

Načinov odstranjevanja smole z oblačil je več. Nekateri priporočajo zamrzovanje oblačil, saj lahko zmrznjeno smolo enostavno odtrgamo z oblek. Drugi prisegajo na odstranjevanje z jedilnim oljem, ki smolo topi, oblačila pa potem operejo v pralnem stroju. Spet tretji na smolnata oblačila polagajo časopis in jih nato polikajo z vročim likalnikom, kar naj bi smolo stopilo in jo spravilo na papir. Vsekakor pa je odstranjevanje smole v vsakem primeru neprijetno opravilo.

Zbogom, smreka!

Številni negativni dejavniki našo ljubo smreko vodijo k neizbežnemu odhodu iz naših gozdov na precejšnjem delu, ki ga porašča. Vremenskih ujm in nevarnosti bo vedno več in prav iluzorno je razmišljati drugače. Vse več bo tudi boleznin in škodljivcev, ki bodo še posebej odhajanje smreke. Ob vsem tem se gozdarji zaskrbljeno sprašujejo, kako bi nekdanje bogate smrekove gozdove obnovili na način, da bo prav za vse – za gozdni ekosistem in za človeka, ki od gozda veliko pričakuje. Mnogi zagovarjajo idejo, da bi v gozdove namesto smreke začeli vnašati navadno ameriško duglazijo, drugi pa se bojijo, da bomo s to tujerodno drevesno vrsto gozdu napravili podobno škodo, kot so jo naši gozdarski predhodniki pred stoletji nevede in nehote storili s smreko. Le kdo ve, kakšen bo rezultat sedanjih gozdarskih odločitev čez desetletja in stoletja! Želela bi si videti, kakšni bodo naši gozdovi takrat, ki jim bodo usodo krojile podnebne spremembe, ki jih je spodbudil človek in ne sam planet. Dejstvo je le, da smreke tukaj zagotovo ne bo več – ne v takšnem obsegu kot dandanes. Zatorej, zbogom smreka!

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri:

Rudi Beiser. Drevesa in ljudje. 2019.
Robert Brus. Dendrologija za gozdarje. 2008.
Dušica Kunaver. Čar gozda. 2020.

Pohorski smrekovi gozdovi, kjer je zaradi bujne pritalne vegetacije in zatravljenosti zelo otežena obnova gozda.

8,5 x 55 Blaser

Zakaj nov kaliber 8,5 x 55 Blaser? Je njegov namen smiseln in ali bo med lovci obstal? Sam menim, da bo. Zakaj menim tako in na druga vprašanja o puškovnem kalibru 8,5 x 55 Blaser bom poskušal odgovoriti v naslednjih vrsticah.

Razlog za nastanek

V zadnjih letih se povečuje število velike divjadi, predvsem številčnost divjega prašiča po vsej Evropi dosega vrhunce. Zaradi povečanja odstrela divjega prašiča in načina lova nanj (čakanje s preže, pogoni) so se spremenile tudi zahteve glede lovskega orožja in streliva. Najbolj razširjeni »univerzalni kalibri« za lov te večje divjadi pogosto ne veljajo za idealne. Za lov na telesno težjo divjad, močne telesne zgradbe, je učinkovitejša težja lovska krogla, ki ima velik premer, po potrebi pa je tudi dovolj hitra.

Predvsem pri lovu v zmanjšani vidljivosti je pomembno, da zadeti divji prašič obleži čim bližje mestu strela. Zato lovci za **lov težje divjadi** radi uporabljajo močnejše kalibre, predvsem **9,3 x 62 mm** je priljubljen in dokaj pogost, celo kakšen **.45-70 Government¹** in **8 x 68 mm S** se najmeta. Toda vsak lovec ne prenaša dobro močnega odsuna. Močan odsun

¹ Premer krogle 11,6 mm, dolžina tulca 53,5 mm, teža krogle 19,4 g–26 g.

risanice je pogosto vzrok, da strellec pred strelom »trzne« in namesto pravilnega proženja nastaneta »zateg« in zgrešen strel. Tudi krivulja leta krogle večine močnih kalibrov ni tako položna, da bi le-ti spadali v kategorijo univerzalnih kalibrov, ki naj bi bili primerni za vse vrste divjadi, od najmanjše do največje in tudi za strel na malo dlje.

Vse pogostejša je tudi uporaba **kratkih risanic z dušilci poka**. Predvsem med lovci, ki s preže lovijo divje prašiče na kratke razdalje, je njihova uporaba zelo priljubljena. Če želimo, da je risanica z nameščenim dušilcem poka kompaktna, kratka, njena cev ne sme biti predolga. Posebno zato je nemško orožno podjetje **Blaser** razvilo kaliber **8,5 x 55 Blaser**. Tudi pri dolžinah cevi, manjših od 50 cm, **8,5 x 55 Blaser** dosega zelo dobre balistične vrednosti, ki so običajne le za zelo zmogljive kalibre in dosegljive le z uporabo daljših cevi.

Kaliber **8,5 x 55 Blaser** so razvili leta 2019 v znanem švedskem podjetju **Norma** na podlagi praktičnih Blaserjevih izkušenj. Premer krogle

8,59 mm (.338“) s standardno maso krogle 12 g skupaj z veliko hitrostjo krogle zagotavlja najboljši mogoč učinek pa tudi zelo položno krivuljo leta krogle. Trenutno razpoložljive **mase krogel** v tovarniškem strelivu so mase od **9 g do 14,9 g** in zadovoljijo širok spekter lovskih potreb. Tudi z zelo kratkimi cevmi dosejajo velike hitrosti krogel na ustju. Širok premer krogle ima prednost, še preden se začne krogla razširjati, širok razpon mas lovskih krogel in njihova velika hitrost, ob zmernem odsunu, pa omogočajo, da **8,5 x 55 Blaser** lahko označimo za »univerzalni kaliber«. Zaradi takih lastnosti ima puškovni kaliber **8,5 x 55 Blaser** široko področje uporabe: od lokalnih lovov na jelenjad, divje prašiče in losa v Evropi do lova na velike antilope na afriških ravninah. Zaradi širokega razpona mas krogel, velikih hitrosti in s tem povezano položne krivulje leta ter še zmernega odsuna je **8,5 x 55 Blaser** lahko vaš »univerzalni kaliber«, primeren za ravninski lov srnjadi, gorski lov na gamsa in seveda za vso drugo težjo divjad. A **8,5 x 55 Blaser** se najbolje

Foto: Gregor Hodnik

Primerjava krogel: 9,7g krogla kalibra .308“, 13,6 g krogla kalibra .338“, 3,2 g krogla kalibra .224“

znajde v vlogi specialista za težjo evropsko divjad. Idealen je za lovca, ki ga ne moti rahlo povečan odsun.

Razlog za učinkovitost

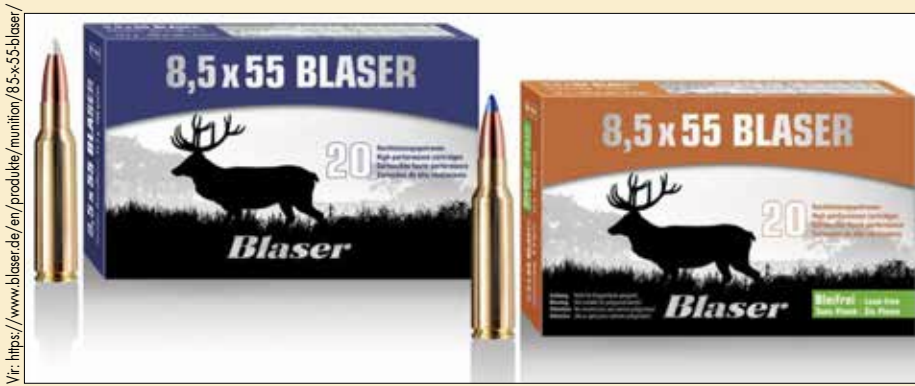
Eno preprostejših enačb, z namenom prikaza razmerja hitrost/dolžina cevi, je razvil **Homer S. Powley**. Po njegovi enačbi je hitrost (v) posledica teže polnitve, teže krogle in razširitvenega (ekspanzijskega) razmerja (R). Razširitveno razmerje (R) pa je razmerje med skupno prostornino v orožju (prostornina cevi in naboja) v razmerju do prostornine naboja. Pri določenem orožju z določeno težo smodniškega polnjenja in z določeno težo krogle je hitrost krogle na ustju odvisna le od razširitvenega razmerja.

Kljub kratki cevi je pri kalibru **8,5 x 55 Blaser** povečan premer cevi, zato ima cev večjo prostornino. Tako se poveča tudi razširitveno razmerje in je vzrok, da je kaliber učinkovit tudi s kratkimi cevmi. To je lastnost kalibrov, kot so na primer **7 x 57**, **.308 Winchester**, **9,3 x 62**, ki optimalne

Foto: Gregor Hodnik

Primerjava kalibrov: .45-70, 9,3 x 64, .338 Lapua Magnum, 8,5 x 55 Blaser, .300 Winchester Magnum, .308 Winchester in tulec 8,5 x 55 Blaser

Strelivo Blaser

hitrosti dosejajo tudi s krajšimi (50 cm) cevmi. Skrajšajte cev risanice kalibra 7 mm Remington Magnum ali .300 Winchester Magnum na 50 cm in nastal bo glasen metalic ognja, ki močno odsune.

Za razliko od nabojev z lahкими krogli, ki vso svojo energijo črpajo iz hitrosti, 8,5 x 55 Blaser pridobi znaten delež »udarca« (kinetične energije) zaradi težkih krogel, ki lomijo

8,5 x 55 Blaser, katerega tulec temelji na tulcu velikega naboja 404 Jeffery.

V prispevku o nastanku kalibrov »magnum« sem opisal, da je bil 404 Jeffery osnovna mnogim »kratkim magnumom«, vendar ima naboj 8,5 x 55 Blaser za razliko od njih dno tulca rahlo ožje, kot je samo telo. Omenjeni kaliber svojo »moč« pridobi ravno iz prostornine tulca, ki jo omogoča širok tulec, hkrati pa tulec in s tem celotna dolžina naboja nista predolga. To omogoča hitro repetiranje in kratkost sistema (zaklep/zaklepišče/cev). Kaliber 8,5 x 55 Blaser spada med tako imenovane »kratke magnume«, zato je glava zaklepa pri R8 izvedba magnum, a Blaser »magnum« dodatka pri nakupu nove puške ali cevi ne zaračuna posebej. Da 8,5 x 55 Blaser dejansko sodi v kategorijo »kratkim magnumov«, ni razvidno samo iz hitrosti težjih krogel, temveč tudi iz za magnume značilnega najvišjega tlaka 4300 barov ali 430 MPa (megapascal).

Kot vsi sodobni magnumi tudi 8,5 x 55 Blaser nima več pasu na dnu tulca. Le-ta je služil naboju .375 Holland & Holland Magnum izključno za kontrolo naleganja naboja v ležišču, povzeli pa so ga kalibri, izpeljani iz tega naboja. Kot sem opisal v seriji člankov o magnumih,² pas v ničemer ne pripomore k ojačitvi tulca.

Strelivo Sax

kosti in prebijajo. Vendar to niso tope krogle, ki zaradi zračnega upora kmalu izgubijo hitrost in imajo velik padec. Krogle v kalibru .338“ so dokaj aerodinamične s spodobnim balističnim koeficientom (BC = 0,342–0,370) in imajo tako položno krivuljo leta kot 11,7 g krogla kalibra .30-06.

Zasnova naboja

Blaser ima nekaj svojih zelo zmogljivih kalibrov, ki so izboljšave že obstoječih, podobnih, to so na primer .300 Blaser Magnum, 7 mm Blaser Magnum, .338 Blaser Magnum, .30R Blaser, in seveda 8,5 x 55 Blaser. Medtem ko prvi trije tekmujejo v močni konkurenci podobnih kalibrov za repetirne risanice, je močni .30R Blaser z robom namenjen prelamačam. Povsem izviren (skorajda) pa je

Primerjave različnih kalibrov .338“

Ameriški Federal je leta 2006 v sodelovanju s finskim podjetjem Sako na osnovi tulca .308 Winchester razvil puškovni kaliber .338 Federal za uporabo v lahkih risanicah in s težami krogel od 11,6 g do 13,6 g. Namenjen je lovu na krajše razdalje v gosto poraščenih loviščih, njegova prednost (v primerjavi s .308 Winchester) sta poleg kratkega tulca (kratki zaklepi, kompaktne puške) povečana masa krogel in premer. A zaradi manjše prostornine tulca naboju 8,5 x 55 Blaser po hitrostih, kinetični energiji in razponu mas krogel seže nekje do pasu. Tu

² Nastanek in razvoj magnumov, Lovec, 3/2020, Magnumi in pravi namen zunanega pasu na tulcih, Lovec, 4/2020, in Kratki magnumi in njihova balistična učinkovitost, Lovec, 5/2020.

so še preostali kalibri magnum .338“, ki so precej močnejši od 8,5 x 55 Blaser, a svojo moč črpajo iz veliko večje prostornine tulca in dolgih, 70 cm cevi. Vse zaradi močnejšega odsuna, poka in cene streliva. Kaliber 8,5 x 55 Blaser je zasnovan za dober izkoristek tudi s precej krajšimi cevmi, saj uporablja zasnovano »kratkega magnuma«, za katerega sta značilna debel in kratek tulec. Zasnova dokazano pripomore k boljšemu izgorevanju in uporabnosti v krajših ceveh.

Pa primerjajmo hitrost 13,6 g krogle kalibra 8,5 x 55 Blaser s 13,6 g kroglo bolj ali manj znanih puškovnih kalibrov, ki uporabljajo krogle premera .338“. Navedeno maso krogle sem izbral, ker sem na testu imel strelivo Blaser s 13,6 g kroglo Norma Softpoint. Podatke za primerjavo sem črpal tudi iz priročnika za ponovno polnjenje Barnes, št. 4 (2008).

Preglednica: Primerjava hitrosti različnih kalibrov .338

Puškovni kaliber	Hitrost 13,6 g krogle
.338 Federal (osnova tulec .308 Winchester)	762 m/s;
.338-06 (osnova tulec .30-06 Springfield)	820–850 m/s
8,5 x 55 Blaser	840 m/s
.338 Winchester Magnum	885 m/s
.338 Blaser Magnum	900 m/s
.340 Weatherby Magnum	930 m/s
.338 Lapua Magnum	960 m/s
.338 Remington Ultra Magnum	970 m/s
.338-378 Weatherby Magnum	960 m/s

Pripravil: Gregor Hodnik (vir podatkov: Priročnik za ponovno polnjenje Barnes, št. 4 (2008) in Blaser).

Tovarniško strelivo

Za ta manj znan in manj razširjen kaliber je na voljo kar pestra izbira nabojev z odličnimi krogli. Tovarniško strelivo najdemo pod znamkami Blaser (5), Norma in SAX. Švedska Norma dejansko izdeluje strelivo za podjetje Blaser. Škatla 20 nabojev podjetja Blaser s krogli Barnes TTSX, Sax KJG, Nosler AccuBond in Norma Oryx vas bo stala 128 evrov, nekoliko cenejši so naboji s kroglo Norma Softpoint (77 evrov). Tovarniško strelivo 8,5 x 55 Blaser podjetja Norma uporablja 14,9 g kroglo Oryx, ki ima 820 m/s na ustju cevi in nudi na ustju (E0) 5009 J, na 100 m (E100) 4069 J kinetične energije. Strelivo na splošno ni poceni, a za omenjeni poseben namenski kaliber s takimi lastnostmi je cena po mojem mnenju ugodna.

Ponovno polnjenje

Kot nekdo, ki si polni vse lovske in športne naboje, vedno gledam na neki puškovni kali-

Naboji podjetja Blaser z različnimi krogli različnih mas

8,5 x 55 Blaser, ki ga podjetje Blaser ponuja tudi v svoji enocevni risanici prelamači K95. Kaliber je dosegljiv tudi v risanica podjetij Mauser in Sauer.

Tudi z dolžino cevi manj kot 50 cm 8,5 x 55 Blaser doseže dobre balistične vrednosti, ki so sicer dosegljive le z upo-

Tulec 8,5 x 55 Blaser v držalu naboja #5 s preglednico skladnosti

8,5 x 55 Blaser – Nosler Accubond 11,7g, 180gr (BC = 0,372)							
Distance (m)	0	50	100	150	200	250	300
Speed (m/s)	900	857	815	775	735	697	660
Energy (J)	4.741	4.297	3.888	3.511	3.163	2.843	2.548
∅ 100 m	-0,0	-0,1	0,0	-1,4	-10,8	-22,8	-39,7
MHD ∅ 181 m (cm)	-0,0	+1,7	+4,0	+2,6	-2,8	-12,8	-27,9

8,5 x 55 Blaser – Barnes TTSX 10,6g, 160gr (BC = 0,342) – LEAD-FREE							
Distance (m)	0	50	100	150	200	250	300
Speed (m/s)	940	892	845	800	756	714	673
Energy (J)	4.597	4.136	3.715	3.329	2.976	2.653	2.358
∅ 100 m	-0,0	-0,5	0,0	-3,0	-9,7	-20,8	-36,6
MHD ∅ 182 m (cm)	-0,0	+1,5	+4,0	+3,0	-1,7	-10,8	-24,6

8,5 x 55 Blaser – Norma Oryx 14,9g, 230gr (BC = 0,378)							
Distance (m)	0	50	100	150	200	250	300
Speed (m/s)	820	780	741	703	666	630	596
Energy (J)	5.012	4.532	4.089	3.681	3.305	2.960	2.644
∅ 100 m	-0,0	0,0	0,0	-0,5	-14,0	-28,6	-50,1
MHD ∅ 163 m (cm)	-0,0	+2,0	+4,0	+1,8	-6,0	-19,0	-38,2

8,5 x 55 Blaser – Norma Softpoint 13,6g, 210gr (BC = 0,377)							
Distance (m)	0	50	100	150	200	250	300
Speed (m/s)	840	799	760	721	684	647	612
Energy (J)	4.800	4.345	3.925	3.538	3.181	2.852	2.551
∅ 100 m	-0,0	-0,1	0,0	-1,1	-13,0	-27,1	-47,0
MHD ∅ 181 m (cm)	-0,0	1,9	+4,0	+1,9	-4,9	-17,0	-34,9

Balistične preglednice hitrosti, kinetične energije in padca krogel

ber tudi z vidika ponovnega polnjenja. Krogle premera .338" so razširjene in dostopne v širokem naboru mas tudi pri nas. Cena enega novega tulca je 3,5 evra, komplet matric za ponovno polnjenje pa stane od 150 (Lee) do 500 evrov (Triebel). To je tri- do pet-krat več, kot je cena siceršnjih matric. Držalo tulca je tipa RCBS in Lee #5, kar pomeni, da je dno tulca z robom podobnih mer, velikosti, kot so mere raznih 300 magnumov in tudi 6,5 PRC, o katerem bo beseda v eni od prihodnjih številok.

Glavne značilnosti kalibra 8,5 x 55 Blaser:

- zasnovan za kratke cevi in za uporabo z dušilci poka,
- ves smodnik izgori še pred ustjem cevi, da zaščiti dušilec poka,
- idealna geometrija (kot) ramena tulca za natančnost,
- zasnova »kratkega magnuma« za optimalno izgoravanje smodniške polnitve,

- zasnova sloni na najnovejših balističnih dognanjih podjetij Norma in Blaser,
- zasnova s kratko skupno dolžino naboja omogoča kratek hod repetiranja,
- velik premer krogle daje odličen učinek v telesu divjadi,
- širok izbor nabojev s krogli mas od 9 g do 14,9 g lovcu omogoča lov na vso evropsko divjad brez omejitev glede razdalje, kinetične energije in teže divjadi.

Kaliber kot ustvarjen za risanico R8

Matično podjetje Blaser navaja, da sta Blaserjeva risanica R8 in kaliber 8,5 x 55 Blaser idealna kombinacija, ko govorimo o celotni dolžini risanice z nameščenim dušilcem. Nabojnik R8 je nameščen neposredno nad sprožilcem. Risanica je zato že od začetka krajša od risanice s klasičnim zaklepiščem in bolj uravnotežena. Prav za kombinacijo kratke cevi s teleskopskim dušilcem poka, ki sega prek cevi nazaj, je bil razvit kaliber

Oznake kalibra na risanici Blaser R8

rabo daljših cevi. Tudi pri skrajšanju cevi z 58 cm na 47 cm kroglja ne izgubi veliko hitrosti in ohrani svojo energijo zaradi značilnosti kalibra 8,5 x 55 Blaser. Kot omenjeno, so na voljo kroglje mas od 9 g do 14,9 g. Monolitna kroglja SAX KJG mase 9 g ima na ustju na primer hitrost 1030 m/s, 10,6 g monolitna kroglja Barnes TTSX pa 940 m/s.

Ne dvomim, da si lovec lahko brez težav izbere strelivo, ki mu za njegov način lova in za divjad, ki jo lovi, najbolj ustreza. Vse številke, trditve o hitrostih in odsunu so lahko le prazne besede, zato bom preizkus risanice R8 v kalibru 8,5 x 55 Blaser z meritvami hitrosti tovarniškega streliva opisal v eni od prihodnjih številok. Naj izdam, da je odsun risanice R8 kalibra 8,5 x 55 Blaser z blažilnikom poka podoben odsunu kalibra .308 Winchester z nekaj težjo, 13 g kroglo in je povsem obvladljiv.

Gregor Hodnik

Vira:

- https://www.blaser.de/fileadmin/media/pdf/Ballistik-daten/8_5_x_55_Blaser/8_5_x_55_Blaser_EN.pdf
- <https://www.blaser.de/en/produkte/munitio-n/blaser-magnum/>

AGJSO 68. zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora namenjeno medvedu

Razvoj populacije medvedov v alpskem prostoru je bila tematika 68. Zasedanja Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO), ki je v slovenščini, nemščini in italijanščini potekalo od 22. do 24. septembra na Bledu.

Udeležencem zasedanja so še kako aktualno tematiko z referati predstavili trije predavatelji, sledila so poročila lovskih zvez. Začel je **Paolo Molinari** z Inštituta veterinarskih ved Univerze v Torinu, ki je spregovoril o položaju, razvoju in ohranjanju rjavega medveda v alpskem prostoru. »Pri informacijski in izobraževalni dejavnosti lahko lovci odigrajo pomembno vlogo – z monitoringom in raziskavami. Slovenski lovci aktivno sodelujejo z ustanovami in so zanesljivi partnerji akademskega sveta, varstva okolja in gozdnega gospodarstva ter odgovorno ravnajo z medvedom, v Italiji smo bolj zadržani in neusklajeni, v Avstriji pa v glavnem nasprotujoči in odklanjajoči,« je pojasnil Molinari.

Dr. **Tomaž Skrbinšek** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je udeležencem za-

sedanja iz Avstrije, Italije in Slovenije predstavil slovenske raziskave o številčnosti in prostorski razširjenosti dinarskih medvedov s sodobnimi molekularnimi orodji. »Na ravni države smo vzpostavili genetski monitoring medvedov. Leta 2007 smo ocenili, da je v Sloveniji 434 medvedov. Njihova številčnost je do leta 2015, ko smo ponovili študijo, zrastle za okoli 41 odstotkov. Populacija se je nekoliko tudi prostorsko razširila proti Alpam, kjer pa avtocesta Ljubljana–Koper še vedno predstavlja precejšnje oviro,« je povzel Skrbinšek in dodal, da naslednjo oceno številčnosti načrtujejo v letu 2023.

»Rjavi medved je v mnogih državah Evropske unije ogrožen ali izumrl in je v vseh državah strogo zavarovan. V Sloveniji pa njegova številčnost že presega 1000 osebkov, populacijske gostote so med največjimi na svetu,« je v svojem predavanju na zasedanju izpostavil dr. **Klemen Jerina** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani: »Populacija medveda v Sloveniji je po vseh bioloških kriterijih polno vitalna. Dobro ohranjena populacija medveda je vrednota;

Foto: Urša Kmetec

Letošnje, že 68. Zasedanje AGJSO je bilo namenjeno medvedu.

deljena raba prostora z medvedi ljudem prinaša mnoge nematerialne in materialne dobrine, vendar tudi težave, konflikte in izzive pri upravljanju.« Dr. Jerina je pojasnil še, da je (bil) v Sloveniji medved tradicionalno cenjena lovna vrsta in so ga tako tudi upravljali. Stroga zakonska določila pa na splošno prepovedujejo vsako ubijanje zavarovanih vrst, čeprav je načrtovano uravnavanje vrst, ki povzročajo konflikte z ljudmi, lahko učinkovito, smotno in kdaj tudi edino mogoče sredstvo za prilagajanje gostot omenjenih vrst družbeni nosilni zmogljivosti. »Zadnjih 15 let se je v Sloveniji izvajalo vrsto aktivnosti za zmanjševanje konfliktov z medvedom, kljub temu pa se je njihovo število večinoma povečevalo,« je opozoril dr. Jerina.

Predsednik Komisije za organizacijska in pravna vprašanja pri Lovski zvezi Slovenije **Goran Šuler** je v poročilu pojasnil, da varstvo medveda v Sloveniji ne ustreza stanju v naravi, zato bi bilo treba predpise, ki urejajo upravljanje z medvedom, spremeniti: »Slepo nasprotovanje odvzemu bo imelo za posledico stalno številčno povečevanje populacije, kar bo porajalo vedno več konfliktov med medvedom in človekom.«

Na novinarski konferenci, ki je sledila zasedanju, je predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač** sklenil: »Ugotovili smo, koliko je medvedov v Sloveniji, sedaj nas čaka še večji izziv, in sicer da bomo ugotovili, kolikšna je številka, ki je razumna za sobivanje – torej koliko medvedov naj imamo v slovenskem prostoru, da bo mir in da bodo kmetovalci lahko uspešno kmetovali ter da bomo hkrati imeli stabilno populacijo, ki jo bomo ohranjali za prihodnje rodove.«

Urša Kmetec

Foto: Barbara Ložar

Predsednik AGJSO dr. **Walter Brunner** (levo) je **Janezu Logarju**, članu Izvršnega odbora AGJSO in predsedniku Komisije za mednarodne odnose pri LZS, podelil priznanje za dolgoletno zaslužno delo v AGJSO.

Delovna skupnost lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO) združuje več kot 200.000 lovcev iz Slovenije, Italije in Avstrije. Letos skupnost obeležuje že častitljivih 70 let. Njen predsednik dr. **Walter Brunner**, ki je bil na volitvah Izvršnega odbora, ki so sledile zasedanju, ponovno izvoljen za predsednika delovne skupnosti, je dejal: »Govorimo različne jezike, z zvermi upravljamo na različne načine; kar zadeva lovsko kulturo, pa smo usklajeni.«

Največji lovski sejem v Italiji odpovedan zaradi zaskrbljenosti za številčno zmanjšanje nekaterih vrst

Vicenza, mesto v severni Italiji, ne bo več gostila največjega vsakoletnega lovskega sejma v državi, imenovanega *HiT Show* (*Hunting Individual Protection Target Sports*). **Italijanska državna razstavna skupina** (*Italian Exhibition Group – IEG*), ki organizira sejme in kongrese v Italiji, je sporočila, da se *HiT Show* ne bo vrnil na njihov vsakoletni koledar sejmov v Vicenzi predvsem zaradi »okoljskih vrednot«.

O sejmju

H*iT Show* je bil bržkone največji italijanski lovski sejem, ki ga je vsako leto obiskalo na desettisoče obiskovalcev. Poleg tega je na tamkajšnjem območju Italije vsako leto več kot petsto razstavljalcev predstavljalo različno orožje, lovske trofeje in druge pripomočke, povezane z lovstvom, lokostrelstvom in ribištvo.

Humane Society International (HSI) je svetovna organizacija, ki poudarja vez med ljudmi in živalmi ter opozarja na krutost v vseh oblikah. Direktorica za Italijo pri HSI Evropa **Martina Pluda** je v svoji izjavi za medije pozdravila odločitev IEG, da ne bo organizirala *HiT Showa*.

Vzrok za praznovanje nasprotnikov trofejnega lova

Ukinitev sejemske prireditve *HiT Show* ocenjujejo kot »močan udarec« za vse lovce na trofeje. Poleg tega odpo-

ved sejma služi tudi kot jasno sporočilo, da javno mnenje ne podpira več tovrstne lovne prakse. Po anketi, ki jo je opravil HSI Evropa, 88 % Italijanov nasprotuje lovu prostoživečih živali. »Lovci na trofeje iz Evropske unije ubijejo na tisoče divjih živali po vsem svetu, vključno z ogroženimi vrstami, pri čemer je Italija glavna destinacija za take trofeje,« je razkrila Pluda.

Pluda je nadalje ugotavljala, da je HSI Evropa proučil prejšnje sejme *HiT Show*, na katerih so številni razstavljalci ponujali ponudbe lova na trofejno divjad tudi zavarovanih vrst. Neprofitna organizacija je to označila za »neodgovorno« glede na vedno večjo globalno krizo biotske raznovrstnosti, pa tudi za neetična dejanja.

HSI Evropa vodi tudi kampanje za prepoved uvoza lovske trofeje v državo Evropske unije. Upajo, da bo takšna odločitev zmanjšala povpraševanje po trofejnem lovu in posledično rešila populacije že tako ranljivih vrst pred nadaljnjim propadanjem. **V Italiji si skupina prizadeva za popolno prepoved uvoza, izvoza in ponovnega izvoza lovske trofeje zavarovanih vrst.** To vključuje tudi afriške slone in črne nosoroge. HSI Evropa je sprožila javno peticijo za **prepoved uvoza lovske trofeje** in je od svoje ustanovitve zbrala več kot 46.000 podpisov.

Okoljski vplivi trofejnega lova

Po mnenju HSI Evropa velja lov na trofejne prostoživeče živali za grožnjo biotski raznovrstnosti, saj lovci pogosto najraje uplenijo eksotične in redkejšje vrste. Redkejšja kot je žival, bolj prestižna uplenitev je za lovce, zaradi česar so že zavarovane ali ogrožene živali izpostavljene večjemu tveganju izumrtja.

Robert Knell, raziskovalec z Univerze Queen Mary v Londonu, je dejal: »*Ko se okoljske razmere spremenijo – najbolj s spremembo sezonskih padavin ali višje povprečne letne temperature – se tveganje za izumrtja zelo poveča, tudi pri zdravih/še viabilnih populacijah živali, na katere trofejni lov očitneje še ne vpliva. Toda, če najvrednejše živali iz njih lovci izločajo, preden lahko razširijo svoje 'dobre gene', to zmanjša splošno sposobnost in odpornost te populacije.*« Lovci na trofeje si namreč najpogosteje želijo največje in najmočnejše primerke neke vrste, da bi si zagotovili močne, najbolj estetsko impresivne trofeje.

Vendar pa nekatere lovske skupine trdijo, da lov na trofejno divjad podpira prizadevanja za ohranitev živalskih vrst z večjim nadzorom populacije in obdavčljivim prihodkom. Nadalje trdijo, da je pridobljena sredstva mogoče uporabiti za podporo naravovarstvenim in okoljskim pobudam ter v prid razvoja lokalnih skupnosti.

Poziv k svetovni prepovedi uvoza lovske trofeje

V želji, da bi zaustavili trofejni lov, je v začetku tega leta

137 skupin za ohranjanje in varstvo živali začelo kampanjo za prepoved uvoza lovske trofeje na območje Evropske unije. V želji po uveljavitvi popolne globalne prepovedi uvoza lovske trofeje navajajo mnenje in prepričanje, da če lovci ne bodo mogli odpeljati in obdržati »spominkov« svojih trofejnih lovov, bo v prihodnje tudi manj lovcev želelo sodelovati v takih podvigih.

V prejšnjih poskusih, da bi pridobili vladne podpore za takšno odločitev, so pobudniki utemeljevali svoje predloge z etičnimi razlogi, ki so bili večinoma prezrti. Vendar se najnovjša kampanja osredotoča tudi na vplive, ki jih ima sporna lovska dejavnost (ki ima dovoljenje, da se ranljive vrste živali ubijejo, pripravljajo in pošiljajo po vsem svetu) na okolje.

V preteklosti je bila Italija zaradi dejavnosti mnogih petičnih italijanskih lovcev na trofeje pomemben uvoznik trofejnih delov zavarovanih vrst. HSI Evropa trdi, da je država med letoma 2014 in 2020 uvozila 437 trofejnih delov zavarovanih vrst. Med njimi je bil tudi spominek kritično ogroženega črnega nosoroga.

Lovski sejem *HiT Show* v Vicenzi je ponujal možnosti za lovske odprave, trženje trofejnih odstrelkov in uvoz trofej. Za lovce je ukinitev sejma sporna odločitev, ki je označena kot »hud udarec« za lovski sektor.

Povzel:
Boris Leskovic

Vir:

Amy Buxton: Italy's Largest Hunting Fair Canceled Amid Concerns Of Species Decline, 21. 10. 2022 (<https://plantbasednews.org/news/italy-hunting-fair-canceled-species-decline/>).

Prepoved trofejnega lova bi lahko bolj prizadela živali, kot jim pomagala

Ameriški Kongres ponovno razmišlja o prepovedi uvoza lovskih trofej iz Tanzanije, Zambije in Zimbabveja. Tako republikanci kot demokrati so se v preteklosti zavzemali za takšne prepovedi uvoza. Podporniki trdijo, da bo prepoved ohranila divje živali, saj bo Američane odvrnila od potovanja v Afriko na lov gnujev, zeber, slonov in drugih karizmatičnih velikih živali. Toda prepoved lova na trofeje bi omejenim vrstam in njihovim habitatom lahko naredila več škode kot koristi.

Mnenje zagovornikov pravilno vodenega trofejnega lova

Če bi bil trofejni lov – zlasti pri Američanih – ustrezno uravnan, bi bil pomemben vir financiranja varstvenih prizadevanj v Tanzaniji, Zambiji in Zimbabveju. Medtem ko je upravljanje trofejnega lova v nekaterih primerih mogoče še

izboljšati, bi popolna prepoved uvoza lovskih trofej (trofejnih delov živali) lahko povzročila prav nasproten učinek od predvidenega, saj bi lahko afriške divje živali izpostavila povečanemu tveganju izumrtja zaradi njihovih prvenstvenih groženj – izgube habitata in zaradi divjega/nezakonitega lova. Dokler ne bo izvedljivih nadomestnih oblik trofejnega lova, bi moral Kongres opustiti načrte za omejitev uvoza lovskih trofej.

Foto: Pixabay

Če bi bil trofejni lov – zlasti pri Američanih – ustrezno uravnan, bi bil pomemben vir financiranja varstvenih prizadevanj v Tanzaniji, Zambiji in Zimbabveju.

Tako kot v ZDA se številne afriške agencije za varstvo in ohranjanje prostoživečih živali zanašajo na prodajo lovskih odstrelnih dovolilnic za financiranje varstvenih programov. Ta prihodek je ključnega pomena za prizadevanja za zaščito habitatov in programe za boj proti divjemu lovu.

Koristi trofejnega lova

V poročilu iz leta 2010, pripravljemem za **Organizacijo Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo**, je v sklepih zapisano, da ima trofejni lov »pomembno povezavo z varstvom in ohranitvenimi cilji«. Podana je bila ocena, da je 21 % prihodkov iz lovske industrije namenjenih za tanzanijski oddelek za prostoživeče živali. Američani predstavljajo 71 % svetovnega trga trofejnega lova, zato bo/bi politika, ki jih odvrča od lova v Afriki, verjetno spodkopala prizadevanja tamkajšnjih držav za ohranitev divjih živali.

Povzel: **Boris Leskovic**

Vira:

Catherine E. Semcer: A Trophy-Hunting Ban Could Hurt Animals More Than It Helps; WJS Opinion, 9. 10. 2022 (<https://www.wsj.com/articles/a-trophy-hunting-ban-could-hurt-animals-more-than-it-helps-congress-antipoaching-conservation-revenue-funding-11665342794>).

Perc, 12. 10. 2022 (<https://perc.org/2022/10/12/a-trophy-hunting-ban-could-hurt-animals-more-than-it-helps/>).

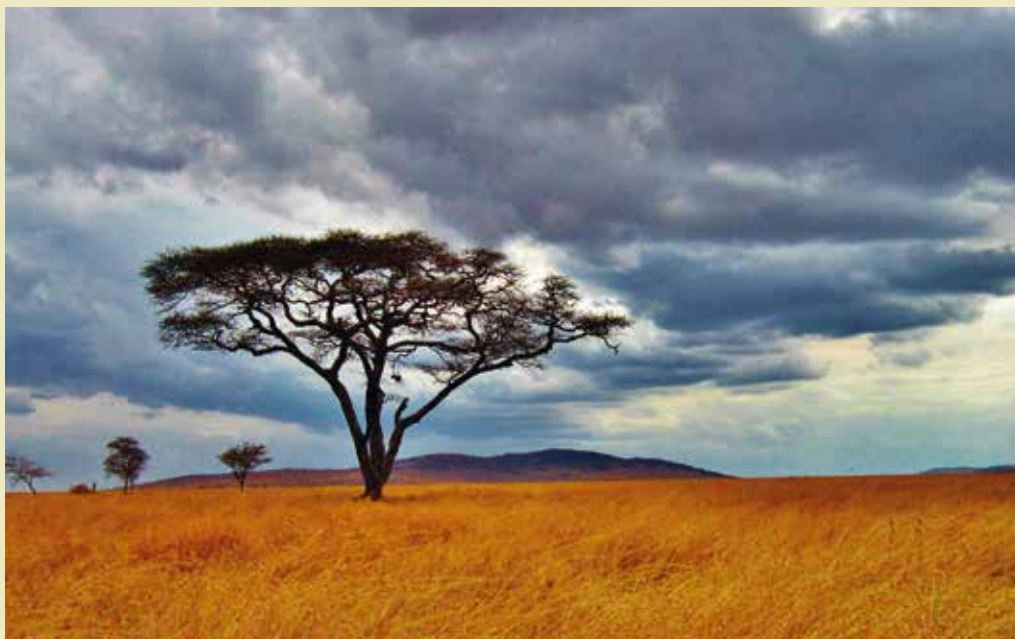

Foto: Pixabay

Tako kot v ZDA se številne afriške agencije za varstvo in ohranjanje prostoživečih živali zanašajo na prodajo lovskih odstrelnih dovolilnic za financiranje varstvenih programov. Ta prihodek je ključnega pomena za prizadevanja za zaščito habitatov in za programe za boj proti divjemu lovu.

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V zvezni deželi Thüringen so gozdarji letos izpustili v naravo rekordnih 75 divjih petelinov, kar je največ doslej. Skoraj polovica izpuščenih divjih petelinov izvira iz lastne vzreje deželne gozdarske službe iz Rudolstadta, spomladi pa je bilo izpuščenih tudi 40 divjih petelinov, ki so jih odlovili na Švedskem. Projekt ponovne naselitve divjih petelinov na tamkajšnjih območjih traja že deset let, trenutno številčnost divjih petelinov v prosti naravi pa ocenjujejo na 30 osebkov. Poleg izpuščanja ptic v prosto naravo izvajajo na območju petih gozdnih uprav, kar zavzema približno 45.000 ha, tudi posebne gozdarske ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer za divje peteline in intenziven lov plenilskih vrst.

(*Wild und Hund*, 19/2022)

Švica: V kantonu Bern se lovec, ki je bil na lovu v hribih, ni vrnil z lova, zato so sprožili obsežno reševalno akcijo. V hribih naj bi 67-letni lovec sicer ostal na lovu več dni, tako da so reševalno akcijo sprožili šele konec tedna, torej skoraj po enem tednu, ko je odšel na lov. V reševanju so sodelovali za gorske razmere posebej usposobljeni pripadniki kantonske policije, gorska reševalna služba, tudi s helikoptersko enoto in reševalnimi psi, pa tudi lovci. Po približno enem tednu je skupina lovecev našla lovskega psa pogrešanega lovca, v njegovi bližini pa so pozneje pripadniki gorske enote policije našli tudi ponesrečenega mrtvega lovca. Kot je pokazala preiskava, je očitno zdrsnil in posledično umrl zaradi poškodb pri padcu čez skalnate stene.

(*Wild und Hund*, 19/2022)

Avstrija: Zvečer 9. septembra letos je v okno stanovanjske hiše v okraju Grieskirchen priletela krogla, ki je bila, kot so ugotovili pozneje, izstreljena iz lovske puške. V tistem trenutku je bila v omenjeni hiši 22-letna stanovalka, ki pa k sreči ni bila poškodovana. Kot so ugotovili preiskovalci, je 22-letni lovec v tistem času v bližini oddal dva strela na srnjad. Prvi strel je zgrešil svoj cilj in po približno 700 m

Foto: Jáněz Papež

priletel v streho stanovanjske hiše, od koder se je odbil skozi okno prej omenjene hiše v prvem nadstropju. Z drugim strelom je lovec uspel upleniti srno. Policija je sicer podala izjavo, naj bi bilo to nesrečno naključje, kljub temu pa so lastniku orožje začasno zasegli zaradi kriminalističnotehnične preiskave.

(*Wild und Hund*, 19/2022)

Poljska: Omenjena država spada med tiste, ki jim ni uspelo povsem izkoreniniti stekline. Tako vsako leto poročajo o več pozitivnih primerih stekline pri divjih živalih, zlasti pri lisicah. Potem ko so lani zabeležili precejšnje povečanje primerov stekline, zlasti na vzhodu države, so letos povečali število vab, ki vsebujejo kapsule s cepivom in jih polagajo s pomočjo letal, na sedem milijonov. Prav tako je obvezno cepljenje psov in domačih mačk proti tej smrtno nevarni zoonozi. Letos so doslej potrdili 12 primerov s steklino okuženih lisic.

(*Wild und Hund*, 19/2022)

Mozambik: V provinci Cabo Delgado so sloni naenkrat ubili več oseb, ki so delale na polju. Gre za ljudi, ki so bili zaradi

terorističnih napadov pregnani iz svojih vasi in so se vračali domov. Mesto nesrečnega dogodka je sicer v zavarovanem naravovarstvenem območju.

(*Jagen Weltweit*, 5/2022)

Švica: Lovca iz kraja Seewis, ki je pred dvema letoma uplenil dva jelena z rogovjem s kronami, ki jih sicer ne bi smel upleniti, je pristojno sodišče obsodilo na visoko denarno kazen v višini več tisoč švicarskih frankov. Prav tako so mu za več let odvzeli lovski patent (dovoljenje za izvajanje lova), plačati pa mora tudi ustrezno nadomestilo za nedovoljeno uplenjena jelena. Omenjeni lovec je namesto samoprijave poskušal še z dvema prijateljema oba jelena oziroma lovski trofeji odstraniti in skriti, da bi prikril dogodek.

(*Jagen Weltweit*, 5/2022)

Francija: V okviru raziskovalnega projekta, v katerem sodeluje tudi francoski klub lovcev na kljunače in kozice, so od leta 2017 odlovili in s telemetričnimi oddajniki opremili 165 kozic (*Gallinago gallinago*). Telemetrični oddajniki za to vrsto tehtajo 3–4 g. Glavni namen pro-

jekta je ugotavljanje gnezditvenih območij in njihove selitvene poti. V bližini kraja Vauvert na jugu Francije so 23. februarja letos odlovili in z oddajnikom opremili 104 g težko samico, ki je prezimovala na tamkajšnjem območju. V samo štiridesetih dneh je preletela razdaljo 6000 km do kraja gnezdenja na severu Sibirije nad polarnim krogom. Doslej je najdaljša, znanstveno dokumentirana razdalja znašala 4500 km.

(*Jagen Weltweit*, 5/2022)

Kazahstan: Poročali smo že Ko uspešnih prizadevanjih različnih partnerjev za ponovno povečanje številčnosti sajga antilop, ki živijo v centralnoazijskih stepah in katerih številčnost se je v preteklosti drastično zmanjšala. Trenutno ocenjujejo, da na območju te države ponovno živi približno 1,3 milijona sajga antilop, zato se je pristojno ministristvo za okolje odločilo za odobritev odstrela 80.000 osebkov, kar naj bi koristilo populaciji glede zmanjšanja gostote, pripomoglo pa naj bi tudi k zmanjšanju konfliktov s kmetijsko dejavnostjo.

(*Jagen Weltweit*, 5/2022)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
REVIJA ZA LOVSTVO, LOVSKO KINOLOGIJO IN VARSTVO NARAVE
CV. LETNIK

ODGOVORNA UREDNICA
JASNA KOVAČIČ SIUKA

LJUBLJANA, 2022

Kazalo CV. letnika – 2022

Uvodnik:

Gselman, Marjan: Kam pelje lovska kinologija in koliko razburkano morje je med Scilo in Karibdo (KZS in LZS)?	276
Janc, Matija: Pogled skozi daljnogled	460
Klemenc, Aleš: Delovanje komisij in delovnih teles Upravnega odbora LZS	400
Köveš, Arpad: Založništvo v letu 2022	4
Krope, Srečko Felix: Nekaj napotil ...	164
Pokorny, Boštjan: Lovci – zelo pomembni »ljubiteljski znanstveniki«	516
Prodan, Vedran: Lisjak in z njim povezane aplikacije	56
Rajkovič, Marko: Odgovorne naloge lovcev	220
Toš, Marjan: Lovski tovariši – kako dolgo še?	328
Zakrajšek, Božo: Pregled dela Strokovne službe LZS v letu 2022	568
Žizek, Ivan: Mentor in mentorstvo ter znamo ali zmoremo	108

Predsednikov pogled:

Bradač, Lado: 5, 57, 111, 167, 222, 278, 330, 403, 461, 518,	570
--	-----

Zapisano, izbrano, prebrano ...:

Toš, Marjan: 6, 58, 112, 168, 224, 280, 332, 404, 463, 521, 572	
---	--

Mnenja in predlogi:

Lovrenčič, Milan: Zakaj lovci ne znamo izraziti svojega razpoloženja s pesmijo?	170
Nared, Manca: Ženska v lovski preobleki	60
Toš, Marjan: Ostanimo družina	114

Lovstvo:

Bartol, Matej; Stergar, Matija: Podatki, ki jih lovci zbiramo v okviru štetja medvedov na števnih mestih	231
Bernik, Rajko: Reševanje prostoživečih živali pri košnji	174
Briški Cirman, Špela; Gazvoda, Oskar; Simšič, Igor; Dovč, Alenka: Razmnoževanje sokolov selcev v ujetništvu	119
Bužan, Elena; Pokorny, Boštjan: Albinizem – bela obarvanost živali	522
Fležar, Urša; Krofel, Miha; Gotar, Tine; Pičulin, Aleš; Rot, Andrej; Bartol, Matej; Javornik, Jernej; Hočevar, Lan; Sever, Maja; Černe, Rok: S četrto sezono monitoringa izboljšujemo poznavanje risje populacije v Sloveniji	470
Hafner, Miran: Biomeiorativni ukrepi	66
Hafner, Miran: Sestava tropov pri muflonih	340
Hvala, Tilen: Policija preiskuje sum nezakonitega lova risa	406
Hvala, Tilen: Ris v Sloveniji: uspeh Slovenskega lovstva?	334
Javornik, Jernej; Hočevar, Lan; Črtalič, Jaka; Pičulin, Aleš; Fležar, Urša; Lavrič, Bojana; Sever, Maja; Simčič, Gregor; Jelenčič, Maja; Velkavrh, Manca; Konec, Marjeta; Krofel, Miha; Potočnik, Hubert; Černe, Rok: Spremljanje risov, opremljenih s telemetričnimi ovraticami v letu 2021	171
Kozinc, Boris: Naravoslovna fotografija dandanes	286
Kozinc, Boris: Pomoč pticam pri gnezdenju	70
Križ, Ivica: Deseta obletnica ustanovitve društva Divji petelin in razmnoževanje divjih petelinov v umetni vzreji v letu 2022	410
Krofel, Miha; Černač, Rok; Fležar, Urša; Hočevar, Lan; Kvapil, Pavel; Oliveira, Teresa; Portas, Ruben; Šabeder, Nik; Tarman, Janez: Intermuc – nov raziskovalni projekt, posvečen prostoživečim mačkam v Sloveniji in Afriki	8
Krope, Srečko Felix; Poje, Anton; Mihelič, Matevž; Praznik Mihalič, Marcell: Znano in neznano o moderatorjih zvoka, dušilcih zvoka, dušilcih, supresorjih ...	282
Leskovic, Boris: Po letu direktorovanja	12
Mohorič, Ljubo: Ali bo boginji Ateni uspelo še enkrat oživiti Perdiksa?	61
Pagon, Nives; Bartol, Matej; Černe, Rok; Pičulin, Aleš; Rot, Andrej; Simčič, Gregor; Stergar, Matija: Telemetrične ovratnice prvič v Sloveniji tudi na srnjadi	465
Potočnik, Hubert; Črtalič, Jaka: Telemetrično spremljanje volkov v Alpah	236
Simčič, Gregor; Bartol, Matej; Černe, Rok; Sever, Maja; Potočnik, Hubert; Jelenčič, Maja; Hanc, Živa: Spremljanje stanja ohranjenosti volkov v Sloveniji v sezoni 2020–2021	115
Šuler, Gregor: Rjavi medved v Republiki Sloveniji – med zavarovanjem in upravljanjem	574
Vengušt, Gorazd; Žele Vengušt, Diana: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2021	227

Drevesne vrste:

Kišek, Mateja: Bela in črna murva	346
Kišek, Mateja: Beli in črni gaber	288
Kišek, Mateja: Bob in graden	415
Kišek, Mateja: Črni bezeg	344
Kišek, Mateja: Divja češnja	179
Kišek, Mateja: Gorski javor	74
Kišek, Mateja: Rdeči in črni bor	17
Kišek, Mateja: Tisa	123
Kišek, Mateja: Visoki pajesen	240

Kišek Vovk, Mateja: Brek in skorš	525
Kišek Vovk, Mateja: Bukev	474
Kišek Vovk, Mateja: Smreka	580

Lovski naboji:

Hodnik, Gregor: .222 Remington	243
Hodnik, Gregor: .223 Remington	292
Hodnik, Gregor: 8 x 58 R Sauer	20
Hodnik, Gregor: 8,5 x 55 Blaser	584

Lovska oprema:

Hodnik, Gregor: Dušilci poka Nielsen	419
Hodnik, Gregor: Lovski noži Victorinox	78
Hodnik, Gregor: Prevleka Cerakote za zaščito orožja	350

Lovsko orožje:

Hodnik, Gregor: Enocevne risanice Merkel Suhl	125
Hodnik, Gregor: Premovlečna risanica Jakele J1	529
Hodnik, Gregor: Risanica Haenel Jaeger NXT	478

Lovsko strelstvo:

Rotar, Franc: Nov puškarski strelski center na obrobju Slovenj Gradca	181
---	-----

Po lovskem svetu:

EFSA: Prepoznavite, preprečite, prijavite: skupaj ustavimo afriško prašičjo kugo	425
Hribar, Jernej: Neverjeten uspeh Domžalskih registov po treh letih premora od mednarodnih tekmovanj	424
Janc, Matija: Štirinajsto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Piancardato, Italija 2022	423
Kmetec, Urša: 68. zasedanje Delovne skupnosti lovske zvez jugovzhodnega alpskega prostora namenjeno medvedu	587
Leskovic, Boris: Največji lovski sejem v Italiji odpovedan zaradi zaskrbljenosti za številčno zmanjšanje nekaterih vrst	588
Leskovic, Boris: Posodobitev Evropskega rdečega seznama ptic (2021)	23
Leskovic, Boris: Prepoved trofejnega lova bi lahko živali bolj prizadela, kot jim pomagala	589
Leskovic, Boris: Svinec v fazanjem mesu je za telo strupen	481
Leskovic, Boris: Tveganje izpostavljenosti svinču ob uporabi svinčenih krogel pri odstrelu velike divjadi	482
Miklavčič, Andrej: Sejem IWA 2022	183
Povzeto po FACE: Začela se je vseevropska lovska kampanja	353
Šalomon, Jani: Med prvih šest na Evropskem prvenstvu v oponašanju jelenjega rukanja tudi dva slovenska rukača	354
Zakrajšek, Božo: Na lovu s poljskim predsednikom lovske zveze v Kamniški Bistrici	82

Na kratko iz tujega tiska ...:

Mehle, Janko: 24, 84, 129, 184, 245, 296, 355, 426, 483, 533, 590	
---	--

Lovsko pripovedništvo:

Bizjak, Bojan: Dve skodelici	484
Černigoj, Franc: Mož iz bunkerja	359
Černigoj, Franc: Raša: rečica in soteska med Vrhemu in Krasom	534
Krivec, Jani: Jesenski podlessek	358
Leskovic, Boris: Na prašiče, a tudi za prašiči ...	595
Marenče, Miha: Lovčeva zaobljuba	25
Marenče, Mihael: Med gamsi nad znamenito triglavsko dolino	356
Nared, Manca: Spomini zapuščenega drevesa	297
Šimenc, Brane: Lovec ter srnica in deček	85
Štimec, Barbara: Kuželjska stena	185
Toš, Marjan: Bolfenški zvon in bele marjetke	427
Toš, Marjan: Jazbec pod šlemom	246
Toš, Marjan: Po gasterajskih stečinah	130

Lovsko pesništvo:

Bone, Bogdan: Zadnji grizljaj	362
Bone, Bogdan: Zvesta krila	249
GrI, Stanislav: Mnogo vejic	537
GrI, Stanislav: Na lovsko zdravje	31
GrI, Stanislav: Ti moj prvi	186
Koren, Jožica: Ob prsku	363
Leopoli, Jan: Vonj po jelenu	88
Marenče, Mihael: Minljivost	487
Rant, Andrej: Divji prašiči	134
Rant, Andrej: Sorško polje	599
Rant, Andrej: V barju	432
Rant, Andrej: Zlatorog	299

Lovska organizacija:	
Ačko, Branko: Medobčinska strelska liga 2022	305
Ačko, Branko: Tekmovanje v streljanju na glinaste golobe v spomin na Pohorski bataljon	193
Bakal, Oste: Tretja lovška kvodajalska akcija	138
Bevk, Katja: Nov prapor ZLD Gorenjske	540
Bevk, Katja: Nova generacija lovskih čuvajev tudi na Gorenjskem	491
Bric, Jernej; Likar, Patrik: Nova preža LD Drežnica na težko dostopnem terenu	188
Bužan, Elena: SRNA: nova aplikacija za beleženje opažanj divjadi in drugih vrst prostoživečih živali	435
Črnič, Ana: Liga ZLD Ljubljana 2022	542
Dvornik, Urška: Franc Praznik dolgoletni tajnik Koroške LZ	34
Frišek, Božo: Prvo lovsko strelsko tekmovanje za Memorial Franca Barbiča	90
Goričan, Drago: Na Gorenjskem zopet številčna generacija novih lovcev	366
Gselman, Marjan; Toš, Marjan: 48. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov	489
Gselman, Marjan: Strelska liga Lovske zveze Maribor v kombinaciji	306
Heric, Bogomir: Območno srečanje lovskih rogistov v Križevcih pri Ljutomeru	192
HLZ, povzetek: Umrli je Đuro Dečak, aktualni predsednik Hrvaške lovske zveze (1952–2022)	256
Janc, Matija: Dnevi lovskega strelstva 2022	488
Klanjšek, Marjeta: Prireditev ob 50. obletnici naselitve muflona na Boču	544
Klemenc, Aleš: Nova visoka preža v LD Prestranek in namestitve modrih odsevnikov	138
Kmetec, Urša: Sestanek strokovnih tajnikov usposobljenih članic	32
Kmetec, Urša: Začela se je lovška kvodajalska akcija Zavijajmo rokave!	89
Kmetec, Urša: Na festivalu Dober dan so se otrokom predstavili tudi lovci	434
Kmetec, Urša: Občni zbor LZS: zelena luč za začetek gradnje Nacionalnega lovskega centra Zlatorog	433
Kmetec, Urša: Rezultati natečaja za izbiro fotografij za koledar LZS 2023	492
Kočar, Grega: Sestanek po letu rekordov	303
Kovačec, Katka: Erasmus+ v LD Velika Nedelja	369
Kovačič Siuka, Jasna: 13. Slovenski lovski dan	255
Köveš, Arpad; Kovačič Siuka, Jasna: Izšla je 44. knjiga Zlatorogove knjižnice	32
Köveš, Arpad: Podelitev spričeval ob opravljenem lovskem izpitu v ZLD Prekmurje	367
Križnik, Gregor: Delovni posvet na temo problematike obveščanja in ukrepanja ob izgubah divjadi na lovnih in nelovnih površinah	543
Krope, Srečko Felix: Odkritje spominske plošče na zgradbi ZLD Ptuj - Ormož	437
Kunej, Božidar: Zaključek izobraževanja lovskih pripravnikov v LZ Maribor	436
Majcen, Franc: Sto let organiziranega lovstva v LD Dravinja Majšperk	189
Malek, Marjan: Redni zbor lovcev LD Starše	303
Mastnak, Zdravko: Podelitev lovskih spričeval in podpis zaprisege novih lovcev in lovk v Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje	541
Mastnak, Zdravko: Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje praznovala sto let organiziranega lovstva	364
Nared, Manca: Usposabljanje za oponašanje jelenjega ruka v ZLD Kočevje	33
Novak, Peter: Letna skupščina ZLD Prekmurje prinesla novega predsednika	365
Novak, Peter: Lovska kultura na sejmu Lov	300
Novak, Peter: Ribiči v Gornji Radgoni	302
Novak, Peter: Strelsko tekmovanje ZLD Prekmurje 2022	539
Novak, Peter: Tradicionalno tekmovanje v streljanju na glinaste golobe v LD Prosenjakovci	139
Pečoler, Miloš: Odkritje spominske plošče na lovskem domu LD Orilca - Vuhred	305
Potočnik, Hubert: Podpis pogodbe o donaciji licenc za aplikacijo za ocenjevanje lovskih trofej I-Trophy	435
Ravnikar, Rok: V LD Moravče razvili nov prapor	438
Rotar, Franc: 15. aprilsko sejmsko oponašanje jelenjega rukanja	252
Rotar, Franc: Delovno prijateljsko srečanje na Prevaljah	191
Rotar, Franc: Koroška in štajerska kategorizacija odvzema divjadi pod maskami	136
Rotar, Franc: Lovski in ribiški kuharji so se spet izkazali	254
Rotar, Franc: Na sejmišču Pomurskega sejma v Gornji Radgoni je bilo spet živahno	250
Rotar, Franc: Osemnajst novih mladih koroških »jagrov«	493
Rotar, Franc: Sejem Lov obiskal lovec in paraolimpijec Francišek Gorazd Tiršek	301
Rotar, Franc: Šesti volilni Občni zbor članic Koroške lovske zveze	368
Rotar, Franc: Tretje Mednarodno ocenjevanje salam	253
Rotar, Franc: Zanimivost iz radgonskega rukanja	301
Slabajna, Miroslav: Premična tarča bežeči merjasec ali kako trenirati doma	91
Štemberger, Božidar: Tekmovanje v streljanju z risanico 2022 v Postojnsko-Bistriški ZLD	368
Šumak, Janez: Na strelski tekmi LD Braslovče na dan državnosti predali namenu nov objekt – dvojni kozolec	139
Toš, Marjan: Iz mojega zornega kota: po Radgoni – Radgona!	302
Toš, Marjan: LZ Maribor v letu 2022	602
Toš, Marjan: Ob 60-letnici spominska slika predsedniku Marjanu Gselmanu	304
Toš, Marjan: Programsko-volilni zbor LZ Maribor 2021	89
Toš, Marjan: Starešina LD Zavrc Branko Ivančič je že stokrat daroval kri	191
Toš, Marjan: Stoletnica organiziranega lovstva v ZLD Prekmurje	601
Toš, Marjan: V Oseku prepričljivo slavili Benedičani	373
Toš, Marjan: V spomin mag. Francu Avberšku (1947–2022)	135
Kmetec, Urša: Sedmi Dobrodelni ples Lovske zveze Slovenije	600
Vahtar, Jože: LD Mengeš je praznovala 75 let	194
Vučič, Čedomir: Delovna akcija logaških lovcev	493
Weber, Jane: ZLD Notranjske in KD Notranjski rogisti organizirala dobrodelni koncert za Kras	538
Zakrajšek, Božo: Predstavitve delovanja LZS študentom veterinarske fakultete	187
Žerdin, Bojan: Dvodnevni lov na malo pernatu divjad s pticami ujedami	34
Žerdin, Bojan: Lovci v Prekmurju so s čistilno akcijo pripomogli k lepšemu okolju	256
Žerdin, Bojan: Spominska Hubertova maša za vse preminule člane LD Kuzma - Grad	194
Jubilanti:	
Bosilj, Vinko: 70-letnik LD Boč na Kozjaku	257
Ekart, Aleksander: 90-letnik, LD Starše	93
Gostič, Franc: 80-letnik, LD Šmarna gora	93
Ivanšek, Stane: 80-letnik LD Jurklošter	193
Krajnc, Martin: 90-letnik LD Orlica - Vuhred	374
Sušec, Alfonz: 85-letnik, LD Dravograd	35
Šertl, Anton: 90-letnik LD Mislinja	545
Špan, Franc: 75-letnik LD Bohor Planina	141
Ulaga, Jože: 75-letnik, LD Bohor Planina	141
Urbancl, Vincenc: 75-letnik LD Mislinja	439
Žiberna, Jožef: 80-letnik LD Boč na Kozjaku	439
V tem mesecu praznujejo svoj življenjski jubilej: 35, 93, 141, 195, 257, 307, 374, 439, 495, 545, 603	
Mladi in lovstvo:	
Črnič, Ana: Do novih znanj ob prijetnem druženju	381
Gabrijel, Stane: Lovski tabor mladih ZLD Novo mesto 2022	604
Kišek, Mateja: Državno tekmovanje v znanju iz lovstva za dijake srednjih šol – Male zelene celice	375
Kišek, Mateja: Učenje o gozdu v gozdu	258
Krivec, Franc: Svetovni dan Zemlje obeležili tudi na OŠ Jožeta Hudalesa	380
Krope, Srečko Felix: Ekodan v OŠ Selnica ob Dravi	308
Lesjak, Martina: Otroci so ustvarjali kipe lisic	142
Leskovic, Boris; Miha Marenče: Podobe živali naših vrtov	196
Mastnak, Zdravko: Osmi Tabor mladih v Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje	546
Mate, Tina: Odprimo vrata pri delu z mladimi	377
Ronzullo Sedmak, Katja: Lovca na obisku v LD Pivka	440
Sirk, Tina: Posebno srečanje v gozdu in zanimiv obisk	378
Šemrov, Mojca: V vrtcu nas je obiskal lovec	94
Vajda, Mihelca: Vrtčevska skupina Raziskovalci na obisku pri lovcih v LD Ivanjkovci	379
Weber, Jane: Četrti Lovski tabor mladih v LD Babno Polje	496
Weber, Jane: Tabor mladih v LD Babno Polje v sodelovanju z Ministrstvom za obrambo	36
Lovec za mlade:	
Kišek, Mateja: Cvetoča pomlad v gozdu	197
Kišek, Mateja: Divjad na travnikih in poljih	259
Kišek, Mateja: Gozdne živali v zasneženi zimi	37
Kišek, Mateja: Krmiljenje divjadi in postavljanje solnic	143
Kišek, Mateja: Pse na povodce! Srne polegajo mladiče	309
Kišek, Mateja: Ptice pozimi	95
Kišek, Mateja: Škoda po divjadi	441
Kišek, Mateja: Živalski svet visoko v gorah	383
Kišek, Mateja: Življenja poln gozdni rob	382
Kišek Vovk, Mateja: Jesen v gozdu	497
Kišek Vovk, Mateja: Lovski običaji	605
Kišek Vovk, Mateja: Zavarovane živali naših gozdov	547
Lovski oprtnik:	
Ačko, Branko: Lov na fazane v LD Slovenska Bistrica	386
Ačko, Branko: Prvi spominski lov – Zvonkova jaga	313
Čadež, Milan: Praznik lovcev na Dvorcu Visoko	606
Černigoj, Franc: Stare lovske slike	202
Ekar, France: Maja Šolar je uplenila mogočnega jelena	145
Ekar, France: 60 let Triglavskega narodnega parka	314
Ekar, France: Na območju Potoške gore ogenj uničil več kot 700 ha gozdno-travnatih površin	310
Ekar, France: Nova lovška preža na Mošenkovem	201
Ekar, France: Objekt za pristrelitev lovskih risanic	313
Grošelj, Boštjan: V Šentlambertu so se lovci družili z lastniki zemljišč	551
Klajne, Franci: Dvakrat prvi	201

Klemenc, Aleš: Kuhanje najboljšega lovskega golaža na 29. Furmanskem prazniku v Postojni	445	Fluher, Janez: LD Kamnica	149
Klemenc, Aleš: Tržnica nevladnih organizacij in športnih idej v Postojni	552	Gönc, Jani: LD Markovci	554
Koritnik, Mladen: Medvedji štant	38	Hlebanja, Jože: LD Kranjska Gora	318
Koritnik, Mladen: S PCT na race	199	Jeršin, Franc: LD Toško Čelo	150
Košir, Franc: Prvi letošnji lov na lisice	199	Keršan, Bor: LD Toško Čelo	150
Kovač, Bogdan - Danč: Srečanje in druženje lovcev, posestnikov in darovalcev za novo streho lovskega doma LD Orlica Vuhred	549	Kosi, Avgust: LD Tomišelj	205
Krivec, Jani: Četrto srečanje »ajzenponarjev« Slovenije	97	Košak, Franc st.: LD Višnja Gora	554
Kuljaj, Ivan: Druga Mednarodna lovska salamijada	198	Lulik, Koloman: LD Radovci	149
Kuljaj, Ivan: Odprtje lovskega doma v LD Trdinov vrh	384	Marn, Niko st.: LD Brestanica	99
Kuljaj, Ivo: Druga Mednarodna lovska salamijada	311	Peršoh, Anton: LD Poljčane	613
Kuljaj, Ivo: LD Trdinov vrh odprla svoj novi dom	548	Posedel, Ivan: LD Polzela	447
LD Handil: Poslovil se je 32-letni Jure Novak	261	Potočnik, Rafko: LD Gornji Grad	264
Leskovic, Boris: Predstavitev dveh toplotno občutljivih naprav Swarovski Optik in Kahles	444	Primc, Jožef: LD Plešivica - Žužemberk	504
Majcen, Franc: Marjan Aubel, skrbnik in nosilec družinskega prapora 42 let	145	Rojc, Enco: LD Rižana	447
Malek, Marjan: Slavljenci v LD Starše	550	Rožman, Alojz: LD Šmarje, LZ Koper	447
Mole, Vanjo: Kako omiliti poke na strelišču	551	Sadek, Anton: LD Strojna Ravne na Koroškem	205
Pric, Tim: Akademski lov 2021	200	Skok, Vladimir: LD Prebold	44
Rant, Andrej: Kaj ostane za nami?	608	Sušek, Maksimiljan: LD Radlje ob Dravi	150
Rant, Andrej: Poslanstvo lovtva v zdajšnji dobi	385	Škoflek, Karel: LD Vojnik	389
Rotar, Franc: Jubilejna, 60. Agra tudi lovsko obarvana	498	Špilak, Jože: LD Mlajtnici	613
Rotar, Franc: Odprt aprilski LOV na pomurskem sejmišču?	39	Trafela, Jože: LD Podlehnik	44
Rotar, Franc: Odšel je Anton Navodnik - Toni, legenda koroške jage	39	Vaupotič, Konrad st.: LD Podlehnik	149
Rotar, Franc: Prva spominska Tonetova »jaga«	97	Vičmar, Ivan: LD Prestranek	205
Rotar, Franc: Rudi Dvornik: v življenju mu zvesto sledijo skromnost, les, lovstvo ...	442	Žigon, Marko: LD Tomišelj	149
Sovinšek, Ivan - Ivko: Petdeset let opusa Milojka Kumra	312	Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:	44, 99, 150, 205, 264, 318, 389, 447, 504, 554, 613
Steinbacher, Ladislav: Lovci in osamosvojitve Slovenije	41	Lovska kinologija:	
Toš, Marjan: Damijan Renko: Vojni ujetniki na Gorenjskem 1991	42	Češarek, Boštjan: Jazbečarji na krvni sledi	555
Toš, Marjan: Franc Kangler – lovec, kinolog, kmetovalec in domoljub	261	Češarek, Boštjan: Mednarodni vsestranski uporabnostni preizkušnji (VUP) – Štanjel 2021	45
Toš, Marjan: France Ekar, gorenjska lovska in planinska legenda	501	Gselman, Marjan: Tečaj vaje poslušnosti VP-1 in VP-2 v organizaciji LKD Maribor	448
Toš, Marjan: Lovska družina Mengeš 1946–2021 – Ko spomini oživijo	146	Jani, Krivec: Srečanje krvosledcev in privržencev krvosledništva	614
Toš, Marjan: Mejice, remize, grmišča in gozdni robovi izginjajo	443	Kovačec, Katka: UTO in PNZ jamarjev v LD Velika Nedelja	390
Toš, Marjan: Na Agri v Gornji Radgoni tudi o težavah z divjadjo	500	Krivec, Janez: »Ma, dio porko!«	506
Toš, Marjan: Predstavitev knjige: Polharska dediščina Loške doline	610	Lavrin, Tomaž: Jelen, jesen in ABC	265
Toš, Marjan: Primer breje srne mladice v lovišču LD Lenart	198	LZS, Komisija za lovsko kinologijo: Koledar lovsko-kinoloških prireditev za leto 2022	206
Toš, Marjan: Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje: Sto let lovtva na Celjskem (1922–2022)	386	Nahtigal, Janez: Obnova rova za preizkus jamarjev na Sorškem polju	100
Toš, Marjan: V LD Lenart novo domovanje bobrov ob potoku Velka	316	Nahtigal, Janez: Tekma goničev v LD Žiri	151
Vrhovnik, Matej: Uspešen skupni lov LGB Dravograd	96	Pirher, Vojko: Derbi in PZP ptičarjev v loviščih LD Jože Lacko - Ptuj in PZP v LPN Fazan - Beltinci	449
Vučič, M. Čedomir: Logaški lovci sodelovali na Gregorjevem sejmu	260	Poljanšek, Dejan: Državna tekma nemških lovskih terierjev v delu po strelu	152
Weber, Jane: Babnopoljska polharska noč	606	Pirher, Vojko: VUP ptičarjev v Črešnjevcih	153
Weber, Jane: Znani notranjski lovec Anton Mestnik po lovsko praznoval 95. rojstni dan	144	Sovinšek, Ivan: Jelenje jutro v Menini in krvna sled	47
Zakrajšek, Božo: LD Pugled se je predstavila na Dnevih četrtno skupnosti Sostro	607	Šumak, Janez: Vzrejni pregled za brak-jazbečarje 2021	153
Žerdin, Bojan: Lovci posadili lipo pokojnemu lovcu	609	Turk, Vilko; Zemljič, Dragan: Seminar Društva Ljubiteljev ptičarjev v Hajdini	555
Lovske spominčice, nabrane na Slovenskem:		Verčko, Jožef: Obisk pri Jožetu Kogelniku, dolgoletnemu lovcu, kinologu in častnemu članu LKD Koroške	505
Toš, Marjan: »Za dober učinkovit lov je nujno zatiranje škodljivih živali ...«	98	Verčko, Jožef: Slavnostna prireditev ob izidu priložnostne znamke z motivom koroškega žigca	46
Toš, Marjan: Divjih lovcev ne manjka	388	Verčko, Jožef: Usposabljanje vodnikov goničev v Koroški lovski zvezi	101
Toš, Marjan: Franjo Mravljak, mož združevanja in povezovanja	317	Verčko, Jožef: Osemnajsta samostojna državna tekma (CACT) v delu po krvni sledi za barvarje	556
Toš, Marjan: Lovci – prostozidarji	553	Zemljič, Dragan: Deseti Memorial Vladimirja Pleničarja	505
Toš, Marjan: Maistrov bojevnik, policijski komisar in cenjen štajerski lovski funkcionar	612	Predvidena legla lovskih psov:	48, 101, 154, 204, 266, 319, 390, 450, 507, 558, 614
Toš, Marjan: Na eni strani Andrašovčani na drugi Lovrenčanarji ...	446	Okrožnice, navodila, predpisi, sklepi, obvestila, popravki, opravičila:	
Toš, Marjan: Naš kralj je mrtev	43	LZS: Javni nagradni natečaj za izbor fotografij prostoživečih živali	162
Toš, Marjan: Naš muzej živi	148	LZS Uredniški odbor: Javni natečaj za prozna in pesniška literarna besedila z lovsko tematiko 2022	30
Toš, Marjan: Ne društvo, ne bratstvo in ne tovarišija. Družine naj bodo	263	LZS Uredniški odbor: Rezultati javnega natečaja za literarna besedila z lovsko tematiko 2021	29
Toš, Marjan: Pepi	503	LZS, Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi: 15. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	154
Toš, Marjan: Skladatelj, ki je kot srčen lovec najbolj ljubil žvrgolenje ptic	204	LZS, Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi: Javni poziv Lovska kultura 2022, Dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikom, delujočim na področju lovske kulture	155
Okusi narave:		LZS, Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje: Koledar strelskih tekmovalcev v letu 2022	155
Pičulin, Igor: Lovci - vinarji: Ivan Urbanč	503	LZS, LIFE Lynx: 13. Slovenski lovski dan	102
Pičulin, Igor: Lovci - vinarji in izdelovalci divjačinskih salam: Milan Rebrec	388	LZS, LIFE Lynx: 13. Slovenski lovski dan	156
Pičulin, Igor: Lovci - vinarji: Davorin Colja	317	LZS, LIFE Lynx: Vabilo na 13. Slovenski lovski dan	49
Pičulin, Igor: Lovci - vinarji: Janez Šekoranja	205	LZS: Javni natečaj za prozna in pesniška literarna besedila z lovsko tematiko	431
Pičulin, Igor: Lovci - vinarji: Tomo Kovačič	98	LZS: Veliki stenski koledar LZS 2023 z motivi prostoživečih živali bo prejel vsak član lovske družine	492
Žan in Eva: Divja rasa z začimbami	43	NIJZ: O covidu in cepivih	40
Žan in Eva: Fazanje prsi z ajdovo kašo in žafranko	148		
Žan in Eva: Jelenji ragu s papriko in fižolom	446		
Žan in Eva: Nadevano srnje meso s kaprami	263		
Žan in Eva: Pečen divji zajec z omako	553		
Žan in Eva: Pečena divja rasa z mandarinino omako	612		
V spomin:			
Ahlin, Marjan: LD Grosuplje	44		
Beškovnik, Karel: LD Zreče	150		
Bozja, Anton: LD Bovec	504		
Bregant, Jože: LD Mirna Peč	264		
Donaj, Stanko: LD Sv. Marjeta niže Ptuja	99		

Kot urednika glasila Lovec me je skoraj vedno doletela čast, da so me povabili na skupne love na divje prašiče in jelenjad, ki so jih vsako jesen in zimo za funkcionarje Lovske zveze Slovenije ter njihove goste prirejali v dveh loviščih, ki sta bili do leta 2004 v upravljanju Lovske zveze Slovenije. Po sprejetju novega Zakona o divjadi in lovstvu sta obe lovišči prešli v upravljanje Zavoda za gozdove Slovenije. V prijetne spomine so se mi najbolj vtisnili zimski lovi na divje prašiče v Gojitvenem lovišču Lovske zveze

Suhe krajine, se pozneje ne spomnim več. Tisto jutro je termometer kazal minus dvaindvajset stopinj Celzija. Drugi lovci so se medtem že zbirali malo naprej, v bližnji vasi Seč pred lovsko hišo, preurejeno staro kočevsko hišo, kamor smo se iz Blatnikove kuhinje premaknili tudi mi. Tam so se lovski povabljenici zaradi mraza prestopali na mestu, nekateri pa so se počasi pomikali pred ogenj, ki so ga hitro zakurili gonjači. Mnogi, tudi jaz, smo tisti dan lovske klobuke zamenjali za kučme, ki so nam pokrivalo in nekoliko grele tudi ušesa. Kar malo nevarna se mi je za

časih veseli vsi. Opozoril nas je tudi, naj ne bi kdo prašiča zamenjal za medveda. Še posebno je prosil za popolno tišino, saj je od tišine prihoda na stojišča zelo odvisen uspeh vsakega pogona. Nato smo iz kučme enega od lovcev žrebali številke stojišč; moja je bila devetindvajset. Na stojišča je našo skupino odpeljal čuvaj Cvetov.

Brez besed se je naša skupina lovcev, razvrščena po številkah, v koloni pomikala za Cvetom. Najprej smo del poti nadaljevali še po zaledeneli in delno zasneženi vaški cesti, nato pa smo skrenili v desno, v Gmajnice. V drugo smer sta Stane Blatnik

Na prašiče, a tudi za prašiči ...

BORIS LESKOVIC

Slovenije Žitna gora na Kočevskem, še v letih, ko so tamkaj vladale zime v pravem pomenu besede. Snežne in mrzle.

Živo se mi je vtisnil v spomin lov, ki ga je v začetku januarja 1981 Uprava gojitvenih lovišč Lovske zveze Slovenije organizirala za Izvršni svet Socialistične republike Slovenije, saj je bilo v tistih časih v političnih organih neprimerno več lovcev, kot jih je dandanes, ko jih lahko preštejemo na prste ene roke.

Čprav je bil zbor pred lovsko hišo v Seču sklican ob osmih dvajset, sva se oba lovca, ki sva se pripeljala z istim avtom, že ob sedmi uri oglasila najprej v vasi Polom pri čuvaju Stanetu Blatniku. Raje sva se odpravila iz Ljubljane prej in vozila počasi, saj so bile zelo nizke temperature, vidljivost pa slaba; bala sva se predvsem poledice. V kuhinji so se že zbirali gonjači in pili čaj ali kavo. Med njimi nisem opazil tudi drugega čuvaja okrog 3500 ha velikega lovišča, Cveta Pršleta. Z mopedom je šel pogledat na neko krmišče, če so ga ponoči obiskali divji prašiči. V topli kuhinji smo počasi srebal čaj z vinom in se pogovarjali. Zunaj se je že danilo; kazalo je na lep, a zelo hladen zimski dan.

Takšnega mraza, kot je bil prav tisti dan v kočevskih gozdovih na južni strani

tisti lov zdela bogata lisičja kučma, ki je grela glavo Marka Bulca ... Gonjači so privedli tudi pse goniče: dva istrska kratkodlaka goniča in dva brak-jazbečarja. Psi so prav tako občutili mraz, saj so njihova telesa drgetala, malo tudi zaradi nestrpnega pričakovanja začetka lova.

Ob pol osmih so na zbornu mesto že prispeli vsi povabljeni lovci; vodja lova, Blaž Krže, sekretar Lovske zveze Slovenije, je na glas preštel: triinštirideset lovcev strelcev. V dvovrstnem zboru, ki ga je s tremi znaki na lovski rog sklical lovec rogist, so stale same znane osebnosti iz družbeno-političnega življenja in marsikateri funkcionarji v tedanjih organih Lovske zveze Slovenije. V tistih časih je bilo med njihovim orožjem več dragoce-nih lovskih kombinirk, bogato graviranih boroveljskih bokaric, kot repetirnih risanic. Pozdravil nas je tedanji predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije Lojze Briški, nato pa je besedo predal Blažu Kržetu, ki je na kratko predstavil potek lova. Lovili naj bi predvsem divje prašiče, prvenstveno ozimce in lanščake, prizanašali pa naj bi svinjam, še posebno tistim, ki vodijo trop. Jelenjadi naj ne bi lovili, lahko bi streljali na volka ali risa, če bi se znašla v pogonu, in seveda tudi na lisico, katere uplenitve smo bili v tistih

in Blaž Krže odpeljala drugo skupino lovcev, ki naj bi zaprla območje lova z druge strani.

Meni je bilo stojišče odkazano na zasneženi poti, verjetno kolovozu, sredi redkega bukovega gozda. Blizu je čakal dr. Miha Potočnik, ki je, medtem ko sem se ozrl, še vedno odriaval sneg izpod nog, da bi si lahko postavil lovski trinožnik. Ko sva oba že sedela na trinožniku, sva si s kučmama pomahala in potrdila, da sva seznanjena, kje kdo sedi. Mraz me je pošteno rezal v obraz. Od časa do časa je zaradi mraza kje počilo drevje v gozdu. Iz nahrbtnika sem potegnil lodnasto lovsko pelerino in se ogrnil še z njo. Pod njo sem na kolena položil svojo bokarico. Kolikor je bilo mogoče tiho, sem po znaku z rogom za začetek pogona napolnil svojo bokarico s šibrenim in krogelnim nabojem ter v pričakovanju obmiroval. Skozi idilično zasnežen mešan kraški gozd so se prav v tistem trenutku razpotegnili sončni žarki, ki so vsaj na videz nekoliko zmanjšali mraz. Nekje iz bližine so se razposajeno oglasile šoje.

Premišljeval sem, da mi je oče pripovedoval, da se je prav v tamkajšnjih gozdovih v času roške ofenzive (od 16. julija do 4. novembra 1942), ki je v svojem drugem delu zajela tudi južne dele

Suhe krajine, ki so bili dotlej še svobodno ozemlje, kot partizan s svojo skupino umikal pred 80.000 italijanskimi vojaki, ki so želeli poleg na Notranjskem tudi v tamkajšnjih območjih Kočevske v »hajki« zatreči vedno večje narodno-osvobodilno gibanje. Prav nekje v bližini vasi Seč, kjer smo začeli z lovom, so njega in brata Italijani tudi ujeli in ju odpeljali v internacijo v italijansko Padovo ...

Ob izdihih so mi počasi zaledenele dlake na tedaj še črni bradi in brkih, ko se je nekje, še daleč iz pogona, oglasil lovski rog. Kmalu zatem se je zaslislala tudi tista, za lovca najlepša melodija – zvonjenje goničev – glasna in povezana gonja psov, ko dvignejo divjad. Verjetno divje prašiče, sem pomislil in postal še bolj vznemirjen v pričakovanju. Pesem goničev lovcu vedno požene kri po telesu, da v hipu pozabi na mraz in le še posluša in pričakuje ... Oglasili so se že prvi strelji, ki so rezko prekinjali hladno gozdno spokojnost, vendar še od daleč, na nasprotni strani Gmajnic, vse do mesta, kjer so se združevala stojišča obeh skupin lovcev. Potem je naenkrat zavladalo zatišje – dokler ni padel strel tudi zelo blizu, na moji levi. Pošteno sem se zdrznil in razločno zaslislal množico drobnih in hitrih korakov po pomrzlem snegu in po suhem listju – prašiči so tekli nekje pred menoj, vendar za grebenom in jih nisem mogel videti. Škoda.

In spet so v presledkih padali strelji, vendar bolj raztreseno; zdaj tu, zdaj tam in tudi v pogonu. Streljali so tudi gonjači. Po razkropitvi tropa so očitno živali begale na vse strani. Le v bližini mojega stojišča ni nič več počilo. Kmalu sem zaslislal gonjače, ki so se v raztrgani vrsti počasi pomikali po gozdu proti našim stojiščem in se glasno oglašali, nekateri pa so od časa do časa s palicami udarjali po drevesnih deblih. Nekje na koncu njihove vrste se je oglasil še rogist in oznanil konec pogona. To je pomenilo, da je treba izprazniti puško in počakati na gonjače in lovca postavljača, da strelce spet »pobere« s stojišč. V tistem pogonu sem naštel šestindvajset strelcev. »Prav zanimivo bo videti, koliko prašičev je padlo,« sem si mislil, saj je pokalo kot na bojni fronti ...

Ker sem moral počakati na stojišču, da bi me s seboj vzeli vračajoči se lovci, sem prislonil izpraznjeno puško ob bukovo deblo in v nahrbtnik pospravljal trinožnik. V tistem sem zaslislal blizu sebe lahne skoke po zmrznjenem snegu. Zdrznil sem se, pogledal okrog sebe in, glej ga, zlomka – samo pet metrov od mene je v rahlem drncu tekel lep lisjak z bogato odlakanim repom. Presenečen sem ga lahko le gledal, zato sem le še hripavo

zaklical proti naslednjemu lovcu: »Pazi, lisica – desno!« Toda v tistem je lisjak – dobro sem ga še videl, – že pretekel tudi stojišče dr. Mihe Potočnika, ki mi je pozneje povedal, da ga je zagledal, ko je bil še daleč od njega, a tudi on je imel tedaj na rami že prazno puško. Lahko bi ga morda uplenil njegov sosed, če ne bi možakar, kljub prepovedi, medtem že zapustil stojišča in odkorakal na klepet k naslednjemu strelcu. Lisjak je prečkal smer natančno na mestu, kjer je med pogonom stal omenjeni lovec. No, za lisico, ki mi je prišla tako rekoč pred nos in za katero sem se trudil že vso zimo, sem se tudi to pot obrisal pod nosom ...

Uspešnejši, a na neki način skoraj žalo-

odbijali od Mišjega hriba. Tedaj je počilo tudi na stojišču nad menoj. Zdrznil sem se, stisnil puško, nato pa napeto čakal. Že sem zagledal po hribu navzdol teči večjega divjega prašiča. Povsem črn je bil videti v belem snegu, ki se je za njim pršil kot oblak. Puško sem imel že pri licu in ujel sem ga v strelni daljnogled. Nisem pa bil še prepričan, v kateri »razred« sodi. Na sredi zasnežene poti, kakih trideset metrov naprej od mene, se je ustavil. Zazdelo se mi je, da je večja svinja, saj na zasneženem trebuhu nisem opazil čopa dolgih dlak moškega spolovila: »Svinja, pa sama?«

V meni sta se v tistih trenutkih borili dve sili: ena: »Streljaj, da ne bo prepozno!«

Narisal: Igor Pčulin

sten je bil zame drugi pogon. Začel se je po kratki malici, ki je bila kar v gozdu, potekal pa je v smeri od Seča in po pobočju nad vasjo Polom. Na zbornem mestu sem izžrebal številko stojišča osemindvajset. In glej, naključje, spet je bil moj sosed dr. Miha Potočnik, ki je izžrebal mojo prejšnjo številko, številko devetindvajset. Nasmehnila sva se drug drugemu. Zdaj sva midva z najino skupino lovcev odšla na stojišča, ki so se vrstila navkreber, malo naprej od Pršletove hiše v Polomu. Kar nekoliko razočaran sem bil, ko je nekaj gonjačev vstopilo v pogon tudi blizu mojega stojišča. »Spet ne bo nič ...,« sem pomislil. Toda živali se včasih obnašajo tudi drugače ...

Kljub temu sem na stojišču ostal mirn, ker sem vedel, da prašiči včasih radi udarijo med gonjači tudi nazaj. In prav to se je v naslednjih minutah res zgodilo – prav kmalu, ko so se gonjači oddaljili in se glasno pritoževali, ker se jim je ponekod sneg z vejevja usipal za vrat. Na nasprotni strani pogona so se že oglasili prvi strelji, katerih odmevi so se

druga pa: »Počakaj, še kaj bo prišlo za njo!« Prevladala je druga. Nad seboj sem res zaslislal pritajeno približevanje še ene živali. Po svetlejši barvi nadlanke, manj pa po telesni velikosti, sem domneval, da je ozimec, morda celo mladič, ki sledi materi. Morda je tudi osamljen lanščak, saj v decembru in januarju dosejajo najmočnejši ozimci telesno težo tudi do petdeset kilogramovali več.

Križ mojega strelnega daljnogleda ga je hitro našel in že sem spremljal vrh njegovega rilca. Tudi prašič se je za hipec ustavil na istem mestu kot prej svinja. Sprožil sem. Z boleznim glasom je nakazal zadetek, se na mestu obrnil, nato pa potegnil za svinjo, ki je bila že precej naprej in se je umikala v gosto smrečje.

Takoj po strelu sem se zavedel, da sem žival po vsej verjetnosti zadel nizko v levo sprednjo nogo. Verjetno tudi prenizko, da bi mu krogla poškodovala življenjsko pomembne organe?

Po treh znakih z lovskim rogom sem počasi odšel pregledat nastrel in v snegu iskal kri. Medtem je počasi do mene prišel

še dr. Miha Potočnik, ki mi jo je pomagal iskati kri in jo tudi kmalu pokazal. V začetku kar močna rdeča sled je po snegu vodila navzdol in nato navkreber, natanko po sledi svinje, vendar je tudi vedno bolj pojemala. Vedel sem, da bomo ozimca ali lanščaka zelo težko našli brez pomoči psov, saj je prašič le ranjen in je še vedno živ; v bolečinah je gotovo ostal v kakšni goščavi. Vodnika krvosledca pa za ta lov organizatorji niso naročili.

Žalosten in poln slabe lovske vesti zaradi prehitrega in nenatančnega strela sem se tudi jaz odpravil na zborna mesto k »zadnjemu pogonu« v lovski hiši v Seču. Pred družabnim lovskim zaključkom je bil na dvorišču na znak lovskega roga sklican še pozdrav lovini, kjer je lovovodja Blaž Krže povzel dogajanje na dveh pogonih. Povedal je, da je bil lov dokaj uspešen in tudi varno izpeljan. V obeh pogonih je bilo oddanih kar triinšestdeset strelcov na divje prašiče, a je bilo pred nami položenih le sedem večjih prašičev lanščakov in ozimcev obeh spolov in ena starejša svinja. Kar pet prašičev pa je obstreljenih ostalo v lovišču in jih bo treba naslednji dan poiskati s psom krvosledcem. Uplenitlji položenih in že iztrebljenih prašičev so si ob čestitki lovovodje k lovskemu blagru za pokrivala zataknil smrekove vršičke. Lovini je bila izkazana še poslednja čast z lovskim rogom, lovci smo se mrtvi divjadi odkrili, nato pa spravili orožje na varno v vozila in odšli v lovsko kočjo na pogostitev.

Žalosten sem zapustil lovsko družčino, se od nekaterih, ki so me tolažili, poslovil in Blažu Kržetu povedal, da bom pre spal pri lovskem čuvaju Cvetu v Polomu in da bova naslednji dan poskusila z Novakovimi psi krvosledci poiskati mojega prašiča in če bomo uspešni, morda še katerega obstreljenega. Za iskanje še preostalih ranjenih pa bo poskrbel čuvaj Stane Blatnik.

Ker se je že temnilo in mi zaradi slabega razpoloženja ni nič teknilo, mi je Cvetu predlagal, naj si grem za nekaj ur sprostit misli na bližnjo odprto prežo in čakam lisico, kjer je že od oktobra redno zalagal manjše mrhovišče.

Bilo je zelo mraz, še vedno minus dvajset stopinj Celzija. Nekateri lovci so me čudno gledali, češ da se mi po skupnem lovu sploh še ljubi naprej zmrzovati na preži. A bil sem mlad in odločen. Cele tri ure sem sedel na preži in morda bi čakanje še podaljšal, če se vreme ne bi nenadoma pokvarilo – blede luno so skoraj zakrile meglice, pa še kmalu se je skrila za kočevsko hribovje. Iz lovske kočje v Seču se je v spokojni okoliški tišini in mrazu vse do moje preže slišalo veseljačenje lovcev, iz smeri Poloma pa je prihajalo

pridušeno lajanje dveh vaških psov. Moja preža je bila na začetku pobočja, nekje med obema vasema.

Preden sem zapustil prežo, sem pričakal prihod jelena, ki je počasi prikoračil po zmrznjenem snegu. Zaradi megle, ki se je vlekla in gostila tudi nad tlemi, sem ga slabo videl, tako da mu na rogovju nisem mogel niti prešteti parožkov. Po postavi in dolžini vej rogovja sem ocenjeval, da je verjetno mlajši šesterak ali osmerak. Kmalu po njegovem odhodu v goščavje sem tudi jaz zlezal s preže in se veseli družbi zadnjih lovcev čakal Cvetu, da bi me odpeljal k sebi domov. Od tam sem tudi telefoniral ženi in ji sporočil, da bom prišel šele naslednji dan.

Naslednji dan sem se zbudil zgodaj. Ob deveti uri sva odšla s Cvetom najprej še enkrat pregledat nastrel. Nekaj časa sva sledila krvnemu sledu v snegu, ki pa je bil vedno slabši. Tudi Cvetu je menil, da brez psa ranjenega prašiča ne bo mogoče dobiti (po velikosti stopinj je predvideval, da je ozimec) in da morava zato po pomoč vodnika krvosledcev. Za take primere je imelo lovišče že sklenjen dogovor z vodnikom Otom Novakom iz Kočevja, ki je prihajal na pomoč s svojimi brak-jazbečarji, posebej izšolanimi za zasledovanje obstreljene velike divjadi.

Po zaledeneli cesti iz Poloma, ki je bila v tistih časih še makadamska, sva se z avtom odpravila na Otov dom v Kočevje. Med potjo sva na cesti naletela na tri jelene in malo naprej še na jelenje tele, ki so očitno s ceste lizali posuto kameno sol. Enkrat prizer: jeleni, enostranski deseterak, slaboten osmerak in šesterak so stali sredi ceste in lep čas nepremično opazovali vozilo. Jelenjad se je le nerada umaknila v kritje. Tudi nazaj grede sva spet videla iste živali; niso se kaj dosti premaknile naprej.

Za razliko od prejšnjega dne je bil dan oblačen, temperatura je kar občutno padla in vreme je kazalo na skorajšnje snežne padavine.

Otona Novaka sva v Kočevju komaj prepričala, da nama gre iskat prašiča (za tisto nedeljo je imel že povsem druge načrte). A je možakar naposled le privolil. Čez dve uri se je s svojimi tremi psi pripeljal v Polom. V tistih časih je imel Oton daleč naokrog ugled veččega iskalca obstreljene velike divjadi s svojimi brak-jazbečarji. Prav on je našel največ obstreljene že mrtve ali še žive jelenjadi, prašičev in celo medvedov. Pred njim sta to slavo in opravila, ki so včasih tudi nehvaležna in nevarna, opravljala na Kočevskem legendarna poklicni lovec Ivan Grajš in njegov brak-jazbečar Kastor.

Nikoli si ne bi mislil, da se bo zame

šele tedaj začel najzanimivejši del takrat že dvodnevnega prašičjega lova na Kočevskem.

Že med potjo do nastrela mi je Oton povedal, da je samo v tedanjem Gojitvenem lovišču Medved - Kočevje s svojimi tremi psi, ki jih je tedaj vodil pred menoj na povodcih, poiskal že več kot devetdeset obstreljenih divjih prašičev. To sta bili dve psički pasme brak-jazbečar in še en pes iste pasme. Njegovi psi, je nadaljeval, imajo navado, da po krvnem sledu izsledijo še živega prašiča, ga obkolijo in nato zadržujejo na mestu vse do prihoda vodnika z orožjem, ki nato živali zada usmrtilni strel. Enega psa Oton vedno vodi s seboj na povodcu, da ga hitreje privede do mesta, kjer druga dva zadržujeta ranjeno žival. Po potrebi tam izpusti tudi tistega na povodcu. Najpogosteje se to dogaja v mladem gostem smrečju ali podobni goščavi, kjer je zelo nepregledno in, še posebno v snegu, povsod prekrizano z mnogimi sledmi. Če je pred psi starejši merjasec ali medved, je to lahko za vodnika, neredko pa tudi za kakšnega preveč neustrašnega psa, izredno nevarno.

Prispeli smo do mojega nastrela ozioroma začetka krvnega sleda. Oton mi je po natančnem pregledu in nekaj metrih takoj rekel: »Strel v nogo ali pa v rilec! Prašič je zanesljivo še živ.« In začel se je njegov značilen način zasledovanja: brak-jazbečarja Kastorja (prav tako ime je izbral zanj, kot ga je imel Grajšev brak-jazbečar) je takoj odpel s povodca in prostega psa z roko usmeril iskat naprej po sledu. Ena psička je prosta, brez slednega jermena, počasi sledila pred Otonom, drugo brak-jazbečarko pa je imel pripeto na dolg sledni jermen in sledno ovratnico. Le-ta je počasi in sistematično izdelovala sled.

Kastor, ki je po ukazu jadno izginil v gozd pred nami, je že kmalu z glasnim laježem začel naznanjati, da je na sledi obstreljenega in še živega prašiča. Kmalu je za njim izginila tudi druga, šestnajst let stara psička. Kar nisem mogel verjeti tako visoki starosti psice! Oton se je od tedaj naprej večkrat zaustavljaj,časno prekinil sledenje psice, ki je bila na slednem jermenu, in prisluhnil laježu drugih dveh psov daleč pred nami. Takrat sva morala obvezno tiho obstati tudi midva s Cvetom. Ko smo to ponovili že petič, je rekel: »Psi so že pri prašiču – nikamor ne bo šel več, le počasi se mu približajmo!«

Prisopihali in prigazili smo do goščave mladega smrečja, kjer sta dva psa – tedaj je izpustil s slednega jermena tudi drugo psičko – zadrževala in oblajavala prašiča. Med počasnim približevanju sem zagledal

prašiča pod smrečico, kako se je otepal in branil takrat že pred tremi psi, ki so ga od časa do časa tudi ušcipnili v zadnjo plat, da se je na mestu obrnil. Oton me je vprašal, ali ga vidim, in rekel, naj ga ustrelim. Toda razmere za zanesljiv usmrtilni strel, čeprav ni bilo daleč, so se mi zdele vse prej kot idealne, kajti psi so neprestano glasno plesali okrog njega in strel bi bil lahko usoden tudi za katerega od psov. Prašič je bil tudi delno zakrit z vejami manjše smrečice. Da ne bi po nesreči ustrelil katerega od psov, sem prašiča pomeril v sredino telesa in ustrelil v trenutku, ko sem ocenil, da so vsi trije psi dovolj odmaknjeni od prašiča in v mojem vidnem polju. Ker pa se je tik pred strelom prašič naenkrat pognal proti enemu izmed psov, sem mu prestrelil še zadnje stegno in trebuh. Revez je bil še vedno živ in se je še naprej mukoma otepal psov. Oton je menil, da bi moral pred strelom sneti daljnogled s puške. Odkrito sem mu povedal, da nikakor ne tvegam več naslednjega strela zaradi varnosti njegovih psov. Razumel me je in ker je bil on bliže prašiču, mu je v primernem trenutku pognal iz svojega »magnuma« smrtonosno kroglo za uho.

Mojo ozimko, težko okrog dvainštirideset kilogramov, smo iztrebili in jo po snegu odvedli do Cvetove domačije, kjer smo se odločili, da bomo poskusili poiskati še drugega prašiča, saj je ostalo še nekaj ur do teme. Nastrel, ki je bil vidno označen že prejšnji dan, naj ne bi bil daleč od mojega. Krvna sled je vodila prav tako čez pot nekam navzgor, v Mišji hrib nad Polomom.

Natančno smo napravili načrt za zasledovalno akcijo. Zdaj sta bila z nami tudi Otonov sin in mlajši lovec Slavko; pridružila sta se nam v Polomu. Z avtomobili smo se odpeljali na drugo stran Mišjega hriba. Otona z enim psom smo pustili v tistem predelu, kjer je Cveto predvideval, da nekje v bližini leži prav tako verjetno še živ obstreljeni prašič. Zdaj žal že pokojni Cveto je dobro poznal vse okoliške prašičje »štale«. Cveto, Otonov sin, Slavko in jaz pa smo se zapeljali z dvema psoma nekoliko naprej, kjer bi poiskali krvno sled in bi Otonov sin izpustil oba preostala psa v goščavo.

Prav kmalu smo na kraju Nad studencem naleteli na krvno sled in ji začeli slediti. Psa je na povodcih vodil Otonov sin. Krvna sled je bila na moč podobna sledu moje ozimke in vse je kazalo, da je ta prašič zadet v rilec, saj se je zraven počejala tudi nekakšna gostejša brezbarvna slina ali nekaj podobnega. Taka sled nas je dolgo vodila čez zasneženi drn in strn. Šele po kakih sedmih kilometrih napornega sledenja smo spoznali, da sled ne vodi

proti Studencu, ampak ob ogradi obore Gojitvenega lovišča Medved - Kočevje proti istemu smrečju, kjer smo skrajšali muke moji ozimki.

Ker nas je medtem Oton še vedno čakal na domenjenem mestu, sem po predhodnem dogovoru dvakrat ustrelil s šibrenima nabojema v zrak – v znak, naj pride z avtom naokrog hriba do nas, saj se je krvna sled nepredvideno obrnila v drugo smer.

Medtem smo mi že zaznali ranjenega divjega prašičav mladem in gostem smrečju. Psa, ki ju je izpustil Otonov sin, sta ga kmalu glasno oblajavala. Prašič pa je bil očitno pri svoji obrambi veliko živahnejši kot moja ozimka. Vrtel se je in neprestano

strela sta ga zadela in prašič se je mrtev zgrudil skoraj pred njegovimi nogami.

Tudi omenjeni prašič je bil velik ozimec, moškega spola, težak kakih petinštirideset kilogramov, s prvim strelom ustreljen v trebuh. Krogla je na svoji poti le malo prišla tudi črevesje, zato tudi izcedek na sledi.

Ko smo se vsi izmučeni s prašičem vrnili v Polom, sem si kar oddahnil od dveh napornih dnevov lova. Mislil sem si: »Prišel sem na lov na prašiče, a nadaljevati sem ga moral še za prašiči.«

Toda tudi zasledovanje ranjenih prašičev je lov. Upleniti divjega prašiča je enostavno, če po strelu pade mrtev

Narisal: Igor Pičulin

umikal gor in dol pred psoma po goščavi, glasno sekal z rilcem proti njima, tako da smo morali goščavje nekako obkoliti, da bi ga lahko prestregli s strelom, če bi se prašič nenadoma odločil, da zapusti smrečje. S Slavkom sva se spustila na polomsko cesto, kjer bi mu preprečila pobeg na drugo stran. Cveto se je postavil na zgornjo stran goščave. Tedaj se je do nas že pripeljal Oton, ki je postavil zasedo s polomske strani.

Spuščal se je že mrak, ko se je Otonov sin še vedno boril z vejevjem nekje sredi nizkega in gostega smrečja. V tem je Cveto na zgornji strani oddal dva zaporedna strela. Pozneje nam je povedal, da se je prašič pred psi nenadoma pognal iz goščavja in naravnost proti njemu. Oba

na mestu. Toda pravi lov je tudi čimprej poiskati in umiriti obstreljenega. Predvsem se je treba potruditi, da mu skrajšamo muke.

Z velikim zadoščenjem in z mirno vestjo sem se zato po okrepcilu zvečer poslovil od čuvaja Cveta, njegove soproge Jože in tovarišev lovcev, s katerimi smo prebili uspešen in naporen dan. Bil sem pošteno izmučen, toda lovsko zadoščen. Za kučmo sem imel zataknjeno vejico plena ...

Čez dva dni, trinajstega januarja, je v Ljubljani začelo snežiti. Zazrl sem se skozi okno in z mislimi zaplaval skozi snežinke. Kar predstavljal sem si, kako bi bilo lepo hoditi po zasneženih kočevskih gozdovih, ki so mi ob lovih tudi v naslednjih letih vedno bolj prirasli k srcu.

ANDREJ RANT

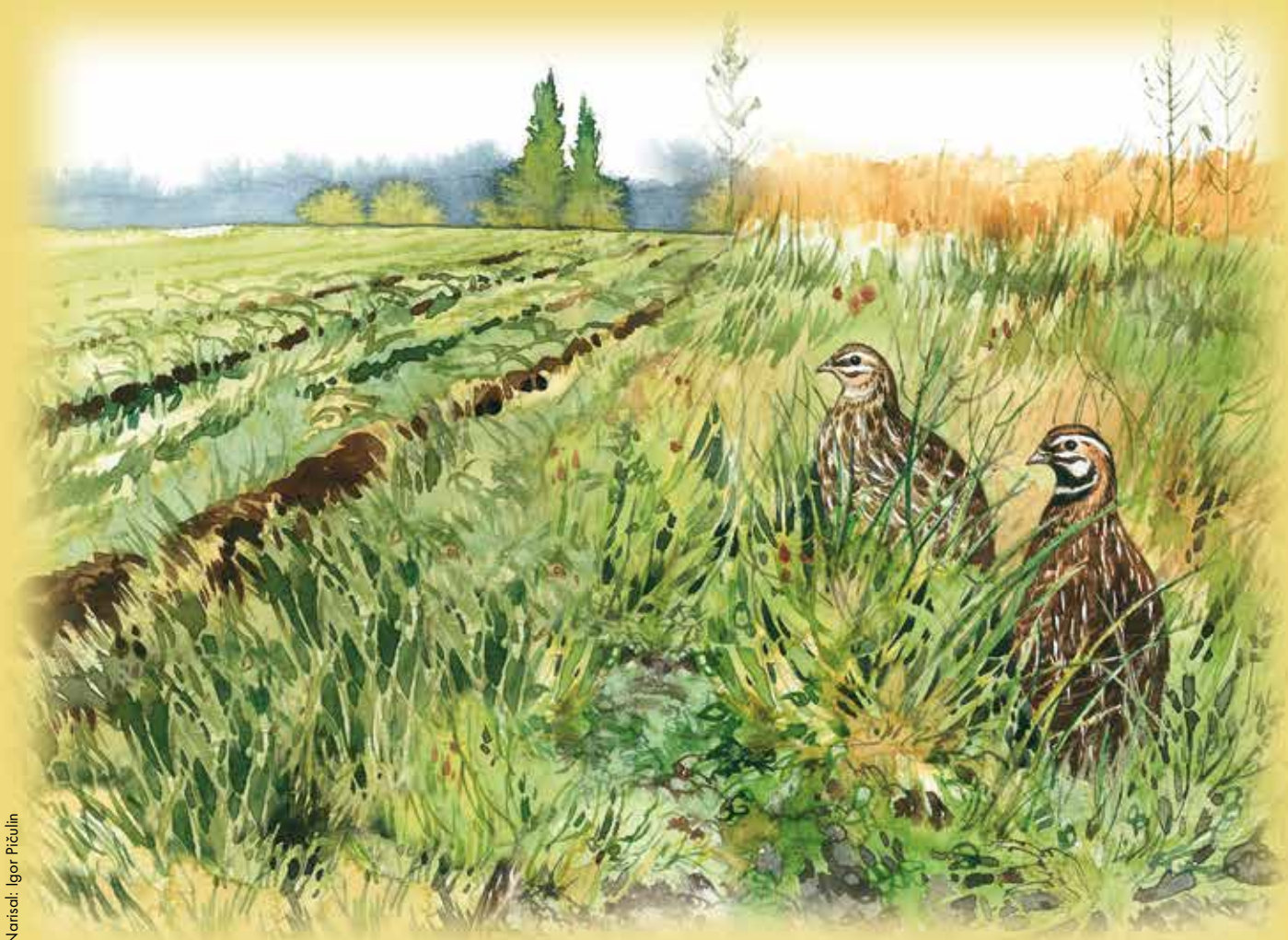
Slovško polje

Prelepa sončna pisana ravan!
 Dobrave, polja, znamenja, vasi;
 Lubnik na straži, v daljavi Kranj ...
 Gorà obok v nebo kipi
 kot pravljica otroških sanj!

Tu je moj dom, v duši mi leži;
 zorana zemlja, ki diši,
 kozolci, žanjice, Osolnik in Hom;

veselo žvrgolijo ptice
 in žito valovi ...

Tu je moj oče; med njivami
 obraz njegov uzrl bom!
 V noč oglašajo se prepelice
 in veter v hrastih šelesti,
 kot da žaluje za nekom ...

Sedmi Dobrodelni ples Lovske zveze Slovenije

Lovska zveza Slovenije (LZS) in Zveza lovskih družin (ZLD) Prlekije sta 4. novembra v Radencih pripravili sedmi Dobrodelni ples LZS, ki je bil, tako kot vsa leta poprej, poleg prijetnega druženja namenjen zbiranju sredstev za Zeleni sklad LZS.

Dobrodelnega plesa v Hotelu Radin se je udeležilo kar 260 udeležencev, ki so se tudi tokrat izkazali, saj so z dobrodelno dražbo zbrali 8708 evrov. Z donacijami podjetij pa je bilo za Zeleni sklad, po podatkih, pridobljenih

do zaključka redakcije, zbranih več kot 2000 evrov.

Začetek plesa so slavnostno oznanili **Križevski rogisti**. Večer sta popestrili še **Tamburaško društvo Apače** in **Pevsko društvo prekmurskih lovcev, Ansambel Opoj** pa je poskrbel za dobro plesno vzdušje.

Udeležence plesa so pozdravili izvršna direktorica Zdravilišča Radenci **Vesna Maučec** in župana Občine Radenci **Roman Lejnak** ter Občine Apače dr. **Andrej Steyer**. Nagovorila sta jih še podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc** in predsednik ZLD Prlekije **Milan Kolarič**.

Predsednik organizacijskega odbora *Dobrodelnega plesa* in

Foto: Andrej Miklavčič

Dražbeni katalog

Foto: Andrej Miklavčič

Vzdušje na plesu je bilo odlično.

predsednik *Zelenega sklada* **Ivan Malešič** je predstavil delovanje *Zelenega sklada* in se zahvalil vsem, ki so prispevali umetniška dela in različne dražbene predmete. Zahvalil se je tudi lovskim družinam (LD), ki so prispevale lovska doživetja: LD **Kostanjevica na Krki**, LD **Apače**, LD **Gornja Radgona**, LD **Radenci**, LD **Negova**, LD **Videm ob Ščavnici**, LD **Križevci pri Ljutomeru**, LD **Mala Nedelja**, LD **Ljutomer**, LD **Raka** in LD **Prosenjakovci**.

Za prispevke se je zahvalil sponzorjem: **Eles, d.o.o.**, **Gorenjska gradbena druž-**

ba, d.d., **Inox Center, d.o.o.**, **Plamtex INT, d.o.o.**, **Evrografis, d.o.o.**, **Lipa-les, d.o.o.**, **Prevent & Deloza, d.o.o.**, **Puškarstvo Skobir, Arex, d.o.o.**, **Prendis, d.o.o.**, **Hamex, d.o.o.**, **AT-Primožič Kranj, d.o.o.**, **Orbis print, d.o.o.**, **Mizarstvo Novak, d.o.o.**, **Strojništvo Holc, d.o.o.** ter **Prašičeriji Pintarič Belak**, **Prašičeriji Bauman**, **Družinskemu posestvu Makovec**, **Kmetiji Furlan**, **Vinogradniški kmetiji Jamšek**, **Vinski kleti Prus**, **Vinogradništvu Kolarič** in **Javnemu zavodu Triglavski narodni park**.

Urša Kmetec

Stoletnica organiziranega lovstva v ZLD Prekmurje

Zveza lovskih družin (ZLD) Prekmurje pod vodstvom predsednika dr. **Arpada Köveša** je ob stoletnici organiziranega lovstva v pokrajini ob Muri pripravila odmevno slovesnost v veliki dvorani gledališča Park v Murski Soboti. Doživeli smo še en lep lovski praznik, ki je potrdil veljavo in tradicijo zelene bratovščine kot stanovske organizacije, ki izredno spoštuje tradicijo, a se hkrati spogleduje tudi s prihodnostjo, saj se razmere v okolju naglo spreminjajo v škodo narave in divjadi.

sprejem je izžareval veliko simbolike in prekmurske toplote ter hkrati pomenil izročilo navezanosti prekmurskega človeka, še posebno pa tamkajšnjih lovcev na zemljo, na naravo. Simbolika se je potrdila tudi med spremljanjem odlično pripravljenega kulturnega program. Ob tem naj omenim, da so slavnostni sceni dodali veličasten sijaj praporščaki vseh 24 lovskih družin, ki so vključene v ZLD Prekmurje, in so jih ob prihodu na oder pospremili zvoki **Prekmurskih rogistov**. Slednji so na odru ponosno pričakali vse udeležence slovesnosti, saj so ob stoletnici organiziranega lovstva v Prekmurju proslavili tudi 50-letnico delovanja Prekmurskih rogistov. Svečan in mogočen začetek, ki je navdušil tudi goste

Prireditve ob stoletnici organiziranega lovstva v ZLD Prekmurje je prijetno vodil Edvard Jakšič.

Ob sprejemu v predverje dvorane sta vse udeležence, med katerimi je bilo več uglednih gostov iz Slovenije in sosednje Madžarske, pozdravila predsednik ZLD Prekmurje dr. Köveš in podpredsednik, prej pa predsednik te območne lovske zveze **Ludvik Rituper**. Lovske tovarišice so delile zelene vejice in celoten

zunaj lovskih vrst, med katerimi so bili nekateri župani in poslanci Državnega zbora iz Prekmurja.

Uvodni nagovori posebnih gostov

Prireditve je domiselno in izvirno povezoval ter vodil **Edvard Jakšič**, ki je po odpeti državni himni napovedal bogato praznično dogajanje. Uvodna beseda je pripadla predsedniku ZLD Prekmurje dr. Kövešu, ki je spregovoril o pomenu obletnic in prostovoljnem delu slovenskih lovcev, ki je prav tako odlika lovcev v Prekmurju, saj opravljajo mnoge naloge in aktivnosti, povezane s poslanstvom lovstva, a imajo tudi širši družbeni pomen. Ni pozabil poudariti, da prekmurski lovci dobro sodelujejo z državnimi organi in ustanovami, z lokalnimi skupnostmi in drugimi organizacijami ter ustanovami, ko gre za vprašanja lovstva, varstva narave, rabe okolja, kulture in izobraževanja.

O bogati lovski tradiciji, lov-

Foto: Marjan Tos

Predsednik ZLD Prekmurje dr. Arpad Köveš (levo) v družbi predsednika LZS mag. Lada Bradača

skem tovarištvu in prizadevanjih za ohranitev temeljnih vrednot slovenskega lovstva je v kratkem pozdravnem nagovoru spregovoril predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač**. Omenil je nekatera odprta vprašanja in opozoril, da je lovska organizacija odgovoren dejavnik na področju aktivnega varstva narave in divjadi ter da bodo temu primerne tudi pričakovane in napovedane spremembe ali dopolnitve lovske zakonodaje. Z nekaterimi zadnjimi pobudami v povezavi z lovsko kinologijo, ki jih je sprožil **Državni svet Republike Slovenije**, sicer niso uspeli, a je prepričan, da bodo na

poglavitni ključ pri razvoju in poslanstvu lovstva,» je med drugim dejal mag. Bradač in dodal, da smo slovenski lovci lahko uspešni »samo združeni in enotni«.

V duhu tega sporočila je nadaljeval tudi slavnostni govornik, lovec in predsednik Državnega sveta Republike Slovenije **Alojz Kovšca**. Izpostavil je lovsko tradicijo, lovsko etiko in kulturo, običaje in lovsko tovarištvo, ki družijo in povezuje slovenske lovce. *»Kljub temu da je možnosti za preživljanje prostega časa vse manj, smo lahko veseli, da v lovske vrste prihajajo mlajši ljudje, in še bolj veseli, da imamo med nami tudi lovske tovarišice,«* je slikovito povedal slavnostni govornik. Po njegovih besedah je lovsko tradicija na slovenskih tleh del dediščine, zato slovenskih lovcev in lovske organizacije ne morejo zamajati nobene politične spremembe. *»Politični sistemi in politiki se menjavajo, slovenski lovci pa ostajamo. Zvesti smo zeleni barvi, našemu lovskemu kroju in privrženi načelom plemenitega delovanja v korist varovanja narave in divjadi,«* je še izpostavil Kovšca. Lovcem iz Prekmurja je čestital ob stoletnem jubileju in voščilu dodal še čestitko Prekmurskim rogistom ob njihovi 50-letnici delovanja. Vsem članom zelene bratovščine je ob koncu govora zaželel tudi dober pogled.

Foto: Marjan Tos

Slavnostni govornik – predsednik Državnega sveta Republike Slovenije in lovec Alojz Kovšca

koncu le sprejete takšne zakonske rešitve, ki bodo lovstvu omogočile nemoteno nadaljevanje več kot stoletnega poslanstva. *»V zadnjih nekaj letih smo na področju lovstva dosegli več vsebinskih sprememb, na katere se moramo še sami navaditi. Pri tem pa ne smemo pozabiti naše lovske etike, ki je ne glede na spremembe*

Pester kulturni program

Med govori so odmevale tudi lovske pesmi in zadoneli so lovski rogovi. Da so tudi prekmurski lovci veseli ljudje in radi zapojejo, so potrdili člani **Pevskega društva prekmurskih lovcev**. Ubrano so zapeli in z lovsko napitnico na koncu vedrega nastopa nazdravili stoletnici ZLD Prekmurje

Popravek

V članku *Strelsko tekmovanje ZLD Prekmurje 2022*, ki je bil objavljen v reviji *Lovec*, 11/2022, na straneh 539 in 540, je napačno navedeno ime vodje organizacije prireditve oziroma predsednika Komisije za lovsko strelstvo. Le-ta je **Slavko Gomboc** in ne **Daniel Šinko**, kot sem nehote napačno zapisal.

Za napako se opravičujem.
Peter Novak

Prekmurški rogisti so praznovali 50-letnico delovanja.

in »abrahamu« lovskih rogistov. Organizatorji kulturnega programa so petju in nastopu rogistov dodali še kanček nepozabnega prekmurskega kulturnega izročila ter nežnega panonskega melosa. Zanj so poskrbeli člani skupine **Falajček**. To je bil svojevrsten vrhunec kulturnega programa, s katerim so organizatorji ne samo predstavili delček izjemne glasbene dediščine v deželi na levem bregu Mure, temveč tudi povezanost lovstva z mladimi, ki cenijo in spoštujejo kulturno izročilo ter tradicijo. Najkrajše zapisano: izvorno, domiselno in prijetno doživetje nežnih prekmurskih melodij, ki so jih v nadaljevanju v drugačnih, mnogo glasnejših tonih nadgradili lovski rogisti.

Ob tem naj zapišemo, da je bil posebnega pozdrava in glasnega aplavza obiskovalcev deležen edini še živeči ustanovni član Prekmurskih rogistov **Anton Vidonja**. Vidno ganjen je sprejel prisrčne pozdrave tovarišev z odra, ki nadaljujejo tradicijo, ki sta jo na pobudo pokojnega lovca in kinologa **Vladimirja Pfeiferja** zakoličila prof. **Jože Grlec** in on.

Naj zgoj spomnimo, da društvo **Prekmurški lovski rogisti** deluje od leta 1972 in je najstarejša skupina rogistov v Sloveniji. Do leta 1999 jo je vodil starosta slovenskih rogistov prof. Grlec, za njim pa je postal umetniški vodja skupine prof. **Stanko Peterka**. Leta 2003 se je skupina registrirala v **Kulturno umetniško društvo (KUD) Prekmurški rogisti** in trenutno šteje trinajst članov. Na leto ima društvo okrog 40 nastopov, in to ne le v Sloveniji, ampak večkrat tudi v tujini (na Madžarskem, Hrvaškem, Avstriji in drugod). Največ nastopov je povezanih z lovstvom, veliko pa nastopajo tudi ob drugih priložnostih, kot so spominske maše, športne prireditve, občinski prazniki in drugo. Neutrudni predsednik KUD Prekmurški rogisti je **Rudi Slogovič**, sicer član Lovske družine Negova in rogist z dušo in srcem. Takšni so sicer vsi prekmurški rogisti in zven njihovih lovskih rogov bo zagotovo tudi v prihodnje odmeval na levem in desnem bregu reke Mure, pa tudi na številnih lovskih kulturnih prireditvah in dogodkih širom

Ustanovni član Prekmurskih rogistov Anton Vidonja (desno)

Slovenije in zunaj meja, kjer so prekmurški rogisti dobro znani kot uspešni ambasadorji slovenske lovske kulture.

Ob stoletnici organiziranega lovstva v Prekmurju in 50-letnici Prekmurskih rogistov je predsednik LZS mag. Lado Bradač podelil ZLD Prekmurje plaketo LZS. Sledila so priznanja in plakete predstavnikov nekaterih območnih lovskih zvez, ki so bili na slovesnosti v Murski Soboti. Posebno spominsko plaketo je Prekmurškim rogistom izročil tudi predsednik mariborskih rogistov **Slavko Štiberc**.

Druženje po slavnostni prireditvi

Čestitke in priznanja so kar deževala z vseh strani in praznik se je končal tam, kjer se je začel: v predverju gledališke dvorane, kjer je bilo krajše družabno srečanje z obujanjem spominov. Naj med njimi omenim zgoj kratko spominjanje Antona Vidonje, ustanovnega člana rogistov. Povedal mi je, da so bili začetki težki,

da je bilo potrebno veliko trdega dela, dobre volje in vztrajnosti ter da so se prvi rogisti soočali tudi z nerazumevanjem v lovskih vrstah. Vztrajali so in kmalu postali nepogrešljivi na slovenski lovski glasbeni sceni. Pri tem je omenil veliko podporo takratnega predsednika LZS generala **Rada Pehačka**. »Bil je vedrega značaja, vedno dobre volje in nas je odločno podprl, zato sem mu še danes hvaležen,« je spominjanje sklenil Vidonja. Na lovski rog ne trobi več, saj so leta opravila svoje. Rad pa obišče prireditve, na katerih zven lovskih rogov doda mogočnost lovskega muziciranja.

Vsega naštetega je bilo v Murski Soboti v izobilju. Ob stoletnici so izdali krajši zbornik s pregledom zgodovine organiziranega lovstva v Prekmurju, ki ga je uredil dr. Kōveš. Gostom so podelili tudi lično izdelane spominske značke. Praznik, ki bo ostal trajno zapisan v kronologiji ZLD Prekmurje.

Dr. Marjan Toš

LZ Maribor v letu 2022

Upravni odbor Lovske zveze (LZ) Maribor je ugotovil, da so praktično že izpolnili večino letošnjega obsežnega programa. Ostala so jim zgoj zaključna dela pri projektu sodobne ekološke učilnice, ki jo urejajo v okviru obsežnega projekta *Zelena ekotočka* Štajerske. Kot je povedal predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman**, je projekt finančno omogočilo veliko lokalnih skupnosti, saj je namenjen ekološkemu ozaveščanju in okoljski vzgoji mladine, predšolskih in šolskih otrok. Z nekaterimi občinami se za sodelovanje še dogovarjajo.

Upravni odbor LZ Maribor je izrekel zahvalo tudi vsem sodelavcem projekta *Praznik lovske kulture*, ki je bil skupaj s prireditvijo *Dnevi lovskega strelstva* septembra na Pragerskem in je izjemno uspel. Sprejeli so sklep o podelitvi priznanj LZ Maribor dramatik **Tonetu Partljiču** in dramskemu igralcu **Bojanu Marševiču**, scenaristu in voditelju programa **Stanislavu Kocutarju**, sicer članu Lovske družine Kamnica, pa znak za lovske zasluge.

Po delovnem srečanju vodstva je predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman** podelil spominsko darilo strokovnemu tajniku zveze **Božidarju Kuneju** ob njegovem »malem abrahamu«, to je za 40. rojstni dan. Ob tej

Predsednik LZ Maribor Marjan Gselman (levo) je podelil spominsko darilo strokovnemu tajniku Božidarju Kuneju.

priložnosti se mu je tudi zahvalil za predano delo v dobro lovske organizacije in za njegovo iskreno lovsko tovarštvo, ki ga na veliko razdaja na vsakem koraku. Jubilat se je zahvalil za pozornost in čestitke ter poudaril dobro sodelovanje z vsemi člani vodstvene ekipe LZ Maribor, ki odgovorno opravljajo svoje naloge in opravila na področju, za katerega so zadolženi. Prav zaradi dobre ekipe in skupnih prizadevanj rezultati dela nikoli niso izostali in tudi leto 2022 bo v kroniki LZ Maribor zapisano kot eno od izjemno delovno uspešnih, je še dejal Kunej pred običajno »lovska zdravico«.

Marjan Toš

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Ivo Ferkolj, LD Otočec

90 let

Anton Volbenk Demšar, LD Rakek

Emil Ferencek, LD Kobilje

Karel Horvat, LD Pečarovci

Jože Kocjan, LD Globoko

Ivan Krajnc, LD Ljubno

Ivan Smrkolj, LD Mlinše

Štefan Starc, LD Lož - Stari trg

85 let

Erik Alatič, LD Ljutomer

Anton Andlovic, LD Nanos

Jožef Dremelj, LD Pšata

Bogomir Korošec,

LD Šmartno na Pohorju

Anton Korošec, LD Lukovica

Maksimilijan Lebar,

LD Križevci pri Ljutomeru

Andrej Mekina, LD Rakek

Stanislav Napast, LD Črešnjevce

Jože Novak, LD Suha krajina

Vilibald Plevel, LD Komenda

Štefan Podjavoršek, LD Dolič

80 let

Dimitrij Brezovšček, LD Borovnica

Ivan Garmut, LD Janžev Vrh

Franc Gorjup, LD Hrenovice

Anton Gregorčič, LD Mokronog

Borut Jesenko, LD Tuhinj

Martin Jurkovič, LD Kamnica

Janez Kocijančič, LD Begunjsčica

Julijana Končan, LD Horjul

Štefan Lapanja, LD Jelenk

Vid Meršol, LD Otočec

Ivan Mešiček,

LD Log Šentvid pri Grobelnem

Franc Ozanič, LD Boč na Kozjaku

Janez Pahulje, LD Šenčur

Božidar Pekarovič,

LD Grmada Celje

Rudolf Peric, LD Udenboršt

Ivan Pivk, LD Dole nad Idrijo

Anton Plaznik, LD Makole

Ivan Praznik, LD Orlica

Rafael Rotovnik, LD Velenje

Ivan Vrenčur, LD Puščava

Anton Zupančič, LD Orehovica

75 let

Franko Bajt, LD Trnovski gozd

Sergij Bertok, LD Koper

Matjaž Falkner, LD Otočec

Andrej Grebenšek, LD Velenje

Alojz Kapun, LD Poljskava

Franc Kene, LD Globoko

Silvester Kos, LD Bistra

Jože Kos, LD Dobrova

Jože Kraljič, LD Dobropolje

Mihael Krečič, LD Vipava

Miha Laznik, LD Muta

Ute Logar, LD Solčava

Anton Milek, LD Adlešiči

Rajko Napatnik, LD Pogorevc

Štefan Peternel, LD Poljane

Anton Povše, LD Škocjan

Janez Premk, LD Vodice

Bogdan Saksida, LD Hubelj

Silvo Skaza, LD Vojnik

Slobodan Sokolič, LD Pišce

Nikola Stanojevič, LD Zreče

Izidor Špacapan, LD Lijak

Jožef Šuler,

LD Strojna Ravne na Koroškem

Janez Urankar, LD Moravče

70 let

Vital Akrapovič, LD Dekani

Franc Arcet, LD Dobrna

Alojz Bizjak,

LD Studenec - Veliki Trn

Ivan Bulatovič,

LD Šentilj v Slovenskih goricah

Anton Butkovič, LD Artiče

Janez Dedek, LD Prestranek

Zarjo Drnovšček, LD Dobrovo

Ivan Gaube,

LD Gaj nad Mariborom

Ivan Gaube, LD Ljutomer

Milan Globokar, LD Krka

Nikolaj Gönter, LD Dobrovnik

Ludvik Hajdinjak, LD Bled

Silvo Jere, LD Prosenjakovci

Anton Kokol, LD Juršinci

Pavel Kovač, LD Dobrovnik

Tomislav Kralj, LD Jamnica

Jožef Kreml,

LD Dobrava v Slovenskih goricah

Branko Lavrinc, LD Kapla

Franc Majer, LD Šentilj v

Slovenskih goricah

Štefan Merkač,

LD Strojna Ravne na Koroškem

Nikolaj Mladenovič, LD Kropa

Božo Novoselič, LD Koper

Marjan Obreza, LD Golavabuka

Janko Ogorevc, LD Sevnica

Silvo Oven, LD Ivančna Gorica

Branko Predovič, LD Suhor

Janez Rakuša, LD Ljutomer

Vladimir Repenšek,

LD Rečica ob Savinji

Srečko Šmon, LD Vitanje

Srečko Štraus,

LD Šmarje pri Jelšah

Marjan Šuman,

LD Lenart v Slovenskih goricah

Darko Urleb, LD Ruše

Dušan Valenčič,

LD Gradišče Košana

Marjan Vidmar,

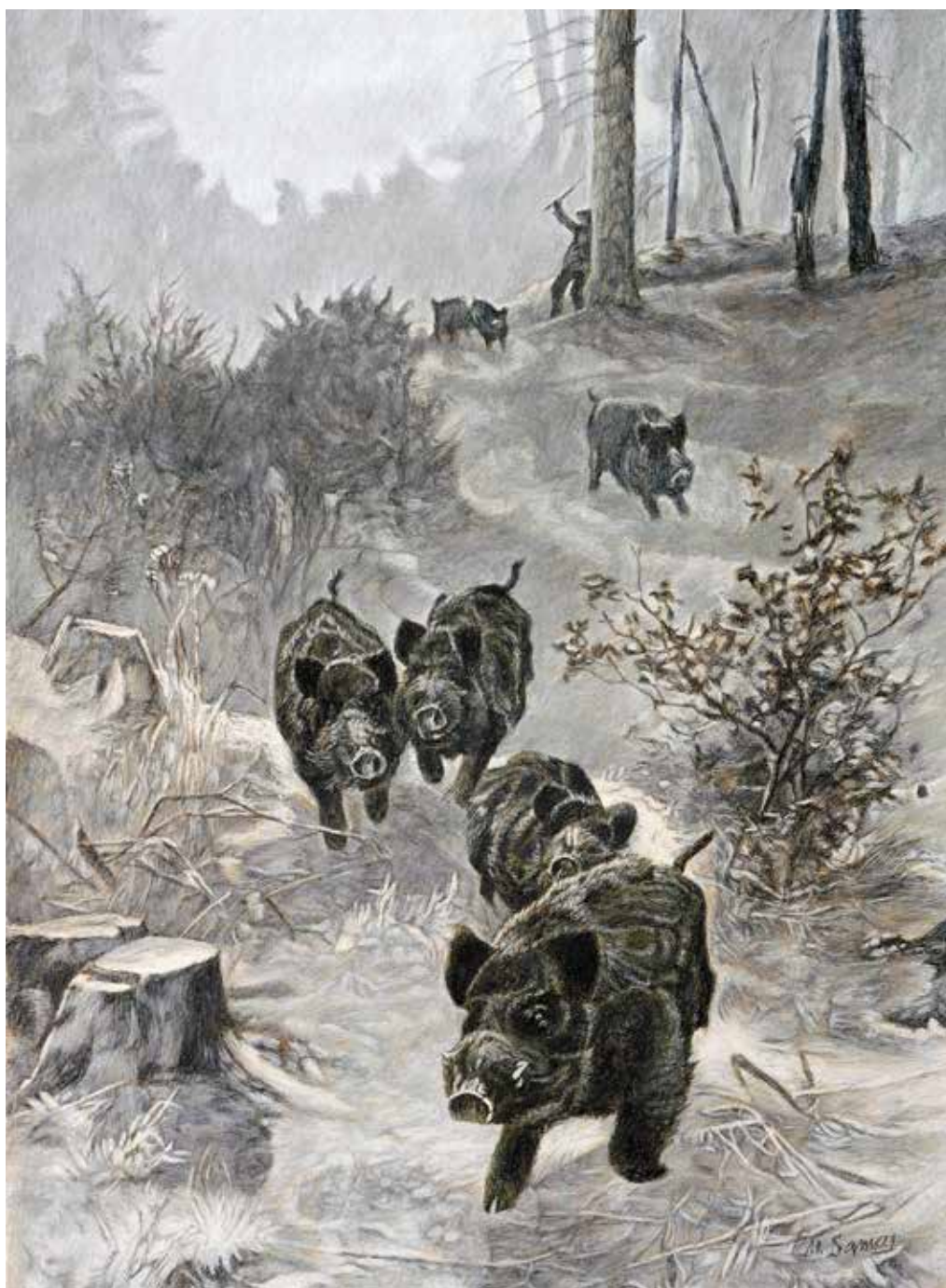
LD Tabor Dornberk - Branik

Anton Vrh, LD Marezige

Branimir Žerdin, LD Ig

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Narisal: Milán Samar

Lovski tabor mladih ZLD Novo mesto 2022

Zveza lovskih družin (ZLD) Novo mesto, ki ji predseduje **Franc Jarc**, je že devetič organizirala tridnevni *Lovski tabor mladih*. Že četrtič je organizacija potekala v sodelovanju z **Lovsko družino (LD) Mirna Peč**, katere starešina **Karol Zagorc** se zavzema za izobraževanje mladih in širjenje ugleda lovstva med ljudmi, ki našega dela ne poznajo dovolj. Tabor je potekal na obronkih gozdov prelepe globodolske kotline, pri lovskem domu mirnopaških lovcev. Vodja tabora je bil dolgoletni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**, pomagali so mu **Lambert Pate**, **Tone Perko**, **Janez Rajar**, **Sandi Slak** in **Srečko Lužar**, vsi člani LD Mirna Peč. Za fotografijo je skrbel **Jure Pekolj**, član LD Dobrnich, v kuhinji pa nas je razvajal najboljši kuhar na svetu, **Uroš Šporar - Uri**, sicer član LD Toplice. Za prenočevanje smo postavili velik vojaški šotor, ki nam ga vsako leto brezplačno in dobrodušno posodi ter pomaga postaviti **Božidar Jerčič**, član LD Velika Loka. Za celodnevno varovanje so poskrbeli: prvi dan **Rado Radović**, policist in član LD Mirna Peč, in **Vinko Novak**, član LD Dobrnich, drugi dan pa **Peter Lavrič**, varnostnik in član LD Novo mesto, in **Janez Rajar**, član LD Mirna Peč.

Naravovarstveno naravnan program

Program izobraževanja je bil naravovarstveno naravnan. Že takoj na začetku je zdravnik **Rok Mežnar**, član LD Trdinov vrh, otroke poučil o prvi pomoči pri poškodbah in še posebno, kako ukrepati ob piku insektov in kač. Otroke je pohvalil in bil kar malo presenečen nad njihovim znanjem v povezavi s predavano temo. Otroci naj bi

se na taboru privadili življenja v naravi, preživeti v naravi, zakuriti ogenj in si pripraviti nujen obrok. Z **Marjanom Grahom** z Zavoda za gozdove Slovenije so spoznavali drevesne in grmovne vrste. Živalske vrste gozdne in kulturne krajine ter sledi divjadi je poučeval predsednik ZLD Novo mesto Jarc. O lovskih napravah in objektih ter delih v lovišču, ki jih opravljamo lovci, je predaval Pate, sicer član Upravnega odbora ZLD Novo mesto. Zgodovino lova na polhe in pomembnost tega lova nekdanj in zdaj je otrokom prav tako predstavil Pate, ki je pri predavanju sodeloval z **Brankom Tolarjem**, članom Častnega radsodišča ZLD Novo mesto in članom LD Toplice, ki si je na svojem domu ustvaril pravi polharski muzej. Posnetke iz muzejske zbirke pa tudi eksponate, kot so pasti vseh vrst in izdelke iz kožic polhov, je prinesel s seboj, da so jih otroci lahko videli. Verjamemo, da bo jeseni veliko otrok, ki so se udeležili tabora, želelo sodelovati na polharjenju, ki je pri nas, še posebno v Suhi krajini, še kako živo.

Kaj se je še dogajalo?

Udeleženci tabora so se pomerili v streljanju z zračno puško in streljanju z lokom. Streljanje z zračno puško je vodil **Franc Gačnik**, član LD Mirna Peč, streljanje z lokom pa **Neje Henigman**, član LD Toplice. Doseženi rezultati so bili izvrstni. Lovske pse, ki jih lovci uporabljamo za lov, še posebej krvosledce, je predstavil **Peter Lavrič**, član LD Novo mesto, ki s svojim krvosledcem dosega izvrstne rezultate. Otroci so si delo s krvosledcem lahko ogledali v živo. Zaradi velikega zanimanja otrok za lovske pse je pričakovati, da bodo kmalu želeli nabaviti tudi sami svojega, če prej ne, ko bodo dovolj stari, da bodo stopili v lovske vrste. Pri nas

Foto: Stane Gabrijel

S svojo kuho nas je razvajal najboljši kuhar na svetu, Uroš Šporar - Uri, sicer član LD Toplice.

otroci vsako leto izdelujejo tudi različne izdelke. V prejšnjih letih so izdelovali lovske preže, jasli za krmljenje divjadi, kaluže in ptičje krmilnice. Letos smo se odločili, da bomo izdelali ptičje valilnice kot pomoč pticam, ki v gozdovih ne najdejo več dovolj dupel. Lastniki namreč stara drevesa posekajo in gozd nekako očistijo. Varovanje starih dreves z dupli je zapisano le v gozdnih gospodarskih načrtih, resnica pa je povsem drugačna. Material za ptičje valilnice je pripravil in podaril **Robert Florjančič**, mizar in član LD Trebelno, čigar trije otroci so se tudi udeležili tabora. Praktično delo sta vodila in otrokom nudila strokovno pomoč **Jože Zupančič** in **Marko Barle**, oba mizarja in člana LD Dobrnich. Za izjemno zanimivost je poskrbel priznani

in svetovno znani sokolar **Robert Nedanovski** iz Šentjerneja, ki je prišel s svojimi sokoli in orli ter psi šarivci. Predstavitve so je prišlo poleg otrok in lovcev ogledat tudi več staršev in drugih sorodnikov.

Tabor je uspel – tako kot vsako leto!

Ob zaključku smo z učenci, starši in njihovimi svojci opravili analizo tridnevnega tabora. Seznanili smo jih, da tabor financira **Lovska zveza Slovenije (LZS)** iz sredstev članarin slovenskih lovcev brez državne ali katere druge pomoči, kar menimo, da je zelo pomembno. Vodje tabora, predavatelji in vsi organizatorji delo opravijo brezplačno. Otroci in vodje ter predavatelji so prejeli spominske majice, potiskane z logotipom ZLD Novo mesto in napisom *Lovski tabor mladih 2022, ZLD Novo mesto*. Otrokom smo razdelili potrdila o udeležbi na taboru in tudi različno promocijsko lovsko gradivo, ki ga je izdala LZS. Zahvalili smo se vsem za brezplačno delo in staršem, da so nam zaupali otroke, ter vse povabili na skupno kosilo, ki ga je organizator tabora tako kot vsako leto pripravil za vse otroke in njihove sorodnike, pa tudi za vse sodelujoče lovce. Hvala vsem otrokom, staršem in lovcem za pomoč ter sodelovanje na še enem taboru naše lovske zveze.

*Stane Gabrijel,
lovski mojster*

Foto: Stane Gabrijel

Otroci in vodje ter predavatelji so prejeli spominske majice, potiskane z logotipom ZLD Novo mesto in napisom Lovski tabor mladih 2022, ZLD Novo mesto. Otrokom smo razdelili potrdila o udeležbi na taboru in tudi različno promocijsko lovsko gradivo, ki ga je izdala LZS.

Narisal: Vital Šuligoj

LOVSKI OBIČAJI

Lovci imajo svoje navade in običaje, s katerimi ponosno kažejo svetu, da pripadajo zeleni bratovščini. Na glavi nosijo zelen klobuk, za katerega imajo zataknjeno zeleno vejico jelke ali smreke. Če imajo vejico na desni strani klobuka, preostalim sporočajo, da so tisti dan lovsko pravično uplenili divjad. Lovci imajo vedno oblečena zelena oblačila, kadar pa gredo na lovske prireditve, si oblečejo svečano lovsko uniformo. Med lovske običaje spada tudi odnos lovcev do narave in živali. Uplenjeni divjadi z zadnjim grižljajem – vejico, ki jo zataknejo divjadi v gobec –, izkažemo spoštovanje in zahvalo.

Ni pa v vseh državah tako! Zato smo slovenski lovci lahko zelo ponosni na svoje lovske običaje in na to, da gojimo tako spoštljiv odnos do narave in divjadi. Res lepo je biti lovec v deželi tej!

PREBERI SPODNJE STAVKE IN SI OB TEM DOBRO OGLEJ ILUSTRACIJE. MANJKAJOČE BESEDE VPIŠI NA ČRTE. POPOLN STAVEK ŠE ENKRAT PREBERI.

NOSI NA GLAVI
ZELEN

S SVEŽE
ODTRGANO

SMREKE
ALI JELKE.

_____ NOSI NA GLAVI ZELEN _____ S SVEŽE ODTRGANO _____ SMREKE ALI JELKE.

LOVCI V
ZNAMENJE
SPOŠTOVANJA
UPLENJENEMU

DAJO ZADNJI
GRIŽLJAJ.

LOVCI V ZNAMENJE SPOŠTOVANJA UPLENJENEMU _____ IN _____ DAJO ZADNJI GRIŽLJAJ.

KOLIKOR
SE IVJE NA

NA

BLESTI,
TOLIKO

PRIHODNJE
LETO ZORI.

KOLIKOR SE IVJE NA _____ NA _____ BLESTI, TOLIKO _____ PRIHODNJE LETO ZORI. (slovenski pregovor)

Domača naloga za mladega lovca

Mladi lovci bodo z zabavnimi in poučnimi domačimi nalogami spoznavali gozdni prostor ter živali v njem. Vsaka domača naloga naj bo napisana na svojem listu in vložena v mapo z naslovom Mladi lovec.

Te zanima, kakšna je lovška uniforma? Prosi lovca, naj ti jo pokaže. Na glavo si ponosno nadeni zelen lovski klobuk in na levo stran zatakni zeleno vejico. Se že počutiš kot pravi lovec? Z lovцем se pogovorita, kaj vse še spada k lovskim običajem in na kakšne načine slovenski lovci izkazujemo spoštovanje do divjadi in narave.

Na list papirja nariši sebe z zelenim lovskim klobukom. Poleg pripiši, katere naloge bi kot lovec najraje opravljal v lovišču. Krmil divjad pozimi? Ali pa bi morda skrit v goščavi opazoval živali z daljnogledom? Zamisli si, kakšen bi bil tvoj dan, ki bi ga preživel kot lovec.

Foto: Peter Fabiani

Praznik lovcev na Dvorcu Visoko

Občina Gorenja vas - Poljane se že več kot desetletje trudi, da bi pestro zgodovino Dvorca na Visokem prikazala v sedanjosti. Naši predniki so že veliko naredili, naša naloga pa je, da to vsebino na primeren in zanimiv način umestimo v zdajšnji čas.

Lovstvo, varovanje narave in nadzor nad divjadjo imajo tod že večstoletno tradicijo, saj loški urbarji omenjeno okolje v povezavi z lovstvom omenjajo že v 12. stoletju. V knjigi **Pavleta Hafnerja** *Ta stara dobra kuha* je zapisano, »da so že v času rod-bine Kalan v 18. in 19. stoletju

Foto: Osebnih arhiv Milana Čadeža

Lovsko omizje

na Dvorcu Visoko imeli lovsko tradicijo.« Navedeno je tudi: »Ob godu svetega Huberta, zavetnika lovcev, so se poljanski lovci prišli zahvalit gospodarjem Kalanom

za dovoljenje za lov v njihovem gozdu. Gospodarja sta nato lovce povabila na pojedino.«

Letos je bilo prvič, da smo pripravili v petek, 7. oktobra, lovsko

večerjo, v soboto, 8. oktobra, pa po dopoldanskem lovu še lovsko gostijo. Prav kakovostna kuhinja je tisto, kar želimo ponuditi na Dvorcu Visoko. Glede na vse omenjene danosti imate lovci pri meni prednost. Na lovski večerji sem se ob povabljenih gostih dobro počutil in lovsko organizacijo še bolje spoznal.

Moja vizija je dobro sodelovanje z **Lovsko zvezo Slovenije** in da bi *Lovski praznik* v Poljanski dolini postal ob godu sv. Huberta vsakoletni protokolarni dogodek lovcev.

Milan Čadež,
župan Občine
Gorenja vas - Poljane

Babnopoljska polharska noč

Lovska družina (LD) Babno Polje je prvo soboto v oktobru leta 2022 organizirala posebno in že tradicionalno polharsko noč. Polhanje ima v Babnem Polju – kraj velja za najhladnejši naseljeni kraj v Sloveniji –, bogato tradicijo in tudi vsi trije ustanovni člani naše lovske družine (**Vinko Poje (Petraš)**, **Janez Troha (Brus)** in **Janez Ule (Slane)**) so bili strastni polharji, ki so svoje lovsko in polharsko znanje prenesli na mlajše člane babnopoljske zelene bratovščine. V naši lovski družini tako vedno, ko sta dobra poljska sezona in lepo vreme, organiziramo polharsko noč. Po navadi sovпада z bolj populistično nočjo, ki jo organizirajo pri bližnjem gradu Snežnik v Kozariščah v Loški dolini (tam je tudi polharski muzej), a naša prireditev je skromnejša in brez velikega »pompa« z željo po lovskem druženju. Zamisel za organizacijo takšnih prireditev je pred desetletji dal naš dolgoletni član **Srečko Troha**.

Tokrat je bila noč vremensko skoraj idealna, pretežno jasna in le z nekaj lahnega vetriča. Dobili smo se že ob 14. uri in šli nastavit pasti na bližnje stave. V Babnem Polju lesenim pastem rečemo »škrinjce« in marsikdo uporablja več desetletij stare pasti, označene s starimi hišnimi številkami, ki že leta ne veljajo več. Kot vemo, pasti stopalke za lov polhov, ki so jih dolgo uporabljali pri lovu na tako imenovanih polšinah (domovanih polhov v zemlji), niso dovoljene. Vsega skupaj smo v lepi noči ujeli kar 60 polhov, kar je bogat ulov in vsi navzoči so bili zadovoljni. Glavni organizacije polharske noči sta tokrat prevzela starešina **Rajko Troha** in gospodar **Bojan Mlakar**, po svojih močeh so pomagali še **Tomaž Mlakar**, **Milorad Stojanović** in gost iz LD Sabotin – **Danilo Štekar**, ki vedno rad tovariško pomaga, s pecivom pa so nas založile naše vrle soproge. Polharji so ulovljene polhe shranili v hladilne skrinje in jih namenili pomembnemu delu zimске prehrane. Pri nas in v Loški dolini so priljubljeni pečeni polhi

Foto: Bojan Mlakar

Babnopoljska polharska družina med druženjem pri koči na Županovem laz

na krompirju, o katerih pišejo tudi kuharske knjige.

Tudi takšne noči ob polharskem ognju – tokrat nas je zabaval celo harmonikar –, so priložnost za krepitev vezi med našimi člani in lovci iz drugih organizacij, ki radi zahajajo k nam. Noči sta se tokrat udeležila še naša častna člana iz sosednje Hrvaške **Antun Arh** in **Ivica Križ**. Zanimivo, da je lov na polhe priljubljen tudi v hrvaškem Gorskem kotarju, malce

južneje, v Bosni in Hercegovini, pa je polh zavarovana žival, saj naj bi bil koristen za kmetijstvo in gozdarstvo. Navzoči so pohvalili organizacijo in obljubili, da bodo prihodnjic znova prišli. Za konec še posrečen rek, ki sem ga slišal med babnopoljskimi polharji: »Kadar so polhi, jih je dovolj za vse. Ko jih ni, pa jih ni za nikogar!«

Jane Weber,
tajnik LD Babno Polje

LD Pugled se je predstavila na Dnevih četrtne skupnosti Sostro

Četrtna skupnost Sostro, ki deluje pod okriljem Mestne občine Ljubljana (MOL), je v Podmolniku 27. in 28. avgusta 2022 organizirala Dneve četrtne skupnosti Sostro in Konjeniški dan, na katerih so se predstavila številna društva, ki delujejo na tamkajšnjem območju in med njimi je bila tudi Lovska družina (LD) Pugled. Program je bil v soboto, 27. avgusta, zelo pester, saj je poleg predstavitve številnih društev zajemal še animacijski program za otroke, razne športne igre in degustacijo domačih kulinaričnih izdelkov.

Kot že omenjeno, se je na priložnostni stojnici, ki je bila v ta namen »okrašena« v lovskem stilu z lovskimi trofejami in promocijskim materialom Lovske zveze Slovenije (LZS) in z velikim loncem lovskega bograča, predstavila tudi LD Pugled. Omenjena lovska družina s površino 5700 ha spada med ene največjih po skupni površini v Zvezi lovskih druščin Zasavje. Trenutno šteje 53 članov, od katerih sta tudi dva pripravnika. Glavna lovna divjad so divji prašiči in srnjad ter prehodno tudi jelenjad. V letu 2021 so lovci v lovišču odstrelili 130 divjih prašičev, 110 osebkov srnjadi in štiri osebkove jelenjadi. LD Pugled žal nima svojega lovskega doma, zato se sestaja v prostorih, ki jih je dobila v uporabo od MOL-a. Lovsko zbiralnico za prevzem in odkup uplenjene divjadi so uredili z najemom prostora pri enem od njihovih članov. Med drugim upravljajo tudi z 12 krmišči in 25 visokimi lovskimi prežami.

Že mesec pred omenjenim dogodkom me je na sedežu LZS v Ljubljani obiskal njihov novi starešina Miki Grčar in zaprosil za promocijsko gradivo LZS, ki bi ga predstavili na svoji stojnici. Z Gregorjem Bolčino, ki je na LZS skrbnik Komisije Mladi in lovstvo, sva pripravila dva paketa gradiva, med katerim je bilo največ zloženik *Varujmo naravo*, pa brošuric o stopinjah in sledovih živali v naravi, plakatov s prikazom parkljarjev in ptic ter vedno nepogrešljive lovske karte *Črni peter* in *Spomin*. Dodala sva tudi zajeten sveženj izvodov revije *Lovec*. Ker se je bližalo novo šolsko leto, sva priložila še nekaj šolskih urnikov z lovskimi motivi. Ob tej priložnosti sem dobil še

povabilo, da jih ob dogodku tudi obiščem na njihovi stojnici, kar sem pozneje z velikim veseljem tudi storil.

Stojnica je bila dobro obiskana

Sobota na dan prireditve je bila dopoldan deževna in oblačna. Najbolj me je skrbelo, da bo dež namočil stojnico z vsem, kar bo na njej in bo vse mokro. Popoldne je kot za stavo dež ponehal in ko sem se pripeljal na ogromen prireditveni prostor na travniku v Podmolniku, se je začelo kazati celo rahlo sonce. Stojnico LD Pugled sem opazil že na daleč, tudi vrvež ljudi okoli nje, še bolj pa mi je zadišalo po lovskem

lovu, lovski prireditvi, saj je »svet res majhen« in sta zagotovo prav lovsko tovarištvo in druženje tisto, kar vse nas lovce povezuje in je neko najbolj enostavno jamstvo za naš nadaljnji obstoj.

Pomladiti moramo svoje vrste

Na poti domov sem razmišljal o podatku iz statistike LZS, da je povprečna starost slovenskega lovca skoraj 57 let in da moramo nujno pomladiti svoje vrste, če želimo »stati in obstati« v tem vrvežu novodobne družbe. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da lovske vrste vsak dan zapusti (umre) vsaj en lovec in nas je iz leta v leto manj. Morda je tudi

Foto: Osební arhiv Božá Zakrajškó

Staro in novo vodstvo LD Pugled skupaj z direktorjem Strokovne službe LZS mag. Božom Zakrajškom (desno)

bograču. Starešina in vsi prisotni lovci so me prisrčno pozdravili. Nekateri od njih sem že poznal, bilo pa je tudi veliko mladih novopečenih lovcev in sledilo je prijetno lovsko druženje ob pokušini čudovitega lovskega bograča ter kapljici rujnega. Vesel sem bil, ko sem opazoval številne družine z otroki, ki so prišle do stojnice, kjer so jih prijazni lovci postregli z lovsko kulinarično dobroto, jim pokazali lovske trofeje, odgovarjali na razna vprašanja o lovu in lovcih ter se z njimi družili in jim skušali prikazati svoje delo ter poslanstvo.

Kako malo je včasih potrebno, da lovci povemo in pokažemo ljudem, kaj zmoremo in za kaj smo pravzaprav poklicani, predvsem kot naravovarstveniki in skrbniki divjadi v gozdu. Naredili smo še nekaj skupnih fotografskih posnetkov, ki bodo šli v »analek« zgodovine LD Pugled. S tovariškimi stiskom rok smo se razšli z obljubo, da se bomo še kdaj srečali, morda v brunarici v Zadvoru ali na kakšnem skupnem

omenjeni dogodek, pa čeprav namenjen ozkemu delu lokalnega prebivalstva, pripomogel, da bo kdo od otrok, ki so tokrat spoznali lovce iz LD Pugled, čez nekaj let njihov novi član oziroma pripravnik. Zato se na LZS zelo zavzemamo, da je treba nadaljevati predvsem z dobro usmerjenim delom Komisije Mladi in lovstvo, ki pripravlja razpise za usposabljanje mentorjev in drugih članov, ki imajo veselje in znanje, kako delati z mladimi. Prav tako mora omenjena komisija spremljati in nuditi pomoč ter strokovne vsebine usposobljenim članicam pri stalnem in neprekinjenem delu z mladimi, ki ga je treba nenehno nadgrajevati z novimi oblikami, idejami in načini.

Ena od oblik so zagotovo tudi mladinski lovski tabori, ki so jih letos organizirale Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje, ZLD Prekmurje, ZLD Novo mesto in nazadnje še ZLD Ljubljana. Njihov glavni namen je mladim približati lovstvo in delo lovcev v lovskih družinah.

Program, ki ga je v svojem lovišču organizirala LD Taborska jama, ki spada pod okrilje ZLD Ljubljana, je bil zelo pester in je zajemal vse od predavanj o veliki in mali divjadi, o zgodovini in prikazu lovskega orožja (po končanem predavanju so se mladi tudi preizkusili v streljanju z zračno puško), o lovskih šegah in običajih. Za konec so se udeleženci udeležili večernega izhoda v lovišče in opazovali divjad ter ob vrtnitvi v tabor zakurili ogenj, spekli koruzo in pokramljali o doživetju v taboru. Prisluhnilo so tudi temi o lovski kinologiji in pasmah lovske psos ter si ogledali praktičen prikaz dela psa po umetni krvni sledi. Spremljali so še predavanje in praktični prikaz ulova ptic za namene obročkanja in sledenja ptic, pri katerem so sodelovali tudi sami. Za zaključek tabora so otroci svoja doživetja strnili v obliki prostih spisov in risb, ki jih je komisija ocenila in podelila praktične nagrade. Na slavnostni zaključek tabora so povabili tudi starše in skupaj so prisluhnilo Domžalskemu lovske-mu oktetu ter zvokom rogista.

Poziv in srčna prošnja lovskim družinam

Načeloma vsak prispevek (tudi za revijo *Lovec*) rad zaključim s sporočilom ali željo. Naj bo tokrat povod za slednje telefonski klic mladeniča iz okolice Ljubljane, ki sem ga dobil pred mesecem. Žal se ni hotel predstaviti (morda se je koga bal), mi je pa potožil, da ga neka lovska družina (neimenovana) nikakor noče sprejeti kot pripravnika. Da je poslal prošnjo kar nekajkrat in da si vodstvo stalno izmišlja izgovore, kot so: da jih je že preveč, pa da ni domačin in je njegovo stalno prebivališče daleč od njihovega lovišča, pa da imajo posebna pravila v njihovem pravilniku glede sprejema novih članov in še kaj ter me prosil za nasvet. Imel sem kar težave, kaj naj mu odgovorim; svetoval sem mu, naj poizkusi poslati svojo prošnjo za sprejem v zeleno bratovščino še kateri drugi lovski družini, ki jih je v Sloveniji kar 411. To je zvenelo malce sarkastično in bolj za šalo kot zares in najbrž mladeniča nisem ravno potolažil. Vem, da to ni osamljen primer, kot tudi vem, da ni smiselno tega posploševati, saj poznam kar nekaj lovske družine, kjer so prav veseli, da dobijo novega člana, ki bo dvignil njihovo starostno strukturo, prinesel nove mladostne moči, delovni elan in še kaj.

Zato naj veljata moj poziv in srčna prošnja lovskim družinam,

ki oklevajo s pridobivanjem novih članov, naj odprejo svoja vrata in naj bodo bolj strpni ter prizanesljivi pri sprejemanju mladih v svoje vrste. Saj ni

treba znova in znova ponavljati tiste vsakdanje »mantr«*, da na mladih svet stoji!*

Naj končam z vsem znanim znamenitim rekom *panta rei* gr-

škega misleca **Heraklita**, ki pomeni, da se vse spreminja; pa še malce tako, kot je v svoji knjigi zapisal lovec prof. dr. **Franče Avčin**, da vse teče in se obrača ter

da staro odмира in mlado prihaja. In prav je tako!

Mag. Božo Zakrajšek,
direktor Širokovne službe LZS

Kaj ostane za nami?

Lov je del življenja; lepo je doživljati naravo, posebno še, ko čutiš, da si del nje. Ko si mlad, se ne zavedaš, da je vse, kar doživljaš, časovno omejeno, misliš, da bo vedno ostalo tako. Ko pa ostariš in spoznaš, da zakoni narave veljajo tudi zate, je navadno že prepozno. Ne vzdržiš več tempa mladih, ne zmoreš več navkreber, sapa, noge so postale slabe ...

Želje ostajajo, telo pa ne more več. Ostajajo pa lepi spomini na čudovite lovske dni in noči, doživljaje, na lovske tovariše, ki jih ni več, pa na uplenjeno in neuplenjeno divjad. Spomini, lepi pa tudi manj lepi. In ko sediš v lovski sobi, pogled boža lovske trofeje, spomine, ki pričajo o minulih dneh. In ponoči, ko ne moreš spati, preštevaj lovske tovariše, ki jih ni več, spominjaš se dogodkov in – kar je najlepše – tovarštva in prijateljstva. Ni ti žal truda in vseh ur nesebičnega dela za divjad, lovstvo in druženja, niti za vse trenutke na visoki preži.

Foto: Gregor Bolčina

Navadno lovske trofeje dedičem umrlega ne pomenijo veliko, so le balast, ostanki, ki zavzemajo prostor.

Na boljšem trgu so v kakšni košari pod mizo naprodaj tudi lovske trofeje – rogovja smjakov, jelenov, gamsji roglji in merjaščevi čekani. Lovski plen neznanih pokojnih lovcev, brez podatka o času in kraju uplenitve. Redko nosijo napis kraja ali hriba in letnico. Moj oče je na zadnji strani trofejne deščice poleg kraja, datuma in ure pripisal še okoliščine,

na primer: čakal, zalaz, na klic in podobno.

Spomini trajajo do smrti. Navadno lovske trofeje dedičem umrlega ne pomenijo veliko, so le balast, ostanki, ki zavzemajo prostor. Prodajo jih in mogočno jelenje rogovje ter merjaščevi čekani krasijo »lovske« *sobe v gostilnah. Vse zgodbe, doživljaji, vse je šlo v nič. Nagačeni kožuhi*

in perjad pa navadno končajo kar v smeteh. Da se to ne zgodi, je pomembno, da lovska soba ali zbirka dobi dediča.

Lepo je videti urejeno zbirko lovskih trofej, obogateno s starim lovskim orožjem, lovskim rogom, lovsko torbo, klobukom, kakšno fotografijo ali lovsko fotografijo, diplomo in priznanji. Lovska soba šele tako kot celota zaživi in ohranja spomin na lovca in divjad, na doživljanje ter predstavlja kulturo kraja in časa. Pove vse o kulturi lovca in lastnika. Kaže tudi na njegov odnos do divjadi in narave.

Zato naj mladi lovci že od začetka sproti skrbijo, da bo njihova lovska stena ali soba urejena. Vodijo naj seznam lovskih trofej, ki naj bodo primerno razstavljene s podatki o vsakem lovu in okoliščinah uplenitve, kraju in datumu. Pametno je voditi lovski dnevnik lovov, dogodke in zapise, kajti z leti gre vse v pozabo. Vse to lahko dopolnijo s fotoalbumi ali filmskimi zapisi lovov, družabnih srečanj in vsega dogajanja v lovskih družinah.

Andrej Rant

Hubertova maša v Bogojini

Lovska družina (LD) Bogojina je po dveh letih epidemije covid-19 v nedeljo, 21. avgusta 2022, z mašo ob lovski koči v Bogojanskem logu zaznamovala spomin na velikega

zaščitnika narave in lovstva – svetega Huberta.

Predsednik LD Bogojina **Martin Cipot** je pozdravil vse goste, posebno tiste iz Lenarta in Moravč, ter spregovoril o pomenu praznika. Prireditve se je udeležilo kar nekaj županov. Prisotne sta nagovorila tudi domači žu-

Foto: Peter Novak

Župnik dr. Stanislav Zver je v pridigi poudaril pomen zelene bratovščine za okolje in vse nas.

Foto: Peter Novak

Prekmurški rogisti so popestrili prireditev.

pan **Alojz Glavač** in predsednik Zveze lovskih družin Prekmurje dr. **Arpad Köveš**. Oba sta poudarila pomen prireditve za domačo lovsko družino in širšo skupnost v Krajinskem parku Goričko.

Za uvod so poskrbeli **Prekmurški rogisti**. Bogojanski župnik dr. **Stanislav Zver** je nazorno

opisal okoljske razmere doma in po svetu. Dejal je tudi, da se je škof Hubert spremenil, kot bi se morali spremeniti tudi mi v svojem obnašanju do narave. Posebej je pohvalil zeleno bratovščino za trud, ki ga vlaga za ohranitev zdravega okolja.

Predsednik LD Bogojina **Cipot**

je ob tej priložnosti podelil priznanja domačim lovcem za delo in zasluge. Zlati znak za lovske zasluge so prejeli: **Zlatko Friš, Anton Klar, Dušan Penica,**

Dušan Vugrinec in Drago Žalig. Jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji je prejel **Vladimir Kolman.** Za več kot 35 let lovskega staža so do-

bili priznanje: **Franc Gjerek, Dušan Vugrinec, Jožef Horvat, Tomislav Rituper, Milan Ošljaj ml. in Štefan Horvat.** Za pestro kulinarično ponud-

bo so poskrbeli domači lovci, za dobro voljo in srbeče pete pa ansambel s štajerskega konca.

Peter Novak

Lovci posadili lipo pokojnemu lovcu

Lovska družina (LD) Bakovci - Lipovci je ob lovskem domu v lovskem revirju v Müzгах v nedeljo, 7. avgusta 2022, pripravila spominsko slovesnost, na kateri so lovci slavnostno in čustveno posadili spominsko lipo v spomin pokojnemu lovcu **Karlu Drago Grlecu**, ki je bil doma iz Murske Sobote in je bil dolgoletni član lovske organizacije.

Tamkajšnji lovci so pred mnogimi leti uredili spominski park, v katerem sadijo lipe za pokojne lovce. Da bi bil spomin na lovskega tovariša še dolgo živ in da se vez med njimi ne bi pretrgala, so se lovci odločili in v spominskem parku na slavnosten način posadili lipo v njegov spomin. Preden so jo posadili, so izkopal jamo in vanjo postavili lipo, nato pa so se zbrali okrog nje in eden za drugim z lopato k lipi dodali košček zem-

Foto: Bojan Žerdin

Lipo, posajeno v spomin na Karla Draga Grleca, je blagoslovil župnik dr. Franc Zorec.

lje, kar je bilo najbolj ganljivo za vse zbrane – za same lovce, ženo **Jožico**, pokojnikove najdražje in druge, ki so se udeležili slovesnosti. Med sajenjem spominske lipe so nekaj lovskih skladb zaigrali **Prekmurški rogisti.** Potem ko so posadili spominsko lipo, jo je župnik Župnije Bakovci dr. **Franc Zorec** blagoslovil in se zahvalil

lovcem, da so se tudi na tak način spomnili na preminulega.

Karel Drago Grlec se je rodil leta 1947 in je izhajal iz lovske družine. Njegov oče lovec, **Jože Grlec st.**, je bil tudi ustanovitelj Prekmurških rogistov. Tudi zanj so ob smrti lovski tovariši v spominskem parku v Müzгах posadili spominsko lipo.

V začetku je bil Karel Drago Grlec član **LD Bakovci - Dokležovje.** Dolga leta je živel v Nemčiji in se je rad vračal med lovske tovariše, kjer se je dobro počutil, saj je bil lovec z dušo in srcem. Zadnjih osem let je bil zelo aktiven lovec: opravljal je naloge gospodarja, bil je tudi revirni vodja, sodeloval je pri vseh akcijah – od urejanja lovskega doma in drugih lovskih objektov, hladilnice, lovskih prež – hodil je na lov in učil mlade lovce. Za seboj je pustil bogato lovsko zbirko, sestavljeno iz lovskih pušk, pokalov, medalj, značk, lovskih trofejev, priznanj in zahval. Žena Jožica ga je ves čas podpirala, saj je vedela, da brez lovstva ne more živeti.

Kamorkoli sega pogled v lovskem revirju v Müzгах, je vidno njegovo delo; za seboj je pustil neizbrisljiv pečat. Lovci so se zavezali in obljubili, da bodo spominsko lipo negovali in zalivali.

Bojan Žerdin

PREDSTAVITEV KNJIGE

Polharska dediščina Loške doline

Izpod peresa kar štirih avtorjev in pod uredniškim vodstvom znanega slovenskega zgodovinarja dr. **Janeza Šumrade** smo dobili berljivo knjigo o polharski dediščini Loške doline. Takšen je tudi njen naslov in na 166 straneh lahko prebiramo najrazličnejše dogodivščine, opise, zgodbe, pripovedi in polharske nezgode kot del kulturne dediščine in svojevrstnega bogastva tistega dela Slovenije. Knjiga bo verjetno bolj pritegnila starejše lovce, ki bodo lahko nostalgično obujali spomine na čase polhanja, ne bo pa odvede tudi mlajšim bralcem, ki te dediščine ne poznajo in o polharski vedo le nekaj malega

Avtorji knjige so Magda Peršič, Anton Šumrada, Lojze Mlakar in Janez Šumrada. Knjigo je izdal Javni zavod za kulturo, turizem in medgeneracijsko sodelovanje Snežnik, Stari trg pri Ložu, 2022. Knjižno delo obsega 166 strani.

ali celo nič. Prepričan sem, da bodo po njej segali tako nelovci kot tudi lovci, saj je del slovenske zelene bratovščine povezan tudi s to tradicijo. Knjiga je skrbno pripravljena, napisana v poljudnem in razumljivem jeziku, a morda s preobiljem opomb pod črto. Nekatere opombe bi lahko avtorji in urednik zaradi njihove sporočilnosti vnesli v besedilo, da bi bilo bralcem branje in razumevanje lažje. Kljub tej pripombi je treba uredniku izreči priznanje za velik trud in opravljeno delo, kar velja tudi za lektorico **Vesno Telič Kovač** in za oblikovalca **Mateja Nemca.**

Avtorji, ki očitno odlično poznajo polhe, polharijo in njeno bogato zgodovino, tradicijo in s polharijo povezana doživetja, v glavnem pišejo o večplastnem razmerju med človekom in polhom, o značilnostih stoletnega lova na polhe v Loški dolini, o nekdanji kožarski tradiciji in izdelovanju polhovk v Ložu ter o jedeh iz polšjega mesa v slovenski kulinariki. Vsebina knjige me je pritegnila tudi zato, ker sem okoli leta 1980 sam prvič doživel polharski večer blizu Turjaka. Tja me je povabil tamkajšnji rojak, sicer pa urednik takratnega Radia Ljubljana, **Anton Turk.** Bil je ponosen na to

tradicijo in povedal mi je toliko zgodb, da bi o njih lahko napisal knjigo. Kot mlad novinar sem ob velikem ognju, ki je prasketal vso noč, poslušal pripovedi starih polharjev. Vsega je bilo v izobilju, največ dobrih klobas in pijače, polhov pa tisto noč malo, a ravno dovolj za pokušino. Pozneje sem se s polhi in polharijo večkrat srečal pri **Blatnikovih** v Polomu, kjer sta **Stane** in **Zlata** pripravila nepozabne večerje iz polšjega mesa. Zlata je polha izkožila, kot bi trenil z očmi, bila je velemojstrica tega opravila in vrhunska kuharica polšjih jedi. Tistih časov ne bom nikoli pozabil. Zato sem s toliko večjim zanimanjem prebral novo knjigo tako rekoč na mah.

Pomen ohranjanja spomina na tradicijo

Menim, da je tovrstno čtivo pomembno ravno zaradi ohranjanja tradicije, ki je del naše dediščine. In kot zanimivost – s polharijo se že dolga desetletja ukvarjajo tudi v Halozah, torej na Štajerskem, kar so mi povedali lovci iz Podlehnik in Žetal. A pustimo to in se vrnimo k polhom v Loški dolini. **Magda Peršič** je napisala poglavje z naslovom *Človek in polh*, **Anton Šumrada** prispevek z naslovom *O polhih in*

polharstvu v Loški dolini, **Lojze Mlakar** je predstavil tradicijo strojenja polšjih kožic in izdelavo polhovk, **Peršičeva** je tudi avtorica poglavja z naslovom *Polharska zbirka Notranjskega muzeja pri gradu Snežnik*, urednik dr. **Janez Šumrada** pa je zabeležil nekaj zanimivosti o polhih v slovenski kuhinji. Njemu je pripadla tudi uvodna beseda, v kateri je med drugim zapisal, da je bil »jesenski lov na polhe v obdobju pred in zgodnjeindustrijskega načina življenja na zemlji in od zemlje med najprepoznavnejšimi prvina mi ljudske kulture na Notranjskem in Dolenjskem, deloma pa tudi v drugih predelih Slovenije.« Napisal je še: »Najširšim slojem podeželskega prebivalstva je zagotavljal dodatne proteine v zimskih mesecih in nezamenljiv vir zasluga.« Kot dober poznavalec tematike je dodal, da je poljši lov sestavni del identitete in kulture tamkajšnjih krajev, nič manj od ostrnic, kraških pojavov, sobivanja človeka z visoko divjadjo ter imenitne naravne in kulturne dediščine. V tem je veliko resnice in tudi zaradi te knjige bodo znanjci to dediščino lažje razumeli in jo bolj cenili. Urednik je del bogatega sporočila knjige zgradil na pobudi iz leta 1977, ko se je

med pripravami na praznovanje petstoletnice podelitve mestnih pravic Ložu porodila ideja, »da je treba domače izročilo poljšjega lova ter nekdanjega strojarstva in kožarstva – to je v veliki meri temeljilo prav na predelavi poljšjih kož, popisati in predstaviti javnosti.« Lahko preberemo še: »Te naloge oziroma da ostaja v bistvu nespremenjena«. Peršičeva je poudarila, da gre pri tem za načine lova, lovne naprave, delno za nošo, šege in uporabnost polha (meso, mast, kože), in to kljub novostim pri izdelavi lovilnih naprav in novostim, povezanih z načinom življenja v drugi polovici 20. stoletja. Pripominja, da so spremembe od tradicionalnih oblik poljšjega lova najopaznejše pri uporabi novejših svetilnih naprav za razsvetlavo pri lovu na polhe ponoči, pri uporabi tran-

O vsebini knjige

Loška dolina s širšo okolico je zagotovo eden tistih predelov v kraški in gozdni južni Sloveniji, kjer je bilo polharstvo vedno razširjeno in nekoč tudi gospodarsko pomembno, še vedno pa obstaja kot turistična zanimivost in ostaja tudi del lovske tradicije. Ob tem avtorji dodajajo, da je presenetljiva ugotovitev, da se »poleg podedovane polharske strasti ohranja tudi kontinuiteta tradicije oziroma da ostaja v bistvu nespremenjena«. Peršičeva je poudarila, da gre pri tem za načine lova, lovne naprave, delno za nošo, šege in uporabnost polha (meso, mast, kože), in to kljub novostim pri izdelavi lovilnih naprav in novostim, povezanih z načinom življenja v drugi polovici 20. stoletja. Pripominja, da so spremembe od tradicionalnih oblik poljšjega lova najopaznejše pri uporabi novejših svetilnih naprav za razsvetlavo pri lovu na polhe ponoči, pri uporabi tran-

Foto: Marjan Toš

Naslovnica knjige

sportnih sredstev, v prilagajanju lovni terminov (lovopust) na spremembe lovske zakonodaje, pri uporabi poljšjih izdelkov kot posledice gospodarske in ekološke naravnosti in nenazadnje pri namenu samega lova. O posameznih segmentih omenjenega podrobneje pišejo preostali avtorji v svojih prispevkih, ki so vsi po vrsti izviri, obogateni z mnogimi praktičnimi primeri in predvsem z zgodbami. In če poenostavimo – zgodovina je zgodba ali več zgodb in tudi pri polharski ni nič drugače. V knjigi so avtorji slikovito predstavili polharsko opremo, tehnike in načine lova, vključno z nekaterimi posebnostmi v posameznih delih Notranjske in Dolenjske. V ospredju ostaja polharska tradicija v Loški dolini, kar je tudi jedro vsebine knjige. Izvemo vse o pregledu

pasti, pa o vabah, posamičnem in skupinskem lovu, izdelovanju pasti, polharskem ognju, lovu, prehrani, pijači in – kar je še morda najbolj zanimivo – o statistiki ulova. Ne boste verjeli, da so po statističnih podatkih iz leta 1873 na Notranjskem in Dolenjskem ulovili okoli 800.000 polhov na leto. Fascinantna številka, ki jo dandanes težko razumemo. V dobrih lovni letinah so polharji povprečno ujeli po 400 polhov, leta 1925 pa naj bi jih skupaj ulovili okoli en milijon. Leta 1926 so ujeli 100.000 polhov, potem pa so številke različne, vse odvisno od letine. A poročil o milijonskih ulovih ne najdemo več.

Slikovno gradivo in druge posebnosti

Knjigo bogatijo izbrane fotografije, vključno z akvarelno sliko polha v **Valvasorjevem delu Polh**, znamenita polhovka (tudi sam si jo v mrzlih dneh ponosno nadenem, čeprav nisem polhar, sem jo pa dobil na Kočevskem), **Gasparijeva samopodoba** v polhovki, polharski plašč gospe **Karle Šumrada** iz leta 1953, fotografije pasti in posnetek prizorišča **Polharske zbirke Notranjskega muzeja v pristavi gradu Snežnik**. Dober izbor, sploh glede predstavitev pasti za lov polhov, ki so precej raznolike, a vse s funkcijo ujeti polha. Veliko je napisanega o uporabi polhov v prehrani, pa tudi o zdravilnem učinku polšje masti. Kmetje so polhe vedno radi lovili

zaradi mesa, o čemer poročata tudi Valvasor in **Steinberg**, ki izpostavljata 17. in prvo polovico 18. stoletja. Lovili so jih zaradi okusnega mesa, masti in kožic, ki so šle v denar. Verjamem, da bodo bralci o vsem izvedeli skoraj vse, če bodo knjigo vzeli v roke in jo prebrali. Branje je prijetno, ker so objavljene zanimivo opisane zgodbe in nezgode polharije in na koncu še recepti za pripravo poljšjih jedi. Med avtorji receptov je tudi ugledni slovenski etnolog prof. dr. **Janez Bogataj**. Komentar o trditvi, da se zdi, »da se Slovenci danes pomena stoletne tradicije polharstva že nekoliko zavedamo, jedi iz poljšjega mesa so v naši kulinariki bolje zastopane in prisotne kot pred desetletji, ugotovljena je tudi njihova potencialna promocijska vrednost, ki je zagotovo tesno navezana na slovensko identiteto«, pa prepričam bralce. Morda so to lahko res zametki »polšje kulinarike«, ki lahko obogati turistično promocijo in ponudbo Loške doline, Notranjske in Dolenjske. Kdo bi vedel! Knjigo zaključuje obširen seznam etnoloških virov, literature in elektronskih virov, ki mu je dodan še slovarček manj znanih in narečnih besed iz Loške doline. Ta del knjige je urednik dr. Šumrada, zgodovinar in nekdanji slovenski veleposlanik v Franciji, opravil z odliko in za to izvorno in posrečeno uredniško delo mu velja dodatno priznanje.

Dr. Marjan Toš

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Progrrips, d. o. o.
<https://www.progrrips.eu/>

Afriška prašičja kuga – kako preprečiti njen vnos in širjenje

Podjetje Progrrips, d. o. o., je edino specializirano podjetje v Sloveniji, ki nudi velik nabor kakovostne zaščitne opreme za preprečevanje afriške prašičje kuge (APK) in jo je tudi predstavilo na simulacijski vaji Afriška prašičja kuga pri divjih prašičih. Le-ta je bila v oktobru, organizirala pa jo je Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

V ponudbi podjetja Progrrips, ki je dostopna v spletni trgovini na e-naslovu <https://www.progrrips.eu/>, najdete vse potrebno na enem mestu. Na voljo so učinkovita razkužila proti APK, različne vrste

rokavic, zaščitna očala, kompleti zaščitne opreme za enkratno uporabo (kombinezon, rokavice, maska, kapa), zaščitne prevleke za škornje za enkratno uporabo, zaščitni kombinezoni za delo s kemikalijami in drugo. Podjetje nudi tudi velik nabor različno ve-

likih škropilnic za razkuževanje, ki jih uporabljajo predvsem lovci, in sicer pred lovom in po njem.

Na voljo sta tudi dve vrsti razkuževalnih blazin oziroma barier. Blazine tipa ProMat so različnih velikosti, mogoče jih je tudi naročiti po meri. Namenjene so

namestitvi pred vstopom na posestvo ali pred vhodom v stavbo, in sicer za razkuževanje obutve pred skupnimi lovi in po končanih lovih. Zaradi nedrseče podlage jih lahko postavimo tudi na spolzka tla. Učinkovito razkužijo obutev, tudi tako z globokimi zarezi na podplatih. Drugi tip blazin so CarMat, ki jih uporabljamo za razkuževanje pnevmatik na vozilih.

Bogata je tudi izbira kadi, izdelanih iz robustnega materiala HDPE, ki so primerne za stik z živili, odporne so proti različnim udarcem in mehanskim obremenitvam, primerne za prevoz divjadi. V ponudbi so tudi različne torbe in vreče za prenos, vleko ali transport poginule ali ustreljene divjadi, izdelane iz zelo odpornega polivinilnega materiala. Izdelki so slovenske proizvodnje in so narejeni po posvetovanju z lovsko stroko in Zavodom za gozdove Slovenije. Ker so vreče in torbe trdne, se pri vleki po tleh

Foto: Progrrips, d. o. o.

Človeško vedenje ima pomembno vlogo pri širjenju APK. Zato so potrebni ustrezni ukrepi, ki jih je treba upoštevati in tudi dosledno izvajati.

ne raztrgajo in se zato ne izliva-
jo telesne tekočine. Namenjene
so večkratni uporabi, saj jih je
mogoče razkuževati. Vreče z za-
drago in štirimi ročaji omogočajo
neprodušno zapiranje poginule ali
ustreljene divjadi in onemogočijo
raztros kužnih kali s krvjo ali te-

lesnimi izločki. Na mestu treblje-
nja divjadi lahko uporabimo v ta
namen izdelano ponjavo, velikosti
2000 x 2500 mm, ki jo je prav
tako preprosto razkužiti.

V prodaji so tudi drugi viso-
kokakovostni izdelki, namenjeni
predvsem lovcem, kot so na

primer avtomobilski prtljažnik
za namestitve na vlečno kljuko,
prenosne lovske preže, torbe za
prevoz orožja v vozilu in še marsi-
kak drugega.

Izvajanje biovarnostnih ukre-
pov nadzorujejo uradni veterinar-
nari pristojne inšpekcije uprave,

ki bodo ali pa so že v tem času
poostri nadzor, saj je čas skupnih
lovov. Zato poskrbite, da boste
sledili svojim načrtom za prepre-
čevanje APK. Ne pozabite, da so
biovarnostni ukrepi edini mogoči
in učinkoviti ukrepi pri kontroli
in zajezitvi bolezni.

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: termovizijski strelni daljnogledi Pulsar Thermion 2

Termovizija je izjemno učin-
kovita pri preprečevanju šir-
jenja afriške prašičje kuge, zato
ji zadnje čase namenamo precej
pozornosti. Tokrat predstavljamo
Pulsarjevo serijo Thermion.
Omenjeni termovizijski strelni
daljnogledi, prvič predstavljeni
v letu 2019, so bili prvi, ki so
po videzu spominjali na klasično
strelno optiko. Naprave so pozele
velik uspeh, obliko pa so kmalu

Preglednica: Primerjava strelnih daljnogledov Pulsar Thermion 2

Ime naprave	Senzor	Premer leče	Domet zaznavanja	Osnovna povečava	Laserski merilnik razdalje	Digitalna 4K- kamera za uporabo podnevi	Cena
Thermion 2 XQ35 Pro	384 x 288 pikslov, 17 µm (NETD < 25 mK)	35 mm	1350 m	2,5 x	/	/	2690 €
Thermion 2 XQ50 Pro	384 x 288 pikslov, 17 µm (NETD < 25 mK)	50 mm	1800 m	3 x	/	/	2990 €
Thermion 2 LRF XQ50 Pro	384 x 288 pikslov, 17 µm (NETD < 25 mK)	50 mm	1800 m	3 x	Da	/	3300 €
Thermion 2 LRF XG50	640 x 480 pikslov, 12 µm (NETD < 40 mK)	50 mm	2300 m	3 x	Da	/	4790 € (pred- vidoma, cena še ni znana)
Thermion 2 XP50 Pro	640 x 480 pikslov, 17 µm (NETD < 25 mK)	50 mm	1800 m	2 x	/	/	4500 €
Thermion 2 LRF XP50 Pro	640 x 480 pikslov, 17 µm (NETD < 25 mK)	50 mm	1800 m	2 x	Da	/	4990 €
Thermion 2 Duo DXP50 Pro	640 x 480 pikslov, 17 µm (NETD < 25 mK)	50 mm	1800 m	2 x	/	Da	4890 €

Pulsar Thermion 2 LRF XP50 Pro

Pulsar Thermion 2 LRF XP50 Pro

začeli kopirati mnogi Pulsarjevi
tekmeči. Zdaj je v prodaji druga
generacija Thermion 2, na voljo
pa je mnogo različnih modelov,
razlike med katerimi so opisane
v preglednici.

Termovizijske strelne daljno-
gleda Thermion odlikuje robustno
aluminijasto ohišje, ki zdrži mo-
čan odsun – brez zadržkov jih lah-
ko montiramo na puške v kalibrh
.375 Holland & Holland in 9,3 x 64.
Zaradi trpežnega zaslona tipa
AMOLED jih lahko uporabljamo
pri izjemno nizkih temperaturah,
do -25 stopinj Celzija. Ohišje je
vodoodporno, zato ni treba skr-
beti, če vas ujame dež.

Vsaka naprava deluje s po-
močjo dveh baterij – vgrajene in
snemljive. Priložena je snemljiva
baterija tipa APS2, ki skupaj z
vgrajeno omogoča delovanje do
deset ur, lahko pa uporabimo tudi
nekoliko zmogljivejšo baterijo
tipa APS3. Baterijo je mogoče
zamenjati v nekaj sekundah, kar
je še vedno ena glavnih prednosti
Pulsarjevih naprav pred konku-
renčnimi. Baterije APS3 so na
voljo po ugodni ceni 45 €, baterije
APS2 pa so še nekoliko cenejše.

Naprave omogočajo zajemanje
slik in snemanje videov. Lahko jih
povežemo s telefonom, na katerem
je nameščena aplikacija Stream

Vision 2. V meniju lahko izbiramo
med več križi. Če bomo daljnogled
uporabljali na več puškah v različ-
nih kalibrh, si lahko naredimo do
pet balističnih profilov. V vsakem
je mogoče strelni daljnogled na-
streliti na deset razdalj. Pulsar tre-
nutno razvija napredni balistični
računalnik, ki bo kmalu na voljo v
obliki posodobitve pri vseh LRF-
modelih v seriji Thermion.

Naprave se odlično izkažejo
tudi v slabših vremenskih razme-
rah, na primer v dežju in megli.
To je že na splošno ena glavnih
prednosti termovizije pred nočno
optiko, k čemur pripomore še dob-
ra sposobnost razlikovanja med

izjemno majhnimi temperaturnimi
razlikami (NETD < 25 mK).

Cena se giblje od 2500 do
5000 €, odvisno od zmogljivi-
vosti naprave. Vsi daljnogledi
Thermion so narejeni v Evropski
uniji. Ob nakupu prejmete triletno
jamstvo, Pulsar pa nudi servisne
storitve v Evropski uniji tudi po
preteku jamstva.

Če želite katero izmed naprav
kupiti oziroma preizkusiti, vas
vabimo na trgovino Shooting
Trade na Partizanski ulici 10 v
Slovenski Bistrici. Dosegljivi
smo na telefonski številki 064
243 255 ali prek e-pošte: info@
shooting-trade.eu.

LOVSKE SPOMINČICE, NABRANE NA SLOVENSLEM

MAISTROV BOJEVNIK, POLICIJSKI KOMISAR IN CENJEN ŠTAJERSKI LOVSKI FUNKCIONAR

Sodeč po odzivih smo z lovskimi spominčicami, nabranimi na slovenskih stleh, na poseben način zaokrožili tudi pred nedavnim lepo sprejeto rubriko o lovskih osebnostih. Skozi spominske refleksije smo namreč ob zapisih predstavili še nekaj njihovih akterjev, uglednih slovenskih lovcev, ki bi sicer ostali pozabljeni. Ker se s to številko rubrika končuje, smo za konec izbrali nekaj spominskih paberkov o znamenitem, a pogosto pozabljenem Maistrovem policijskem komisarju v prevratnih letih 1918/1919 v Mariboru. To je bil dr. **Ivan (Ivo) Senekovič**, ugleden lovski in tudi ribiški funkcionar med obema svetovnima vojnama in še v desetletju po letu 1945.

Dr. Senekovič je bil upravno-politični uradnik, Maistrov sodelavec, rodil se je 10. decembra 1884 kmetu v Zimici v Slovenskih goricah, umrl pa 29. septembra 1956 v Mariboru. Po trirazredni osnovni šoli v Kóreni je leta 1905 z maturo končal gimnazijo v Mariboru, nato je študiral pravo v Gradcu, kjer je na tamkajšnji univerzi promoviral leta 1910. Od decembra 1909 do konca oktobra 1918 je služboval pri policijski direkciji v Trstu. Ob razpadu avstro-ogrske monarhije leta 1918 je prišel v Maribor, kjer mu je general **Rudolf Maister** zaupal mesto policijskega komisarja. Na tem položaju, ki je bil v negotovih prevratnih časih na Štajerskem med najodgovornejšimi v mestu Maribor, je z odločnimi ukrepi in z osebno avtoriteto bistveno pripomogel, da se je uprava v Mariboru v kratkem času poslovenila. Krvavi spopad, ki je nastal zaradi velikih nemških demonstracij 27. januarja 1919, se je prav po njegovi zaslugi končal z mnogo manj žrtvami, kot bi se sicer. To mu priznava tudi zgodovinopisje.

Leta 1922 je bil dr. Senekovič premeščen v Celje, od tam kot okrajni načelnik v Sombor in pozneje v Novo Gradiško. Leta 1933 se je vrnil v Maribor kot načelnik obmejnega okraja Maribor levi breg. Zavzemal se je za izboljšanje življenjskih razmer v obmejnem delu slovenske Štajerske. Septembra 1935 je bil predčasno upokojen. Okupacijo je preživel deloma kot izseljenec v Mladenovcu, deloma v Logatcu. Junija 1945 se je vrnil v Maribor in bil do konca leta pravni referent pri gradbenem oddelku okrožnega odbora **Osobodilne fronte** (OF). A ne za dolgo, saj je kot vnet lovec in ribič kmalu postal tajnik **Okrajne lovske zveze v Mariboru**. To funkcijo je opravljal do smrti. Bil je lovski predavatelj in član lovskih izpitnih komisij.¹ Lovstvo (in tudi ribištvo) je bilo del njegovega življenja in kot cenjen lovski funkcionar je tudi z osebnim zgledom pripomogel k spreminjanju družbene vloge lovstva v prvih letih po koncu druge svetovne vojne. To je razvidno tudi iz njegove zapuščine, vredne obdelave.

Kot slovenskogoriški rojak, doma iz Zimice, je rad zahajal v lovišča med Dravo in Muro. Zato ne preseneča, da je bil avgusta in septembra 1945 med nosilci pobude za ustanovitev lovskih društev Šmarjeta, Grušova in Jakob. Omenjena društva so na njihovem območju ustanovili nekdanji lovozakupniki in lovci, ki so lovili pri lovskih zakupnikih. Poleg dr. Senekoviča so bili še: **Rado Kramberger, Alojz Šiker, Anton Šuman, Ferdo Lorbek, Anton Šantl, Franc Šantl, Ivan Vogrin, Franc Mulec, Vinko Pšeničnik, Ludvik Vrlič, Mirko Vrlič, Ivan Klemenčič, Ivan Romih, Maks Horvat, Ivan Novačan, Ivan Ribič, Franc Hajnčič, Viktor Purgaj in Alojz Lakner**. Prvi »strelni načrt« jim je potrdil **Okrajni ljudski odbor**, lovili pa so skupaj. Prvi starešine so bili: Šuman, dr. Senekovič in Lorbek, ki so uspešno vodili lovišča vse do leta 1952, ko so združila v enotno **Lovsko društvo (LD) Šmarjeta ob Pecnici**. Njen prvi starešina je postal dr. Senekovič. Leta 1960 so LD Šmarjeta preimenovali v LD Pernica,² v kateri je dr. Senekovič pustil globoke sledi, kar velja tudi za območno **Lovsko zvezo Maribor**, ki ji je pomagal postaviti trdne temelje.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Dr. Ivan (Ivo) Senekovič

Vir: Arhiv Lovca

OKUSI NARAVE

Pečena divja raca z mandarinino omako

Za marinado potrebujemo:

- mlado divjo raco, pripravljeno za pečenje (s kožo)
- 2,5 dl piva
- večjo sladko hruško
- po žličko: soli, strtega črnega popra, muškatanega oreščka, cimeta, mletih klinčkov
- sok polovice limone

Za peko in omako:

- 70 g masla
- žlico tekočega medu
- 2 dl perutninske juhe
- sok treh mandarin
- žlico škroba
- sol

V posodici zmešamo strt črni poper, muškati orešček, cimet, mlete klinčke in sol. Z mešanico raco natremo znotraj in zunaj. Hruško zrežemo na majhne koščke in jo dodamo v trebuh. Zalijemo s pivom, ki smo mu dodali limonin sok, in jo čez noč mariniramo.

S hrptom, obrnjenim na dno, jo položimo v primeren pekač. Polijemo jo z vročim maslom, da zacvrči, dodamo marinado. V vnaprej ogreti pečici, naravnani na 220 stopinj Celzija, jo pečemo 20 minut. Nato raco premažemo s tekočim medom, temperaturo znižamo na 175 stopinj Celzija in pečemo 35 minut. (Če tekočega medu nimamo, ga lahko stopimo z žlico vode.)

Raco obrnemo, temperaturo zvišamo na 220 stopinj Celzija, pečemo pet minut oziroma, da se koža zapeče, jo ponovno obrnemo in pečemo še nekaj minut. Raco predenemo v drugo posodo, ki jo pokrijemo in postavimo na toplo.

Omako iz pekača prelijemo v drugo posodo in jo dobro pretlačimo, še bolje je, če jo zmeljemo s paličnim mešalnikom. 😊 Dodamo dva decilitra perutninske juhe, vmešamo mandarinin sok, malo pokuhamo, dodamo žlico raztopljenega škroba in počakamo, da omaka zavre ter se ob mešanju zgosti. Po okusu dodamo sol in poper, mogoče še malo medu.

Raco razrežemo in jo prelijemo s pripravljeno omako. Zraven lahko ponudimo krompirjev pire ali pa široke rezance.

O mandarinah: Izvirna vrsta prihaja z Japonske in Kitajske. Je večji grm ali drevo, listi zelo dišijo. Sadje uporabljamo sveže ali za predelavo, iz olupkov pridobivajo esenčno olje, ki prijetno diši. Odraslo drevo lahko obrodi od 400 do 600 sadežev. V Sredozemlju se je to sadje pojavilo v 19. stoletju. Ker je bilo kitajskega izvora in je bilo znano, da so bili mandarini kitajski veljaki, sadež pa je bil plemenite vrste, so ga tudi poimenovali tako. 😊 Vsebuje veliko vitaminov, odganja občutek lahkote, pripomore k boljši aktivnosti črevesja.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Zan in Eva

V letošnjem poletju nas je presunila vest, da se je 22. avgusta pretrgala nit življenja **Antona Peršoha**, dolgoletnega in častnega člana Lovske družine (LD) Poljčane.

Anton, ki je vstopal v svoje 90. leto življenja, je zaspal za vedno.

Rodil se je 20. decembra 1932 v Spodnjih Jablanah na Dravskem polju. Ljubezen ga je pripeljala v Poljčane, kjer si je ustvaril topel in ljubeč dom skupaj s svojo skrbno ženo Štefko. Zelene stečine očaka Boča so ga kmalu začele neustavljivo privlačiti in tako se je leta 1969 pridružil zeleni bratovščini. Že zelo kmalu je poprijel za pomembno delo v lovski družini in postal blagajnik ter član upravnega odbora LD Poljčane. O njegovi globoki pripadnosti lovskim vrstam priča podatek, da je bil član Upravnega odbora LD Poljčane vse do leta 2013. Izjemno delo je opravljal tudi kot gospodar lovske družine kar 35 let, vse od leta 1981 pa do leta 2013. Bil je lovski čuvaj, praporščak, preglednik divjačine, predsednik komisije za ocenjevanje trofej, mentor mnogim lovskim pripravnikom in član številnih komisij pri Lovski zvezi Maribor in Območnem združenju upravljalcev lovišč (OZUL) Ptuj - Ormož. Predvsem pa je bil v vrstah zelene bratovščine dolga desetletja spoštovan lovec z veliko začetnico.

Za njegov izjemen prispevek k razvoju lovstva na pogorju Boča je od Lovske zveze Slovenije (LZS) prejel znak za lovske zasluge leta 1984, red za lovske

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

- Dušan Lapajne, LD Kerkovše,**
* 10. 9. 1948, † 14. 9. 2022.
- Ernest Bivic, LD Šenčur,**
* 26. 11. 1938, † 30. 9. 2022.
- Franc Hedl, LD Sveta Ana,**
* 29. 9. 1935, † 6. 10. 2022.
- Franc Markelj, LD Begunjsčica,**
* 28. 6. 1937, † 7. 10. 2022.
- Ivan Andrej Knez, LD Kobarič,**
* 30. 4. 1939, † 15. 4. 2022.
- Jože Špilak, LD Mlajtinci,**
* 30. 1. 1934, † 6. 8. 2022.
- Franc Ivančič, LD Slavnik - Materija,**
* 24. 4. 1932, † 3. 10. 2022.
- Ivan Vahčič, LD Kozje,**
* 20. 3. 1957, † 20. 10. 2022.
- Alojzij Kelemina, LD Vinski Vrhovi,**
* 17. 6. 1934, † 23. 10. 2022.
- Stojan Valentinčič, LD Paljevo,**
* 5. 7. 1934, † 18. 10. 2022.
- Jože Zadnikar, LD Tomišelj,**
* 21. 1. 1934, † 5. 10. 2022.
- Alfonz Sušec, LD Dravograd,**
* 29. 10. 1936, † 21. 10. 2022.
- Jožef Ilec, LD Stoperce,**
* 28. 8. 1938, † 31. 10. 2022.
- Nikolaj Ljubelšek, LD Tržišče,**
* 6. 10. 1945, † 7. 10. 2022.
- Jožef Luzar, LD Trdinov vrh,**
* 24. 8. 1935, † 19. 10. 2022.
- Jože Leček, LD Velika Polana,**
* 7. 10. 1950, † 22. 10. 2022.
- Štefan Kašman, LD Kapla,**
* 1. 8. 1954, † 4. 11. 2022.
- Igor Kos, LD Šentlambert,**
* 17. 5. 1946, † 8. 11. 2022.
- Jožef Luzar, LD Trdinov vrh,**
* 24. 8. 1935, † 19. 10. 2022.

Umrlim časten spomin!

zasluge III. stopnje leta 1995, red za lovske zasluge II. stopnje leta 2006 in red za lovske zasluge I. stopnje leta 2016. Leta 2020 je prejel jubilejni znak LZS za 50 let članstva v lovski organizaciji.

Dragi Tonček, zavedal si se minljivosti naših življenj in da v naravi nič ni večno. Narava je bila tvoj dom in tja si se vrnil v času, ko je bilo poletje pod Bočem na vrhuncu svoje moči. Takrat, ko so nam ptice v jutranji zarji pele še posebno lepe melodije in so bili topli večeri svilnato mehki. Navkljub lepoti narave vse naokrog nisi več zmogel

bremena bolezní in si za vedno odšel od nas. Toda, Tonček, vedi, da je tvoj duh še vedno med nami. Še vedno si živ v spominu vseh poljčanskih lovcev in lovskih prijateljev od drugod. Dokler bo živ naš spomin, se te bomo spominjali kot dobrohotnega, poštenega in modrega lovca, ki se je vedno in brez izjeme odločal v korist narave in divjadi. Lovstvo si izkusil v najbolj zlahtni obliki. Od tebe smo se veliko naučili in preskromni smo, če preprosto povemo, da te bomo neizmerno pogrešali.

LD Poljčane – M. K. V.

V prvem tednu avgusta, natančneje 6. avgusta 2022, nas je razžalostila novica, da nas je za vedno zapustil dolgoletni član **Jože Špilak**, član Lovske družine

(LD) Mlajtinci.

Jože se je rodil 30. januarja 1934 v vasi Ivanci v Prekmurju, kjer je tudi preživljal otroštvo in mladost ob starih in sestri. Težka predvojna, vojna in povojna leta so iz njega naredila poštenega, trdnega in iznajdljivega mladeniča, navajenega kakršnegakoli dela. Po končanem šolanju se je prav zaradi svoje vsestranskosti in ambicioznosti že leta 1956 podal na pot zasebnega obrtništva. Leta 1959 se je poročil in v zakonu z ženo Lino sta se jima rodila sinova Igor in Andrej. V Murški Soboti so si zgradili hišo, kjer je živel vse do svoje smrti.

Njegova obrtniška pot in smisel za poslovanje sta bila zelo uspešna. Posloval je vsepovsod in zagotavljal dostojno življenje družini ter številnim zaposlenim, ki so delali pri njem. S trdim delom in odgovornostjo se je ves čas poslovno vzpenjal in napredoval, predvsem na področju predelave plastičnih mas. Povzpel se je na visoko raven zasebnega obrtništva, bil aktiven v organih Obrtne zbornice in tudi družbeno-politično aktiven v organih Občine Murska Sobota.

Kljub velikemu obsegu dela, obveznostim in družini je hrepenel po naravi in divjih živalih, ki jih je neizmerno občudoval. Leta 1968 se je včlanil v LD Mlajtinci, ki ji je ostal zvest vse do svoje smrti. V lovski družini je bil pripravljen poprijeti za vsako delo. V skladu s svojimi možnostmi je lovski družini nudil tudi vsestransko pomoč glede materiala, orodja, prevozov ter raznovrstnih donacij v pomoč lovstvu, naravi in divjim živalim. Veliko je pomagal tudi svojim lovskim tovarišem.

V lovski družini je opravljal naloge člana upravnega odbora v letih 1972–1980, lovskega čuvaja v letih 1980–1998 in predsednika nadzornega odbora v letih 1998–2014.

Za svoje lovsko udejstvovanje je prejel znak za lovske zasluge leta 1982 in red za lovske zasluge III. stopnje leta 1993. Leta 2014 je prejel jubilejni znak za 40 let in leta 2019 jubilejni znak za 50 let delovanja v lovski organizaciji. V lovski družini je prejel še vrsto drugih priznanj in plaket.

Leta 2014 se je upokojil in tudi njegov korak se je upočasnil. Prišel je čas počitka, ko se je sproščal ob risanju slik, rezbarjenju raznih figur iz lesa, predvsem pa se je veselil družbe svojih vnukinj. Zadnja leta je zaradi bolezní le poredko prihajal med nas, zelo pa se nas je razveselil, ko smo ga večkrat obiskali na domu. Našim pogovorom ni bilo konca. Vendar pa je vseeno prišel neizbežen konec, ko se je Jože za vedno poslovil in odšel v zeleni gozd, v lovčev raj.

Težko je slovo od prijatelja in lovskega tovariša, ki ga je k večnemu počitku 12. avgusta 2022 pospremil velik žalni zbor. Od pokojnika smo se z vsem lovskimi častmi poslovili na pokopališču v Murški Soboti.

Spoštovani lovski tovariši Jože, lovci LD Mlajtinci te bomo pogrešali in nam je v veliko čast, da si bil del naše družine. Hvala ti za vse, kar si dobrega storil za lovstvo. Naj ti bo lahka domača prekmurska zemlja, boginja Diana pa naj ti v večnih loviščih odmeri primerno stojišče.

LD Mlajtinci – M. H.

Narisal: Milán Samar

Srečanje krvosledcev in privržencev krvosledništva

V nedeljo, 9. oktobra 2022, smo se vodniki psov krvosledcev in privržencev krvosledništva zbrali pred lovskim domom **Lovske družine Loka** pri

odpravili proti vznožju našega najvišjega vrha, Velikega Kozja, v revirju Briše. Poti na stojišča so nas vodile po skritih stezah, na vznožju hriba pa nas je pozdravilo jutranje jesensko sonce. Med potjo, v strogi tišini, smo naredili več krajših postankov in lovce pustili na njihovih stojiščih. Na nekaterih delih poti in ob robovih gozda je bilo mo-

delno prehodnem terenu so se še zadnji lovci prebijali na stojišča. Nekje v daljavi je bilo slišati že lajež nestrpnih lovskih psov, ki so komaj čakali, da jim vodniki dovolijo prosto pot. Brakirji so z lovskimi psi napravili daljši razvoj in se spustili v gosto poraslo grmovje. Kmalu se je razširila novica, da so nekje že uplenili prašiče. Oglašanje lovskih psov

in v okolici redkeje slišana. Tisti pravi lovci pravijo, da lovec brez lovskega psa ni lovec. Lovski tovariši, pa se malo zamislimo! Vzgojiti uporabnega in dobrega lovskega psa terja veliko truda, potrpežljivosti, ljubezni do živali, predvsem pa zagotovitev primerenih pogojev za bivanje psa.

Tokrat so udeleženci lova uplenili osem divjih prašičev, gamsa – mladiča, srno in lisico. Vsi uplenitelji so si zatakneli vršček vejice na desno stran lovskega klobuka, drugi so jim izrekli lovski blagor. Upam si trditi, da se večina prisotnih na tem skupnem lovu strinja z menoj, da nam največ pomeni druženje s prijatelji, gibanje in preživljanje časa v naravi. Če pa ima lovec nekaj sreče, da upleni divjad, je zaključek najlepši.

Po končanem uradnem delu smo se organizatorji zahvalili vsem prisotnim. Velika zahvala je bila namenjena tudi brakirjem in njihovim štirinožnim prijateljem, brez katerih dnevnega uspeha na lovu ne bi bilo.

Ob slovesu smo si zaželeli veliko zdravja in si povedali, da se bomo v najlepšem jesenskem

Foto: Slavko Komlanc

Srečanje krvosledcev in privržencev krvosledništva je bilo v nedeljo, 9. oktobra 2022, pred lovskim domom **Lovske družine Loka** pri Zidanem Mostu.

Zidanem Mostu. Prvič smo se zbrali pred tem lovskim domom že leta 2008. To je leto, preden je izšla knjiga lovskega prijatelja **Lea Fabianija** z naslovom *Barvarji in krvosledništvo*. Tisto leto nam je Fabiani predstavil, kako bo videti knjiga, kasneje pa je predstavil tudi njeno vsebino.

Zjutraj nas je pred lovskim domom pozdravila megla, nekje v ozadju pa se je svetlikalo sonce, tako da smo lahko pričakovali lepo nedeljo. Zbralo se nas je več kot sto iz vseh koncev in krajev; velika udeležba in obilo organizacijskih težav. Namesto kavice in čaja smo prisotne pogostili s sveže kuhano juho.

Po kratkem pozdravu predsednika lovske družine in ob strogih navodilih vodje lova smo se

Foto: Slavko Komlanc

Največ nam pomeni druženje s prijatelji, gibanje in preživljanje časa v naravi; če pa ima lovec nekaj sreče, da upleni divjad, je zaključek najlepši.

goče opaziti sveže sledi divjih prašičev pa tudi gozdne kaluže so bile sveže obiskane. Po ozkem,

je odmevalo po celotnem delu lovskega revirja; čudovita melodija za lovska ušesa, pri nas

času v naslednjem letu spet srečali.

Jani Krivec

Predvidena legla lovskih psov

Kratkodlaki jazbečar (SLRJk):
O: 5/II, m: 5/II, 16. 11. 2022.
Dušan Gregorič,
Lokve 6 k,
8340 Črnomelj.
Tel.: 040/753-430.

Brak-jazbečar (SLRBj):
O: 5/II, m: 5/II, 5. 12. 2022.
David Gazvoda,
Pečke 4,
2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

Hanovrski barvar (SLRBb):
O: tuj plemenjak,
m: 5/I, 5. 12. 2022.
Jože Zajec,
Polšina 4, 1222 Trojane.
Tel.: 041/500-479.

O: tuj plemenjak,
m: 5/III, 25. 12. 2022.
Jožef Verčko,
Trbolje 46 d, 2380 Slovenj Gradec.
Tel.: 068/166-863.

Kinološka zveza Slovenije

Foto: Oton Naglost

MALI OGLASI

Orožje in lovška optika

Kupim polavtomatsko pištolo Zastava M57, »tetejvko«, kal. 7,62 mm; stanje ni pomembno. Tel.: 030/755-805 (Marko).

Zelo ugodno prodam nova strelna daljnogleda: nemški Seeadler 3-9 x 56 (320 €) in češki 7 x 50 (150 €), kupim pa **lovške nabojce.** Tel.: 068/177-526.

Prodaj borovelsko bokarico, gravirano, kal. 16/7 x 57 R, s strelnim daljnogledom, cev trdo kromirana. Cena: 1100 €. Tel.: 041/694-279.

Lovski psi

Ugodno prodam nemške pre-

peličarje – rjavce (samice), poležene 20. 8. 2022, cepljene, čipirane, z rodovnikom. Tel.: 031/246-842 (Slavko Hotko, Župelevec 16, 8258 Kapele – Brežice).

Prodaj nemške ptičarje – žimavce, poležene 8. 6. 2022 (samci). Tel.: 041/717-464.

Prodaj mladiče goniče, pasme bosanski barak: dva samca in eno samico, poležene 17. 5. 2022. Psi imajo rodovnik, so čipirani in dvakrat preventivno cepljeni ter so potomci odličnih delovnih staršev. Tel.: 051/254-681 ali 041/209-012.

Zbiram rezervacije za leglo posavskih goničev. Gre za pono-

vitveno kombinacijo obeh delovnih linij in preizkušenihihi potomcev. Leglo bo na voljo za oddajo v mesecu aprilu. Tel.: 041/876-676.

Prodaj mladiče pasme restasti istrski gonič: dva samčka in dve samički. Poleženi so bili 18. 8. 2022. So potomci odličnih delovnih staršev. Poravnate stroške cepljenj, čipiranja in rodovnika v višini 300 €. Tel.: 041/685-664 (Janez).

Drugo

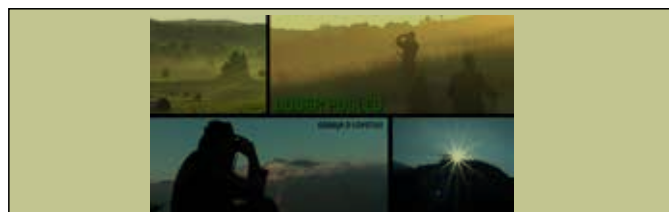
Prodaj slike na platnu z motivi sledi divjadi iz cikla Življenje pusti sledi v tehniki »liquitex« in akril; formati so od 25 x 60 do 90 x 140 cm. Sem član Društva likovnih umetnikov Ljubljana. Slike lahko popestrijo vaš dom, lovsko kočjo in lovski dom. Vabim vas na ogled in izbor slik. Tel.: 041/313-554 (Janez Černač).

Prodaj fazane in race mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo ali meso. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

DECEMBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	zaide
1. Če	13:26	—	7:23 16:18 6:12 17:30
2. Pe	13:44	0:55 7:25	16:18 6:13 17:30
3. So	14:02	2:07 7:26	16:17 6:14 17:29
4. Ne	14:20	3:19 7:27	16:17 6:15 17:29
5. Po	14:41	4:29 7:28	16:17 6:16 17:29
6. To	15:06	5:41 7:29	16:17 6:17 17:29
7. Sr	15:35	6:50 7:30	16:16 6:18 17:29
8. Če	16:12	7:57 7:31	16:16 6:19 17:29
9. Pe	16:57	8:58 7:32	16:16 6:19 17:29
10. So	17:52	9:50 7:33	16:16 6:20 17:29
11. Ne	18:52	10:33 7:34	16:16 6:21 17:29
12. Po	19:57	11:07 7:35	16:16 6:22 17:29
13. To	21:03	11:34 7:36	16:16 6:23 17:29
14. Sr	22:09	11:56 7:37	16:16 6:23 17:29
15. Če	23:16	12:15 7:37	16:17 6:24 17:30
16. Pe	—	12:32 7:38	16:17 6:25 17:30
17. So	0:22	12:49 7:39	16:17 6:26 17:30
18. Ne	1:32	13:07 7:39	16:17 6:26 17:31
19. Po	2:43	13:27 7:40	16:18 6:27 17:31
20. To	4:00	13:52 7:41	16:18 6:27 17:32
21. Sr	5:22	14:23 7:41	16:19 6:28 17:32
22. Če	6:44	15:05 7:42	16:19 6:28 17:33
23. Pe	8:02	16:03 7:42	16:20 6:29 17:33
24. So	9:09	17:15 7:43	16:20 6:29 17:34
25. Ne	10:00	18:37 7:43	16:21 6:30 17:34
26. Po	10:38	20:03 7:43	16:22 6:30 17:35
27. To	11:07	21:26 7:44	16:22 6:30 17:36
28. Sr	11:30	22:44 7:44	16:23 6:31 17:36
29. Če	11:50	23:58 7:44	16:24 6:31 17:37
30. Pe	12:08	—	7:44 16:25 6:31 17:38
31. So	12:26	1:10 7:44	16:26 6:31 17:39

Termini predvajanja decembrske oddaje Dober pogled

TV STUDIO BISTRICA: 29. 12. 2022 ob 20.00, 31. 12. 2022 ob 20.00 in 1. 1. 2023 ob 11.00.
 VTV VELENJE: 29. 12. 2022 ob 21.20.
 TV IDEA MURSKA SOBOTA: 27. 12. 2022 ob 19.00 in 20.45.
 GTV GORENJSKA TELEVIZIJA: 27. 12. 2022 ob 19.35 in 28. 12. 2022 ob 18.00.
 VAŠ KANAL NOVO MESTO: 29. 12. 2022 ob 22.00 in 30. 12. 2022 ob 10.00.
 ATM KRANJSKA GORA: 31. 12. 2022 ob 20.00.
 TV PTUJ: 7. 1. 2023 ob 21.00 in 8. 1. 2023 ob 10.00.
 ETV HD ZAGORJE OB SAVI: 5. 1. 2023 ob 20.00.
 TV ORMOŽ: 6. 1. 2023 ob 20.00 in 8. 1. 2023 ob 10.00.
 ORON TV NOTRANJSKA: 24. 12. 2022 ob 18.00, 26. 12. 2022 ob 20.00 in 28. 12. 2022 ob 10.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporedne posameznih TV-postaj.

Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: loveca@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakazite na TRR Lavske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBSI2X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgo trajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

DO -50 °C

Velikosti od 41 do 48

63,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA: info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LANKIH ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVN MATERIAL Z MEMBRANO
- FILEC
- TOPLOTNO ISOLACIJSKA FOLIJA

TEHNO OPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
 Šmidačeva ulica 13,
 1001 Ljubljana-Črnuče
 tel./fax: 01/426 32 72
 e-mail: tehnopoptika@siol.net
www.tehnopoptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff6 8x42

Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42

Akcijska cena: **319,00 €**

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Nikon

Hubro.si

Vse za LOV in PROSTI čas

PRODAJALNA in SPLETNA TRGOVINA

info@hubro.si Dobja vas 16 a
 +386 41 220 288 Ravne na Koroškem

STEAR ARMS | Deerhunter | ZEISS | Blasor

★ **SET LISJAK**

Ruta iz flisa +
lovski nož.

Cena:
18€

★ **SET BAMBI**

Otroška majica + kapa +
plišasta igrača.

Cena:
27€

★ **SET ZIMA**

Pletena kapa +
volnene nogavice Pinewood.

Cena:
33€

Več darilnih setov najdete v naši trgovini in na lovskaoprema.si!

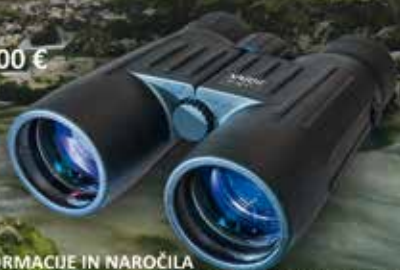
Puškarstvo Vute | Kremplova ulica 2, 2000 Maribor | lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 059 108 495

VUTE
PUŠKARSTVO

Povsem vodotesen
Dobra vidljivost v mraku
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €

**LOVSKI DALJNOGLED
SANJU 8x42 WPR**

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

NAPEJEND
U EU
DO -30°C

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter
povsem nepremočljivi čevlji so udobni
in nudijo dober oprijem na različnih
podlagah. Združujejo prednost
klasičnega gojzarja in škornja.
Tako toplih in lahkih čevljev verjetno
še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47

Cena: **68,00€**

INFORMACIJE IN NAROČILA: info@beluga.si, www.beluga.si

ECOTACT

**LOVSKA OBLAČILA
SLOVENSKE KAKOVOSTI**

Prevent&Deloza d.o.o.

Kosova ulica 14

SI-3000 Celje

✉ info@prevent-deloza.si

🌐 www.prevent-deloza.si

☎ +386(0)3 428 0850

FIRECAT GREEN LABEL

Tradicija v zeleni preobleki

**NE ZAMUDITE
ZIMSKE AKCIJE
S KAR 25% POPUSTA
NA VSE IZDELKE!!**

PULSAR DIGEX C50

Digitalni dnevno-nočni strelni daljnogled

Na voljo že od
950 €

- ⚡ Klasičen izgled
- ⚡ Domet zaznavanja do **500 metrov**
- ⚡ Dve bateriji z delovanjem do 10 ur (izmenljiva in vgradna)
- ⚡ Možnost nakupa z **IR iluminatorjem** (X850S ali X940S)
- ⚡ **Izdelava in servis v EU**

**SHOOTING
TRADE**

Nakup je možen v trgovini **Shooting Trade** ali v vseh bolj založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na **064 243 255** (Shooting Trade) ali **031 770 520** (Optics Trade).

Poskenirajte kodo za več informacij

ZA UDOBJE MED HOJO
IN AKTIVNIM LOVOM:

Lovska jakna Alaska Superior 2

Vodni stolpec:
20 000 mm
Dihanje:
20 000 g/m²/24 ur

175,00 €

Lovske hlače Alaska Superior 2

Vodni stolpec:
20 000 mm
Dihanje:
20 000 g/m²/24 ur

139,00 €

ALASKA
1795

ZA ZAŠČITO IN TOPLOTO
V NIZKIH TEMPERATURAH:

Lovska jakna Alaska Tundra

Vodni stolpec:
20 000 mm
Dihanje:
20 000 g/m²/24 ur

193,00 €

Lovske hlače Alaska Tundra

Vodni stolpec:
20 000 mm
Dihanje:
20 000 g/m²/24 ur

156,00 €

**AKCIJA v mesecu decembru:
15% POPUST ZA KOMPLET!**

AVANTURA

Na voljo v trgovini in na spletu
www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info

Pulsar termovizijski strelni daljnogledi

THERMION 2 XQ PRO

Klasičen izgled

Izdelava in servis v EU

Domet zaznavanja med
1350 in 1800 metrov

Dve bateriji z delovanjem do 10 ur
(izmenljiva in vgradna)

XQ35 Pro

2.690 €

vgrajen daljinomer

LRF XQ50 Pro

3.390 €

XQ50 Pro

2.990 €

**SHOOTING
TRADE**

Nakup je možen v **trgovini Shooting Trade** ali v vseh bolj založenih
lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na
064 243 255 (Shooting Trade) ali **031 770 520** (Optics Trade).

Poskenirajte
kodo za več
informacij

JAEGER NXT

BLASER R8 ULTIMATE

Blaser kal. 8,5x55 na
voljo strankam za testiranje!

MERKEL HELIX Black

AU

ASE UTRA

Dušilec zvoka ASE UTRA RADIEN

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard, Pulsar

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns, Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG, Hornady

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh, Marsupio

**Puškarstvo
Špental**

gsm 041 399 307 ali 031 393 664

email puskarstvo@siol.net

trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

Merkel Helix in Haenel Jaeger 10 v akciji do 31. 12. 2022!

**NEVADA
LEGEND
EFX GTX®**

EFX UDOBJE

VARNOST IN OPORA

MAKSIMALEN OPRIJEM
IN STABILNOST

IZBOLJŠAJTE SVOJO STOPINJO Z VSAKIM KORAKOM

ARTISAN HANDMADE

WWW.CRISPI.IT

Jerman-i, d. o. o. – Zastopnik za Slovenijo

Telefon: 064/173-558

info@jerman-i.si

BROWNING®

Browning BAR MK3 HUNTER Fluted, .308 Win.

Browning MARAL SF FLUTED HC THR, .308 Win.

Browning X-BOLT COMPO Brown ADJ THR, .308 Win.

Browning Legia sprej - new formula, 200ml
CENA: 9,90 €

Browning kapa Speed ATACS AU
CENA: 18,91 €

Browning kapa Opening Day Blaze
CENA: 24,40 €

* Slike so simbolične

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
e-mail: ancelj@siol.net
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Sellier&Bellot - Meopta
- Alfa Proj - Noblex - ATN - Niggeloh
- Norica - Huğlu - Schmidt&Bender - MAK
- Sightmark - Swarovski Optik - STV Group

SlovArMS

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

LIEMKE Vrhunska termovizija LIEMKE LUCHS-2 s 50mm lečo

MADE IN

GERMANY

- izredno zmogljiv senzor 640x512, 12 μ m VOx, 1024x768 OLED

- robustna konstrukcija, enostavna in intuitivna uporaba, 2.500m dometa

- primerna za nočno opazovanje in profesionalno rabo

J.P. SAUER & SOHN

ESTABLISHED 1751

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

Blaser

TITAN⁶

Verney-Carron

STRASSER

ZEISS

TIKKA

GRS

SWAROVSKI
OPTIK

**NIELSEN
SONIC**

RCC

Aimpoint

DDoptics
Präzisions Optik

froyr & devik

KKC
of Norway

Vixen

HAWKE

Seeland

HÄRKILÄ

Niggeloh

ShooterKing

sako
FINLAND

GunCoating

POSEBNA PONUDBA ZA POGONE:

- MAUSER 18 z navojem na cevi
- Optična pika Minox RV1
- Picatinny letev
- Jermen za puško
- Kapa MAUSER

Redna cena:

1.716€

Akcijska cena:

1.490€

MAUSER

MINOX

Ponudba velja, do 31.12.2022, oziroma do prodaje zalog.

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE, HITRO IN ENOSTAVNO